

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LX. — Izdan in razposlan dné 9. avgusta 1895.

Vsebina: Št. 113. Zakon o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilni pravdni red).

113.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l.
o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih)
pravnih sporih (civilni pravdni red).

S pritrditvijo obéh zbornic državnega zbora
ukazujem takó :

Prvi del.

Splošna določila.

Prvi oddelek.

Stranke.

Prvi naslov.

Pravdna zmožnost.

§. 1.

Pred sodnijo nastopati samostalno kot stranka
je kedo zmožen (pravdna zmožnost), v kolikor more
samostalno na-se jemati veljavne zaveznosti. Bitje te
zmožnosti, zavezovati se, potem potrebnost, da na-
mestuje kedo stranke, katere nimajo pravdne zmož-
nosti, in pa potrebo posebne pooblastitve za pravdo
ali za posamezna pravdna dejanja je presojeti, v ko-
likor ne ukazuje ta zakon drugači, po veljajočih
zakonitih določilih.

§. 2.

Zlasti ne potrebuje nedoletnik sodelovanja
svojega zakonitega namestnika v pravnih sporih, ki
se tičejo samo stvari, s katerimi sme on svobodno
razpolagati po §§. 151., 246. in 247. o. d. z.

§. 3.

Unanjika, kateri nima po pravu svoje dežela
pravdne zmožnosti, je pred sodnijami naše dežele
šteti za zmožnega za pravdo, ako mu gré pravdne
zmožnost po zakonitih določilih, veljajočih v naši
deželi.

§. 4.

Zakoniti namestniki takih strank, katere nimajo
pravdne zmožnosti, morajo pri prvem pravdnem
dejanju, ki je opravljajo pred sodnijo, po listini do-
kazati pravico namestovanja in v posameznem primeru
morda še potrebno posebno pooblastitev za pravdo,
v kolikor bi ne bilo oboje že obče znano pri sodniji.

Za posamezno pravdno dejanje potrebna po-
sebna pooblastitev se mora dokazati na enak način,
kadar se opravlja to pravdno dejanje.

§. 5.

V kolikor ta zakon ne razloča, je njegova do-
ločila o strankah obračati tudi na njih zakonite na-
mestnike.

§. 6.

Na nedostatek pravdne zmožnosti, kakor tud
zakonitega namestovanja in pa morda potrebne
posebne pooblastitve za pravdo se je v katerikoli
dobi pravnega spora ozirati uradoma.

Ako se dá ta nedostatek odstraniti, mora sodnija
ukazati, kar je za to potrebno, ter določiti za iz-
polnitev ukaza uradoma primeren rok, do čegar brez-
uspešnega preteka se odloži izrek o pravnih nasled-
kih nedostatka. Kadar pa je za stranko, nezmožno
za pravdo, odlašati nevarno, tedaj se sme ta ali pa
kedor nastopa za njo kot namestnik, še pred pre-

tekom tega roka s pridržkom, da se odstrani nedostatek, pripustiti v opravo potrebnih pravnih dejanj.

V odstavku 2. oznamene sodne odredbe ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki. Za odpravo nedostanka dovoljeni rok podaljšati je dopuščeno samo tedaj, kadar ovirajo odpravo nedostanka take okoliščnosti, na katerih odstranitev ne more vplivati stranka ali njen namestnik.

§. 7.

Ako se ne more odstraniti nedostatek pravne zmožnosti, zakonitega namestovanja ali pooblastitve za pravdo, ali ako je vsaj pretekel h temu dovoljeni rok brez uspeha, mora sodnija prve ali više stopinje, pred katero ravno teče pravna stvar, izreči s sklepom ničnost po tem nedostatu zadetega postopanja.

Ta izrek ni mogoč, ako mu je gledé na vzrok ničnosti na poti še obvezno razsodilo iste ali katere druge domače sodnije.

§. 8.

Kadar je zoper stranko, nezmožno za pravdo, katera nima zakonitega namestnika, opraviti pravno dejanje, in kadar bi bilo odlašanje za nasprotnika stranke, nezmožno za pravdo, nevarno, tedaj mora pravdna sodnija po njegovem predlogu za stranko, nezmožno za pravdo, postaviti skrbnika.

Skrbnik se mora za to stranko do vstopa zakonitega namestnika udeleževati sodnega postopanja in, če treba, dati povod s primernimi predlogi, da se postavi zakoniti namestnik.

§. 9.

O predlogu, stavljenem po zmislju §. 8., odstavka 1., se odločuje s sklepom in, če se ni stavil predlog pri ustni razpravi, brez poprednje ustne razprave. Vendar se smejo pred odločbo upotiti vse za pojasnilo potrebne pozvedbe.

V postopanju pred zbornimi sodnijami odločuje o predlogu, če se ta ni stavil med ustno razpravo, predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Isto velja v vseh drugih primerih, v katerih mora pravdna sodnija po določenih državlanskega prava ali po tem zakonu v državlanskih spornih stvareh postaviti za stranko skrbnika.

§. 10.

S postavitvijo skrbnika prizadete stroške in na stroške, ki se naberó po poslovanju skrbnika, mora založiti stranka, katere pravdo dejanje je bilo povod postavitvi, a to brez prikrajšbe pravice do povračila, ki ji morda gre.

Drugi naslov.

Sosporništvo in glavna intervencija.

§. 11.

Mimo primerov, posebe oznamenjenih v drugih zakonih, sme več oseb tožiti ali biti toženih vkupe (sosporniki):

1. ako so one gledé na sporni predmet v pravni združbi ali pa po isti dejanski in pravni podstavi upravičene ali zavezane;

2. ako so predmet pravnega spora enakovrstne, na bistvoma enakovrstno dejansko in pravno podstavo se opirajoče zahteve ali zaveznosti, ter je obenem utemeljena pristočnost sodnije gledé vsakega posameznega toženca.

§. 12.

V kolikor ni svojstvo prevzetega poročstva temu na poti, smeta glavni dolžnik in porok biti tožena vkupe.

§. 13.

Vsak sospornik je proti nasprotniku v pravdi samostalen tako, da niso dejanja ali opusti enega sospornika drugemu ni v prid ni v škodo.

§. 14.

Kadar se moč sodbe, ki jo je izreči, po svojstvu spornega pravnega razmerja ali po zakonitem predpisu razteza na vse sospornike, tedaj so ti enotna sporna stranka. Če so posamezni sosporniki mudni, se razteza moč pravnih dejanj dejalnih sospornikov tudi na nje.

§. 15.

Pravice, poganjati pravdo, se sme posluževati vsak posamezen sospornik.

S pogoji, navedenimi v §. 14., je k vsakemu naroku, določenemu po predlogu enega izmed so-

spornikov ali po predlogu nasprotnika, povabiti mimo sicer udeleženih oseb vselej tudi vse sospornike, in to celo tedaj, kadar so ti zamudili kak prejšnji, v isti pravni stvari opravljeni narok.

§. 16.

Kedor lasti stvar ali pravico, o kateri teče pravni spor med drugimi osebami, popolnoma ali deloma sebi, sme do pravnomočne razsodbe tega pravnega spora tožiti obe stranki vkupe (glavna udeležba, glavna intervencija).

Tretji naslov.

Udeležba drugih oseb na pravnem sporu.

Postranska intervencija.

§. 17.

Kedor ima pravno korist na tem, da zmaga v pravnem sporu, ki teče med drugimi osebami, ena teh oseb, se sme v pravnem sporu pridružiti ti stranki (postranska udeležba, postranska intervencija).

K taki pridružbi so dalje upravičene vse osebe, katerim je pravica do postranske intervencije priznana po zakonitih predpisih.

§. 18.

Postranska intervencija nastopi v vsaki dobi pravnega spora do njegove pravnomočne razsodbe s tem, da se vroči obema strankama dotični pravdni spis. Intervenijent mora določno povedati korist, katero ima na zmagi ene izmed pravnih strank.

O predlogu, ki ga stavi ena izmed pravnih strank, da naj se postranski intervenijent zavrne, je po poprednji ustni razpravi med izpodbijavcem in intervenijentom odločiti s sklepom. S tem se ne ovira nadaljevanje glavnega postopanja.

Dokler se ne ugotovi pravnomočno predlogu, da naj se intervenijent zavrne, se mora ta intervenijent privzemati k glavnemu postopanju in se ne smejo izključevati njegova pravna dejanja.

Odločilo, s katerim se izreka postranska intervencija za pripustno, ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.

§. 19.

Intervenijent mora sprejeti pravni spor v tistem stanu, v katerem je ob času njegove pridružbe. On ima pravico, v podporo tisti stranki, na katere zmaga ima pravno korist (glavna stranka), napovedovati

napadne in zagovorne pomočke, ponujati dokaze in opravljati vsa druga pravna dejanja. Njegova pravna dejanja imajo za glavno stranko pravno moč v toliko, v kolikor ne nasprotujejo njenim lastnim pravnim dejanjem.

S privolitvijo obeh pravnih strank sme intervenijent tudi na mesto tistega, kateremu se je pridružil, vstopiti v pravni spor kot stranka.

§. 20.

Kadar je sodba, ki se izda v pravdi, po svojstvu spornega pravnega razmerja ali po zakonitem predpisu pravno veljavna tudi gledé na pravno razmerje intervenijenta do nasprotnika glavne stranke, tedaj gré intervenijentu mesto sospornika (§. 14.).

Naznanitev spora.

§. 21.

Kedor mora, da si zagotovi civilnopravne učinke, obvestiti koga drugega o pravnem sporu (naznanitev spora), more to storiti s tem, da mu dá vročiti pravdni spis, v katerem je navesti tudi vzrok obvestitve in oznameniti ob kratkem stan pravnega spora, ako se je ta že pričel.

S takim obvestilom se sme združiti na predpise državlanskega prava se opirajoč poziv, da naj se v pravnem sporu, ki že teče ali se še le začne, dá namestovanje (postranska intervencija).

Naznanilo spora ne daje naznanjajoči stranki pravice, zahtevati, da naj se tekoči pravni spor pretrga, rokovi podaljšajo ali preloži za razpravo določen narok.

Imenovanje avktorja.

§. 22.

Kedór je tožen kot posestnik stvari ali stvarne pravice, a se noče spustiti v pravni spor, ker trdi, da je v posesti v imenu koga drugega, mora tega (avktorja) precej potem, ko se mu vroči tožba, pozvati, da naj se o svojem razmerju do spornega predmeta ali do zahteve, katera se uveljavlja v tožbi, izjavi pri prvem, pred pravdno sodnijo določenem naroku.

Poziv na avktorja in njegovo povabilo se opravi s tem, da se mu vroči pravdni spis, v katerem mora

biti za obrazložbo tega poziva potrebno poročilo o začetem pravnem sporu. En izvod tega spisa je izročiti tožniku še pred prvim narokom.

§. 23.

Kadar prizná avktor pri naroku razmerje, katero zatrjuje toženec, tedaj sme on s pritrditvijo toženca vstopiti na njega mesto v pravni spor kot stranka. Pritrditev tožnika je za to potrebna samo v toliko, v kolikor uveljavlja ta zahteve, katerih se ne dotika namestovalno razmerje, ki je med avktorjem in tožencem.

Vsled tega, da prevzame avktor pravdo, se mora toženec po svojem predlogu s sklepom pravdne sodnije odvezati tožbe (§. 241.). Kadar se pa pri prvem naroku ne doseže dogovor o tem, da prevzame avktor pravdo, tedaj se ne sme toženec več nadalje braniti spuščanja v pravni spor.

§. 24.

Kadar avktor, dasi je bil redno povabljen, ne pride k določenemu prvemu naroku, dalje kadar izpodbija trditev toženca ali kadar se pri naroku sploh ne izjavi, tedaj ima toženec pravico, se oprostiti tožbe s tem, da zadosti tožnikovim zahtevi.

V koliko nastane s tem avktorju pravica do povračila škode, to je presoati po državljskem pravu.

§. 25.

Vročbo v §§. 18., 21. in 22. oznamenjenih spisov naroča predsednik brez poprednjega sklepanja v odseku.

Četrty naslov.

Pooblaščenci.

§. 26.

V kolikor ni v tem zakonu določeno nič drugega, je strankam na voljo, opravljati pravdna dejanja ali samim ali po pooblaščenih.

Zastopanje po pooblaščenju ne izključuje, da ne bi tudi v tistih primerih, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih, dohajala stranka pred sodnijo, spremljana od svojega pooblaščenca, ter tam poleg tega oddajala ustne izjave.

§. 27.

Pred zbornimi sodnijami prve stopinje in pred vsemi sodnijami više stopinje se morajo dajati stranke zastopati po odvetnikih (zastopniška pravda).

Ta predpis ne velja o postopanju prve stopinje v zakonskih stvareh in, v kolikor ne določuje ta zakon nič drugega, tudi ne o tistih pravnih dejanjih, katera se opravljajo pred zaprošenim ali odrejenim sodnikom, pred predstojnikom dotične sodnije ali odsekovim predsednikom; on tudi ne velja o izjavah in dejanjih, ki jih je opravljati v sodni pisarnici.

Oblast zastopanja po finančni prokuraturi ostane neprikrajšana tudi v tistih primerih, v katerih je zapovedano zastopanje strank po odvetnikih.

§. 28.

Odvetniki, beležniki in pa za opravljanje sodniške službe vsposobljene in pri sodnji nameščene osebe ne potrebujejo, ako nastopajo v pravnem sporu kot stranka, niti na prvi niti na viši stopinji zastopanja po odvetniku.

Kadar se prisodi taki stranki za časa pravde disciplinarna kazen, po kateri se izbriše iz imenika odvetnikov, odstavi od službe, vpokoji ali odpusti iz službe, tedaj mora ona za nadaljno postopanje postaviti odvetnika, ako je zapovedano v njem zastopanje po odvetnikih. Postopanje se zavoljo tega ne pretrga.

§. 29.

V kolikor ni zapovedano zastopanje po odvetnikih in ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti zneska petsto goldinarjev, se sme postaviti za pooblaščenca vsaka samosvojna oseba moškega spola. V spornih stvareh nad petsto goldinarjev je v krajih, v katerih imata sedež vsaj dva odvetnika, pripuščati za pooblaščenca samo odvetnike.

Osebe, katere so znane sodniku kot zakoniti pisarji, se ne smejo niti k razpravi, niti k drugim pravnim dejanjem pripuščati kot pooblaščenci. Zoper to odreko njih pripusta ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

§. 30.

Odvetniki in drugi pooblaščenci morajo pri prvem pravnem dejanju, katero opravljajo v sporni stvari, dokazati svojo pooblastitev z listino (pooblastilom), katero je predložiti v izvirniku ali pa v poverjenem prepisu in katera se sme pridržati pri sodnji.

Ako se je naredila o pooblastitvi zasebna listina in se pokažejo glede njene pristnosti pomiselki, sme sodnija po predlogu ali pa uradoma ukazati, da naj poveri podpis sodnija ali beležnik. To določilo se ne uporablja, kadar nastopa kot pooblaščenec sodniji znan odvetnik ali beležnik, ki potrdi pristnost podpisa, sklicevaje se na svojo prisego. Zaukaz, da naj se podpis poveri, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Izjava o danem pooblastilu se sme pred okrajnimi sodnijami vzprejeti tudi v sodni zapisnik, ako pride stranka k naroku, določenemu v sporni stvari, s pooblaščenecem sama pred sodnijo.

§. 31.

Odvetniku dano pooblastilo za pravdo (pravdno pooblastilo) daje po zakonu oblast:

1. podati in prejeti tožbo in opravljati vsa pravdna dejanja, ki se tičejo pravnega spora, vštevši tudi tista, ki jim daje povod protitožba, obnova postopanja, predlaganje začasnih odredb ali pa toženje, katero nastopi po zmislju §. 16.;

2. sklepati poravnave o predmetu pravnega spora, priznavati zahteve, ki jih zatrjuje nasprotnik, in odpovedovati se zahtevam, katere je napovedala stranka, ki daje pooblastilo;

3. upotiti izvršilo (eksekucijo) zoper pravnega nasprotnika, opravljati vsa dejanja, ki se primerjajo v izvršilnem postopanju na strani izvršbenikovi, in doseči zavarovalno postopanje;

4. prejemati pravdne stroške, katere mora povrniti pravdni nasprotnik.

Odvetnik sme sebi dano pravdno pooblastilo za posamezna dejanja ali posamezne oddelke postopanja prenesti na drugega odvetnika; nadalje se sme pri razpravah, za katere je v zakonu predpisano, da je k njim privzeti odvetnika, dati namestovati po kandidatu odvetništva, ki služi pri njem ter ima pravico namestovnja, in si sme na podstavi pravnega pooblastila za pravdna dejanja, za katerih opravo ni zapovedano zastopanje po odvetnikih, postavljati tudi druge namestnike.

Pravico namestovanja imajo v §. 15. odvetniškega reda oznamenjeni kandidati odvetništva,

ako so že prebili z dobrim uspehom preskušnjo za odvetništvo in jim ni prisojena katera v §. 12., lit. c) zakona z dne 1. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 40) navedenih disciplinarnih kazni. Potrebnost preskušnje za odvetništvo sme na prošnjo odvetnika izpregledati odbor odvetniške zbornice s pritrditvijo više deželne sodnije iz ozira vrednih vzrokov takim pri tem odvetniku služečim kandidatom odvetništva, kateri so dosegli čast pravoslovnega doktorstva na kakem domačem vseučilišču ter morejo dokazati vsaj enoletno, pri zborni sodniji prebito civilnosodno in kazenskosodno prakso in pa dvoletno prakso pri odvetniku ali finančni prokuraturi. Izpregled preskušnje za odvetništvo pa velja samo za dobo, dokler služi kandidat odvetništva pri odvetniku, na čegar prošnjo se je dovolil izpregled.

§. 32.

Omejitev zakonitega obsega pravnega pooblastila ima, tudi če se je izrazila v listini, proti nasprotniku pravno moč samo v toliko, v kolikor se tiče v §. 31., št. 2 in 3, oznamenjenih pravic ter se je nasprotniku naznanila posebej.

§. 33.

Osebam, katere niso odvetniki, sme stranka ali dati pravdno pooblastilo ali pa jih sme pooblastiti tudi le za posamezna določena pravdna dejanja.

Obseg, moč in trajanje pravnega pooblastila je presoati po določilih tega zakona, obseg, moč in trajanje pooblastila za posamezna pravdna dejanja pak, v kolikor ni v nastopnem ukazano nič drugega, po vsebini tega pooblastila in po predpisih državljsanskega prava.

§. 34.

Na podstavi pravnega pooblastila po pooblaščenec opravljen pravdna dejanja imajo proti nasprotni stranki isto moč, kakor da bi jih bila opravila stranka sama. Vendar velja to o priznavah in drugih dejanskih izjavah samo v toliko, v kolikor jih stranka, ki je prišla s pooblaščenecem, ne prekliče ali popravi takoj.

§. 35.

Pravdno pooblastilo se ne razveljavi niti s smrtjo pooblastnika, niti z izpremembo glede njegove pravdne zmožnosti ali njegovega zakonitega namestovanja.

Pravni nasledniki pooblastnika, zakoniti namestnik, postavljen za stranko, ki je postala za pravdo nezmožna, in pa zakoniti namestnik stranke, ki stopi na novo na mesto dosedanega zakonitega namestnika, smejo vendar vsak čas preklicati pravdno pooblastilo.

§. 36.

S preklicem ali z odpovedjo provzročena razveljava pooblastila za pravdo ali za opravo posameznih pravnih dejanj zadobi nasproti pravdnemu nasprotniku pravno moč še le tedaj, kadar mu naznani stranka prestanek pooblastila, v pravnih stvareh pak, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih, kadar mu naznani, da je postavila drugega odvetnika. To naznanilo se daje z vročbo dotičnega spisa. Gledé te vročbe velja predpis §. 25.

Po odpovedi pooblastila ohrani pooblaščenec še štirinajst dni pravico in dolžnost, nastopati za pooblastnika, v kolikor je treba, da se ta obvaruje pravnih škod.

§. 37.

Sodnija se mora v vsaki dobi pravnega spora ozirati uradoma na nedostatek pooblastila.

V zastopniški pravdi podane tožbene spise in spise v odgovor na tožbo, v katerih ni dokaza, da se je postavil odvetnik, mora zavriniti predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar, ako ne postavi stranka v roku, katerega ji določi on, odvetnika ter ga ne imenuje sodniji, predloživši pooblastilo. Ta rok podaljšati ni dopuščeno.

§. 38.

Kedor hoče, ne da bi mogel dokazati, da je bil pooblaščen, nastopati za stranko, da opravi posamezna nujna pravdna dejanja, se sme po izprevidu sodnije pripustiti začasno kot pooblaščenec ali proti poprednjemu zavarovanju stroškov in škod, ali pa tudi brez takega zavarovanja.

Ob enem mora sodnija ukazati, da naj on pozneje predloži pooblastilo, katero mu daje pravico za ona pravdna dejanja, ali da naj donese strankino odobril, ter mora do preteka za to določenega roka počakati z odločbo ali odredbo, ki jo je izdati. Ko preteče rok brez uspeha, ravna ona, ne oziraje se na omenjeno njegovo nastopanje; nasprotnik ima

pravico do povračila stroškov in škod, ki nastanejo vsled začasnega pripusta.

Razen sklepa o povračilu stroškov in škod ni dopuščeno, sodne sklepe, ki se izdadó po zmislu prejšnjih odstavkov, izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.

§. 39.

V kolikor ta zakon ne razloča, je njegova določila o strankah obračati tudi na pooblaščenca.

Peti naslov.

Pravdni stroški.

§. 40.

Vsaka stranka mora najprej zalagati sama stroške, ki nastanejo vsled njenih pravnih dejanj. Stroške takih sodnih dejanj, katerim dajeta povod obe stranki vkupe ali katera opravi sodnija v korist obema strankama po predlogu ali pa uradoma, morata zalagati obe stranki vkupe.

V koliko imajo stranke pravico, zahtevati povračilo stroškov, ki so jih plačale, to je presojati po določilih tega naslova, če ni ukazano v tem zakonu nič posebnega.

§. 41.

V pravnem sporu popolnoma propadla stranka mora svojemu nasprotniku in pa postranskemu intervenijentu, ki se je temu pridružil, povrniti vse stroške, ki nastanejo vsled pravde ter so potrebni za primerno iskanje ali branjenje pravice. Katere stroške je šteti za potrebne, to mora sodnija, kadar ustanavlja znesek stroškov, ne pripuščajje nikakega dokazovanja, določiti na podstavi skrbne ocene vseh okolišnosti po svojem izprevidu.

V kolikor je méra za nagrade odvetnikov ali sicer visokost stroškov urejena s tarifami, se mora znesek stroškov ustanavljati po teh tarifah.

Predpisi prvega odstavka veljajo zlasti tudi gledé stroškov, ki so nastali s tem, da se je privzel odvetnik, kateri ne stanuje na sedežu pravdne sodnije ali za-prošenega sodnika. Stroški, provročeni s tem, da se je privzelo za isto stranko več odvetnikov, se morajo vsakakor povrniti le v toliko, v kolikor ne presegajo stroškov za privzetbo enega odvetnika, ali v kolikor se je morala premeniti oseba odvetnikova.

§. 42.

Za svoj osebni trud ne smeta stranka in pa postanski intervenijent pri ustanavljanju pravnih stroškov zahtevati povračila. Ako je bilo treba, da sta prišla pred sodnijo sama, in zlasti ako pride stranka v postopanju pred okrajnimi sodnijami brez pooblaščenca, je povrniti škodo, ki je morda nastala z zamudo časa, in pa potne stroške.

Kadar zastopajo stranko pooblaščenci, ki ne pripadajo k odvetniškemu ali beležniškemu stanu, tedaj je primorati propadlega nasprotnika, da povrne le kolkovne in druge državne pristojbine in potrebne gotove stroške, nastale vsled pravde. To določilo pa ne velja o zahtevah povračila stroškov strankam, zastopanim po finančni prokuraturi.

§. 43.

Kadar vsaka stranka deloma zmaga, deloma pa propade, tedaj se stroški vzajemno pobotajo ali razmerno razdelé. Del, ki ga je povrniti, se določi po številkah ali pa po razmerju do celote.

Vendar sme sodnija tudi pri takem izidu pravnega spora naložiti eni stranki povračilo vseh stroškov, nastalih nasprotniku in njegovemu postranskemu intervenijentu, ako je propadel nasprotnik s samo razmerno majhnim delom svoje zahteve, katere uveljava vrhu tega ni provzročila posebnih stroškov, ali ako je bil znesek terjatve, ki jo je navedel, odvisen od ugotovitve po sodnikovem izpovedu, od pozvedbe po izvedencih ali od vzajemnega obračuna.

§. 44.

Ako se navedejo dejanske trditve ali dokazila v takih okoliščinah, iz katerih se prepiča sodnija, da jih je stranka mogla navesti prej, in ako se vsled pripusta takih navedeb zakasni rešitev pravnega spora, sme sodnija po predlogu ali ukazoma stranki, ki je storila take navedbe, tudi če zmaga, naložiti povračilo pravnih stroškov deloma ali popolnoma.

To velja zlasti tudi o navedbah in o ponudbah dokazov, katere bi se bile morale opraviti že v pripravljalnem spisu, podanem po zmagujoči stranki, in katerih poznejša oprava je provzročila, da se je zakasnila razprava ali rešitev pravnega spora.

§. 45.

Ako ni dal toženec s svojim vedenjem povoda, da se je sprožila tožba, in je on v tožbi navedeno zahtevo priznal precej pri prvem naroku, plača pravdne stroške tožnik. Ta mora tudi povrniti stroške, nastale tožencu vsled pričetega sodnega postopanja.

§. 46.

Kadar sestojata stranka, ki je dolžna povrniti stroške, iz več v glavni stvari ne nerazdelno zavezanih oseb, tedaj je tem naložiti povračilo stroškov po glavah. Pri znameniti različnosti udeležbe na pravnem sporu pa mora sodnija deleže povračila določiti po razmerju te udeležbe.

V kolikor so osebe, ki so dolžne povrniti stroške, po predpisih državljanskga prava v glavni stvari nerazdelno zavezane, se razteza ta zaveznost tudi na pravdne stroške, ki se prisodijo nasprotniku. Za stroške, ki so nastali vsled posebnih, po posameznih udeležencih opravljenih pravnih dejanj, niso zavezani drugi udeleženci.

§. 47.

Stroške sklenjene poravnave je, če se ni dogovorilo nič drugega, šteti za pobotane vzajemno. Isto velja o stroških pravnega spora, rešenega s poravnavo, v kolikor ni njih povračilo že pravno-močno naloženo ti ali drugi stranki.

Kadar nima pogajanje zastran poravnave uspeha, tedaj je dolžnost, povrniti ž njim združene stroške, odvisna od razzodbe glavne stvari.

§. 48.

Ako nastanejo med postopanjem prigodki, kateri provzročijo eni stranki stroške samo vsled krivde nasprotnika ali vsled naključbe, ki se je temu pripetila, sme sodnija po predlogu ali uradoma prisoditi povračilo teh stroškov neodvisno od izida pravnega spora.

Stranka, kateri se je prisodilo povračilo takih stroškov že med pravnim sporom, jih ni dolžna

vrniti celo tedaj, kadar se obsodi v glavni stvari v povračilo sodnih stroškov.

§. 49.

Zakonitim namestnikom, odvetnikom in drugim pooblaščenecem sme sodnija po predlogu ali uradoma naložiti, da plačajo ali povrnejo tiste stroške, katere so povzročili po svoji veliki krivdi.

To velja zlasti tudi o večih stroških, kateri so nastali po veliki krivdi ali s tem, da so se vzprejele v pravnih spisih navedbe, ki ne spadajo k stvari, ali pa z nepotrebno obširnostjo v spisih.

V kolikor se dotično odločilo ne vzprejme v sodbo v glavni stvari, je je izreči s sklepom. Pred odločbo je zaslišati udeleženega namestnika ali pooblaščenca. Sklep je, kadar zadobi pravno moč, izvršljiv na imovino teh oseb.

§. 50.

Določila §§. 40. do 49. so merodajna tudi za postopanje o pravnih pomočkih in za odločila, katera morajo sodnije druge in tretje stopinje izreči o stroških postopanja o pravnih pomočkih in pa, kadar se izpremeni odločilo nižje sodnije, o stroških vsega poprednjega postopanja. Da ima stranka razsodke nižjih, stopinj za se, to ni merodajno za prasanje o povračilu stroškov.

§. 51.

Kadar se postopanje vsled pravnega pomočka ali uradoma razveljavi ali izreče za nično, in kadar se sme mimo tega eni izmed strank škoditi v krivdo, da se je postopanje pričelo ali nadaljevalo v kljub danemu vzroku razveljave ali ničnosti, ali kadar je vzrok razveljave v krivdi stranke same, tedaj se sme ti stranki po predlogu ali uradoma naložiti povračilo stroškov razveljavljenega postopanja in pa kakega postopanja o pravnih pomočkih.

V kolikor je to, da se ni gledalo na vzrok razveljave ali ničnosti, pripisati očitni veliki krivdi sodnije, ali v kolikor je povzročila očitna velika krivda sodnije razveljavo postopanja, se sme povračilo stroškov razveljavljenega postopanja in pa kakega postopanja o pravnih pomočkih po predlogu ali uradoma naložiti sodnji.

Razen teh primerov je stroške pobotati vzajemno.

§. 52.

V vsaki sodbi in v sklepkih, kateri rešijo sporno stvar za dotično stopinjo popolnoma, je odločiti tudi o dolžnosti, povrniti stroške. V drugih sklepkih se sme odločati o povračilu stroškov samo v toliko, v kolikor je dolžnost povračila neodvisna od izida glavne stvari.

Kadar sodnija, izdajaje delno sodbo, ne more odločiti glede razsojene zahteve ali delne zahteve ob enem tudi o stroških, tedaj je v sodbi izreči, v koliko se pridržuje taka odločba še nadaljni sodbi.

O dolžnosti, povrniti stroške, je razsoditi tudi brez dotičnega strankinega predloga, da se je le predložil o pravem času spisek stroškov (§. 54.).

§. 53.

Ob enem z odločbo o dolžnosti, povrniti stroške, ustanovi sodnija, v kolikor se stroški ne pobotajo vzajemno, znesek tistih stroškov, ki jih je povrniti.

Pri ustni oznanitvi sodbe ali sklepa, s katerim se izreka dolžnost, povrniti stroške, se sme vendar v vseh primerih, v katerih je sodbo ali sklep izdati še pismeno, pridržati ustanovitev zneska stroškov temu pismenemu izdatku.

§. 54.

Stranka, katera zahteva povračilo stroškov, mora, ker bi sicer izgubila pravico do povračila, spisek stroškov z dokazili vred, potrebnimi morda v potrditev postavkov in povedeb tega spiska, izročiti sodnji pred koncem razprave, ki se opravlja neposredno pred odločbo o zahtevi povračila stroškov (§. 52.), ako pa je sklepati brez poprednje razprave, ob svoji zaslihi ali ob enem s predlogom, o katerem je sklepati.

§. 55.

V sodbi pravnih sodnije prve stopinje ali v sodbi prizivne sodnije obsežno odločilo o stroških je dopuščeno, če se ne izpodbija ob enem razsodilo, izdano v glavni stvari, izpodbijati samo z rekurzom.

Šesti naslov.

Dajanje varščine.

Kako se daje varščina.

§. 56.

Varščina, katero je dati po določitih tega zakona, se opravi, ako se ne dogovoré stranke drugači, s tem, da se položi pri sodnji gotovega denarja ali domačih vrednostnih papirjev, kateri so po predpisih, ki veljajo o tem, taki, da se smejo v njih nalagati novci nedoletnikov, in samo ako bi teh ne bilo, da se položi pri sodnji drugih domačih, na kaki borzi beleženih vrednostnih papirjev, kateri dajejo po sodnikovem izprevidu dovolj varnosti. Vrednostni papirji ne smejo biti vzeti iz obteka (kurza) ter morajo imeti zaporedoma tekoče obrestne in dobitne deležnice in talone. Preračunjati jih je po kurzu tistega dneva, katerega se polože.

Po izprevidu sodnije se smejo v to, da se opravizavarovanje, pripustiti zlasti tudi vložne knjižice kake domače hranilnice ali kake domače kmetijske ali druge posojilnice. Da se opravi zavarovanje s hipoteko na zemljišču, ki leži v domači deželi in daje zakonito varnost, ali pa s takimi poroki, ki so plačati zmožni ter imajo občo podsodnost v domači deželi, to sme sodnik pripustiti, ako si tisti, ki je varščino dati dolžan, ne more priskrbeti nikakoršne druge varščine, ali pa si jo more priskrbeti le s težka.

S sodno položbo se ustanovi na položku zastavna pravica za zahtevo, gledé katere se daje varščina.

Dajanje varščine za pravdne stroške.

§. 57.

Ako nastopijo unanjiki kot tožniki pred sodnijo, ki je v ozemlju, za katero velja ta zakon, morajo dati tožencu na njegovo zahtevanje varščino za pravdne stroške, če ni z državnimi pogodbami določeno nič drugega.

Vendar ta zaveznost, dati varščino, ne nastopi:

1. ako po zakonih države, h kateri pripada tožnik, avstrijski državljani v enakem primeru niso zavezani, dati varščino za pravdne stroške;

2. ako ima tožnik v ozemlju, za katero velja ta zakon, v založbo pravnih stroškov zadostujočo imovino v nepremičninah ali v terjatvah, ki so knjižno zavarovane na takih nepremičninah;

3 pri tožbah v zakonskih sporih;

4. pri tožbah v mandatnem in meničnem postopanju, pri protitožbah in pa pri tožbah, katere se vložijo vsled javnega, sodnega poziva.

Kadar nastane dvom o zakonih, o uredbah in o ravnanju države, h kateri pripada tožnik, tedaj je izprošiti o tem izjavo ministra za pravosodje. Ta izjava veže sodnijo.

§. 58.

Toženec sme zahtevati varščino tudi tedaj, kadar izgubi tožnik med pravnim sporom svojstvo domačina ali kadar preneha pogoj, s katerim je bil unanjik oproščen oprave varščine, ter ni tak del napovedane zahteve neizpodbijan, kateri zado- stuje v založbo.

§. 59.

Razen obeh primerov §. 58. se mora predlog, da naj se dá varščina za pravdne stroške, staviti pri prvem naroku in pred spustom v glavno stvar, ker bi sicer bil izključen.

V predlogu je vselej povedati, koliko mora znašati vsota varščine. O predlogu je odločiti s sklepom.

§. 60.

Ako se ugotovi predlogu, je ob enem določiti znesek varščine, ki jo je dati, in rok, v katerem se mora ta znesek položiti pri sodnji ali pa v katerem mora tožnik potrditi s prisego, da ga ne more položiti.

Kadar se ustanavlja, koliko mora znašati varščina, je jemati v poštrev stroške, katere bo najbrž potreboval toženec za svoj zagovor, a ne tudi stroškov, ki se naberó po kaki protitožbi. Da potrdi tožnik s prisego svojo nezmožnost, položiti varščino, mora v ta namen pri pravdni sodnji v roku, ki mu je dán za to, prositi, da naj se določi narok. Pri-seči sme tožnik pri sodnji svojega domovališča ali bivališča.

V pismenem izdatku sklepa, katerega je vročiti tožniku, se mu mora naznaniti, da bi sodnija, ako preteče v odstavku 1. omenjeni rok brez uspeha, izrekla po predlogu toženčevemu tožbo za umaknjeno, ali pa da bi, ako se stavi predlog med postopanjem o pravnih pomočkih (§. 58.), štela za umaknjeno

pravni pomoček, vložen po tožniku. Oboje se opravi s sklepom; pred sklepanjem je tožnika zaslišati ustno ali pismeno.

§. 61.

Kadar se stavi o pravem času predlog, da naj se dá varščina za pravdne stroške, tedaj ni toženec dolžan, nadaljevati postopanje v glavni stvari, dokler se ne odloči o tem predlogu.

Ako se predlog zavrne, sme sodnija ukazati nadaljevanje postopanja, ne da bi se moralo čakati, da sklep, s katerim je bil predlog zavrnjen, zadobi pravno moč. Zoper to odredbo ni rekurza.

§. 62.

Ko se je o pravem času položila varščina ali pa opravila prisega, tedaj je po predlogu ene stranke nadaljevati postopanje v glavni stvari.

Ako se pokaže med pravnim sporom, da dana varščina ne zadostuje, sme toženec predlagati, da naj se ona dopolni, če ni tak del napovedane zahteve neizpodbijan, kateri zadostuje v založbo. Tak predlog nima odložive moči; sklep, s katerim se ukazuje dopolnitev varščine, je izvršljiv, ko zadobi pravno moč.

Sedmi naslov.

Pravica ubogih.

§. 63.

Kedor ne more brez škode za potrebno vzdrževanje, ki zadostuje za silo njemu in družini njegovi, plačati stroškov za pravdo, si sme za to izprositi dovolilo pravice ubogih.

Unanjikom se dodeljuje ta pravica samó s pogojem vzajemnosti. Kadar je izpolnjevanje vzajemnosti dvomno, tedaj si je o tem izprositi izjavo ministra za pravosodje. Ta izjava veže sodnijo.

§. 64.

Z dovolitvijo pravice ubogih zadobi stranka za dotično pravdo:

1. začasno oprostilo od kolkov in drugih državnih pristojbin, ki jih je plačati zastran pravde;

2. oprostilo od oprave varščine za pravdne stroške;

3. ako zapoveduje zakon v pravni stvari zastopanje po odvetnikih, pravico, zahtevati, da naj se za njo postavi odvetnik, da brani njene pravice za sedaj brezplačno;

4. ako se mora v pravni stvari, za katero zakon ne zapoveduje zastopanja po odvetnikih, podati tožba pri sodnji zunaj domovališča ali stalnega bivališča uboge stranke, pravico, da izjavi tožbo na zapisnik pri okrajni sodnji svojega domovališča ali stalnega bivališča, in pa pravico, zahtevati, da naj se pošlje ta zapisnik pravdni sodnji in da naj postavi ta sodnija za ubogo stranko zastopnika, da brani brezplačno njene pravice pri ustni razpravi; tako zastopanje je naročiti uradnikom državnega pravdnštva ali sodnije;

5. začasno oprostilo od plačila pristojbin za odposlane sodne uradnike in sluge, pristojbin za izvrševalne organe, priče in izvedence, stroškov za sodno napravo prepisov zapisnikov in prilog in pa za sodno napravo rubrik, stroškov za potrebne oglase in naposled v gotovini potrebnih potroškov, ki jih napravijo po pravdni sodnji postavljeni zakoniti namestniki ali pa odvetnik ali zastopnik, dan ubogi stranki. Te pristojbine in ti stroški se opravijo za sedaj iz državnega zaklada.

§. 65.

Prošnjo za dovolitev pravice ubogih je vložiti pismeno ali pa dati ustno na zapisnik pri pravdni sodnji, pristojni na prvi stopinji. Ako nima uboga stranka domovališča ali stalnega bivališča v okolišu pravdne sodnije, sme izjaviti prošnjo za dovolitev pravice ubogih na zapisnik pri okrajni sodnji svojega domovališča ali stalnega bivališča.

V prošnji se mora oznameniti pravna stvar, za katero je dovoliti pravico ubogih. Ob enem se mora donesti spričevalo o imovinskih razmerah stranke, kateri je dodeliti pravico ubogih. V spričevalu je povedati dohodke, ki jih ima stranka iz svojega zaslužka ali drugih virov, ter imenovavši osebe, za katerih vzdrževanje mora morda skrbeti stranka, izrečno potrditi, da ona ne more plačati pravnih stroškov (§. 63., odstavek 1.).

Spričevalo mora izdati občinsko glavarstvo tiste občine, v kateri ima ta čas stranka domovališče ali bivališče, in potrditi je mora, ako ne gre za občine s svojim ustavom, cesarsko politično okrajno oblastvo. Natančnejše predpise, kako je ravnati,

ko se izdajejo in potrjujejo taka spričevala, je izdati ukazoma.

Za varovance in oskrbovance sme izdati to spričevalo tudi varstveno in skrbstveno oblastvo.

§. 66.

Pravdna sodnija prve stopinje mora odločiti tudi o tem, ali je stranki, katera prosi, da naj se ji dodeli pravica ubogih, dati odvetnika. Za to odločbo je ona pristojna tudi tedaj, kadar nastane še le po dodelitvi pravice ubogih povod, da se postavi odvetnik zavoljo tega, ker je potrebno postopanje o pravnih pomočkih, ali iz drugih vzrokov.

Odvetnika samega postavlja za to pristojni odbor odvetniške zbornice.

§. 67.

Kadar nastane med pravnim sporom potreba, da se pravdna dejanja, pri katerih mora sodelovati odvetnik, opravijo zunaj okoliša zborne sodnije prve stopinje, v katerem ima za ubogo stranko postavljeni odvetnik domovališče, tedaj mora po predlogu tega odvetnika ali na zahtevanje uboge stranke odbor za to pristojne zbornice postaviti takega odvetnika, ki ima domovališče v okolišu zborne sodnije prve stopinje, v katerem je opraviti pravdno dejanje.

§. 68.

S smrtjo stranke, kateri se je dovolila pravica ubogih, potem s takimi premembami v njenih imovinskih razmerah, po katerih se pozneje odstranijo pogoji za prvotno dovolitev pravice ubogih, ugasne pravica ubogih. V poslednjem primeru mora pravdna sodnija prve stopinje uradoma ali pa po predlogu izreči s sklepom, da je pravica ubogih ugasnila.

Pravico ubogih mora pravdna sodnija prve stopinje po predlogu ali pa uradoma odvzeti stranki s sklepom precej, ko se pokaže, da pogojev, o katerih se je ob dovolitvi pravice ubogih mislilo, da so, ni bilo že takrat.

§. 69.

Strankam, katere so zadobile dovolilo pravice ubogih po zvižčnosti z neresničnimi povedbami, je prisoditi kazen zavoljo nagajivosti.

Kedor pové v spričevalu, oznamenjenem v §. 65., vedoma kaj krivega ali potrdi vedoma krivo za resnično, odgovarja, ako se je dovolila pravica ubogih, za tiste zneske, katerih plačila je bila stranka začasno oproščena, za stroške takega zastopanja po odvetniku in pa za vso drugo napravljeno škodo.

§. 70.

Ako se naloži nasprotniku uboge stranke povračilo pravnih stroškov, se smejo v §. 64., št. 1 in 5, oznamenjeni stroški, katerih plačila je uboga stranka začasno oproščena, in pa pristojbine in potroški za ubogo stranko postavljenega odvetnika izterjati neposredno od nasprotnika.

Odvetniku se smejo pri tem ugovori iz pravnih razmer, ki so med ubogo stranko in njenim nasprotnikom, postavljati nasproti samo v toliko, v kolikor gre za zaračun stroškov, katerih povračilo se je v istem pravnem sporu naložilo ubogi stranki v prid njenemu nasprotniku.

§. 71.

Kadar so pogoji za to, da se pravica ubogih pozneje odvzame, tedaj je stranko, pripuščeno k ti pravici, po predlogu udeleženca prisiliti, da doplača tiste zneske, katerih plačila je bila na podstavi pravice ubogih začasno oproščena. Po imovinskih razmerah uboge stranke se ji sme naložiti tudi samo delovito doplačilo.

Pri taki dolžnosti doplačila je naložiti stranki najprej povračilo tistih potroškov v gotovini, katere plača po §. 64., št. 5, državna blagajnica, potem plačilo pristojbin za odvetnika in naposled plačilo kolkov in pristojbin.

Sklep, ki se izda po zmislu odstavka 1., je potem, ko zadobi pravno moč, izvršljiv na imovino stranke, ki je dolžna doplačati.

§. 72.

V primerih, oznamenjenih v §§. 65., 66., 68. in 71., je o stavljenih predlogih odločevati brez poprednje ustne razprave. Sodnija si sme uradoma priskrbeti tista pojasnila, katera bi se ji morda zdela potrebna.

Odločilo, s katerim se dovoljuje stranki pravica ubogih, in pa odločilo, da je za ubogo stranko postaviti odvetnika, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Da bi se dale stranke pri dejanjih, ki jih je po predpisu tega naslova opraviti pred sodnijo, zastopati po odvetnikih, tega ni treba tudi tedaj ne, kadar postopa zborna sodnija kot pravdna sodnija prve stopinje.

§. 73.

Zató, ker se je podala prošnja za dovolitev pravice ubogih, in pa zató, ker se je stavil drug po določilih tega naslova dopuščen predlog, še nima nobena stranka pravice, se braniti spuščanja v pravni spor ali nadaljevanja razprave ali pa zahtevati, da naj se rokovi podaljšajo ali naroki prelože.

Vendar se ne sme v postopanju pred zbornimi sodnijami niti zato, ker se ni o pravem času podal odgovor na tožbo, niti zato, ker je prišla tožena uboga stranka k prvemu, za ustno sporno razpravo določenemu naroku brez odvetnika, izreči zoper ubogo stranko sodba zavoljo zamude, ako se še ni rešila prošnja za dovolitev pravice ubogih, katero je ona podala nemudoma po vročbi tožbe, ali ako se v primeru, da se je dovolila pravica ubogih, še ni za ubogo stranko postavil odvetnik.

Drugi oddelek.

Postopanje.

Prvi naslov.

Pravdni spisi.

§. 74.

Predlogi, prošnje in priobčila, ki se tičejo sporne stvari ter se morajo podajati zunaj ustne razprave, se podajajo s (pravdnimi) spisi, v kolikor jih zakon ne dopušča dajati na zapisnik.

§. 75.

Vsak pravdni spis mora obsegati:

1. oznamenilo sodnije, potem strank po imenu (imenu in priimku), poslu in stanovališču in pa njih stališču kot stranke, dalje navedbo zastopnikov, ki delajo za stranke, in oznamenilo spornega predmeta;

2. oznamenilo prilog in njih števila in pa omembo, ali so priloge pridejane v izvirniku ali v prepisu;

3. podpis stranke same ali njenega zakonitega namestnika ali pooblaščenca, v zastopniški pravdi pa, ako se ne uporablja določilo §. 28., odstavka 1., podpis odvetnika.

§. 76.

V vsakem pravdnem spisu je nadalje ob kratkem in pregledno v jedrnatih besedi razložiti dejanske razmere, na katere se naslanjajo v pravdnem spisu stavljeni predlogi, in, če je treba te povedbe dokazati ali izkazati kot verjetne, oznameniti posamez tudi dokazila, s katerimi se jih hoče dokazati ali izkazati kot verjetne.

§. 77.

Kadar je o predlogu, stavljenem v pravdnem spisu, razpravljati ustno, tedaj je priložiti spisu samo prepise tistih listin, katere se omenjajo v spisu; ako se jemljejo v poštrev samo posamezni deli listine, zado- stuje priložiti izpisek, ki obsega uvod, mesto, katero se tiče stvari, konec, datum in podpise.

Kadar so listine nasprotniku že znane ali so zelo obširne, tedaj je dovolj, ako se v spisu listine natančno oznamenijo in se izreče ponudba, da jih sme nasprotnik pregledati, ali da se predlože na zahtevanje sodniji.

Kadar listin nima v rokah stranka, tedaj mora povedati, kaj je ukreniti, da se te listine pri- skrbé.

§. 78.

Pravdni spisi, ki so namenjeni za pripravo ustne razprave (pripravljalni spisi), morajo mimo tega, kar je sicer potrebno za pravdni spis, obsegati:

1. predloge, katere namerava staviti stranka ob ustni razpravi;

2. predpisu §. 76. ustrezajočo razložbo dejanskih okolišnosti, na katere se misli stranka sklicevati ob ustni razpravi, da utemelji svoje predloge ali da pobije predloge nasprotnikov, in pa navedbo dokazil, katerih se hoče poslužiti stranka ob ti razpravi, da dokaže resničnost svojih povedb ali ovrže dejanske trditve nasprotnikov;

3. po stanu stvari izjave o resničnosti, pravosti in popolnosti v poprednjem spisu nasprotnikovem podane dejanske navedbe in o dopustnosti dokazil, oznamenjenih po nasprotniku.

Pravnih izjav in razložeb o verjetnosti ali verodostojnosti posameznih dejanskih trditve ali o dozdevni dokazni moči ponujenih dokazov ni vzprejeti v pripravljalni spis.

§. 79.

Izjavo na zapisnik, katera nadomešča pravdni spis, je uravnati po določilih o takih spisih.

Kadar se podá ta izjava zunaj ustne razprave, tedaj mora v postopanju pred zbornimi sodnijami narediti zapisnik sodniški uradnik, katerega je v to določil predstojnik sodnije ali predsednik dotičnega odseka.

§. 80.

Ako se stavi predlog s pravdnim spisom ali ako se s takim spisom priobči kaj sodniji, kar se mora dati na znanje tudi nasprotniku, je od teh, kakor tudi od vseh pripravljanih spisov, v kolikor ni v tem zakonu ukazano nič drugega, podati toliko enakoglasnih izdatkov, da bo moči vročiti vsakemu nasprotniku po en izdatek in se bo mimo tega mogel en izdatek pridržati za sodne spise. Pravdnim spisom je dalje priložiti rubrike, ki so potrebne za obvestitev drugih udeležencev.

Rubrike morajo obsegati oznamenilo sodnije, strank in spornega predmeta tako, kakor je določeno v §. 75.

§. 81.

V kolikor je po določilih tega zakona vročiti en izvod podanega pravnega spisa nasprotniku, mu je pridejati tudi prepise prilog k temu spisu.

Pri sodniji pridržani izvirniki prilog se morajo predložiti nasprotniku v pregled, kadarkoli bi to zahteval.

§. 82.

Ako se sklicuje stranka v pravdnem spisu na listine, katere so v njenih rokah, ima dolžnost, če zahteva nasprotnik, položiti te listine v izvirniku v treh dneh pri sodniji ter o tem obvestiti nasprotnika. Nasprotnik sme nato v treh dneh potem, ko je dobil obvestilo, listine pregledati in vzeti prepise od njih.

Rok za pregled sme sodnija, v postopanju pred zbornimi sodnijami pa predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar, po predlogu primerno skrajšati, ako more stranka dokazati, da nujno potrebuje listine. Zoper sklep, ki se izdá o takem predlogu, ni pravnih pomočkov.

§. 83.

Odvetnikom je dano na voljo, priobčevati si izvirnike listin iz roke v roko proti prejemnemu potrdilu.

Kadar odvetnik sebi vročene listine ne vrne v dogovorjenem roku in, če ni bil dogovorjen rok, v treh dneh po prejemu, tedaj ga je po predlogu, ko je bil poprej ustno ali pismeno zaslišan, prisiliti s sklepom, da vrne listino nemudoma. Gledé tega sklepa veljajo določila §. 82., odstavka 2. Sklep je takoj izvršljiv.

§. 84.

V kolikor ni v tem zakonu ukazano nič drugega, mora sodnija ukazati uradoma, da naj se odpravijo pogoški v obliki, kateri bi utegnili ovirati redno poslovanje s podanim pravdnim spisom. Tak sklep ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.

Za tak pogošek v obliki je zlasti šteti, ako se niso izpolnili predpisi §§. 75. in 77. ali ako ni potrebnega števila izvodov pravnega spisa ali pa rubrik.

V postopanju pred zbornimi sodnijami pristoji izdajanje takih odredob predsedniku odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

§. 85.

Da se odpravijo pogoški v obliki, se sme stranka povabiti pred sodnijo, ali pa se ji sme vrniti pravdni spis z naročilom, da naj odpravi pogoške v obliki, katere ji je ob enem oznameniti.

Kadar se je bilo za podajo pravnega spisa držati roka, tedaj je v tem primeru za zopetno podajo ustanoviti nov rok; če se drži stranka tega novega roka, velja, da je bil spis podan tistega dné, katerega je došel sodniji prvokrat. Podaljšati ta rok ni dopustno.

Zoper sklepe, izdane na podstavi prejšnjih določil, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov; v koliko se sme zavoljo tega klicati na pomoč nadzorna pravica nadrejenih sodnih oblastev, to je presojeti po predpisih, izdanih o notranji uredbi in opvilnem redu sodnij.

§. 86.

Stranki, katera krati v pravdnem spisu z žaljivimi napadi spoštovanje, ki je je dolžna sodniji, ali katera žali v spisu nasprotnika, zastopnika. poobla-

ščenca, pričo ali izvedenca, sme sodnija prisoditi kazen zavoljo nereda, kar pa ne krati, da bi ne preganjala te stranke zavoljo tega morda še kazenska sodnija.

Iz istih vzrokov se sme prisoditi kazen zavoljo nereda odvetniku, kateri je pravdni spis podpisal.

Drugi naslov.

Vročbe.

§. 87.

Vročbe se opravljajo uradoma, v kolikor ne predpisuje ta zakon nič drugega.

1. V domači deželi.

§. 88.

Vročbe se opravljajo v domači deželi navadno po pošti. Z ukazom je določiti, v koliko se smejo vročbe v mejah sodnega kraja ali sicer v domači deželi opravljati po sodnih slugah ali po posredovanju občinskega glavarja (župana) ali opravnikov izločenih graščinskih ozemelj.

Ako je potemtakem za vročevanje zahtevati sodelovanja občin, ki nimajo svojega ustava (statuta), ali pa sodelovanja izločenih graščinskih ozemelj, si je o tem izprositi izjavo deželnega odbora.

Za opravljanje vročeb se smejo sodni slugi uporabljati samo v okolišu tiste sodnije, pri kateri so nameščeni, občinski organi in postavljeni opravniki izločenih graščinskih ozemelj pa samo v okolišu dotične občine ali dotičnega graščinskega ozemlja.

§. 89.

Način vročbe določi tista sodnija, katere sodbe, sklepe ali povabila je vročiti ali pri kateri se je podal pravdni spis, ki ga je vročiti, ali pa pri kateri se je naredil zapisnik. Ta sodnija odredi tudi, kar je potrebno zastran vročbe.

V postopanju pred zbornimi sodnijami sme potrebno odrediti namesto sodnije predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

§. 90.

Kadar ima več udeležencev enega skupnega zastopnika, tedaj velja, da se je s tem, da se je izročil

samo en izdatek, eno povabilo, en prepis zapisnika ali samo en izvoda pravnega spisa temu zastopniku, opravila vročba vsem. Kadar je za enega udeleženca pooblaščenih več namestnikov, prejemati sodne vročbe, tedaj velja, da se je vročba opravila, ako se je enemu izmed teh namestnikov izročil izvod spisa, ki ga je vročiti.

Ista določila veljajo tudi o prepisih prilog pravnega spisa ali zapisnika, katere je vročiti.

§. 91.

Kadar dá vedenje oseb, katerim je naloženo opraviti vročbo (vročevalni organi), povod kaki pritožbi, tedaj mora odsekov predsednik, sodnik, kateremu je izročen nadzor nad sodno pisarnico, ali pa predstojnik dotične sodnije precej, ko to izve, ukreniti, kar je primerno, da se pride temu v okom. Vzrok pritožbi se sme naznaniti ustno.

§. 92.

Vročbe, ki so namenjene dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu vojske, vojne marine in deželne brambe in pa dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu žandarmerije, se opravljajo po predstojniku najbližje predpostavljene poveljstva.

V kolikor je sicer opraviti vročbe v vojaških poslopih ali v poslopih, ki jih je zasedlo vojaštvo, se morajo one opraviti, ko so se naznanile poprej poveljniku poslopja in se je privzela vojaška oseba, katero je odločil on za to.

§. 93.

Ako je dala stranka za pravni spor pravdno pooblastilo, se mora, dokler se ne razveljavi to pooblastilo (§. 36.), vse, kar se tiče tega pravnega spora, vročevati imenovanemu pooblaščenecu.

V pravnih stvareh, ki se tičejo trgovinskega obrtovanja kake osebe, se sme vročba za principala opraviti na prokurista.

Pooblaščenec za vročbe.

§. 94.

Kadar se je pooblastila v kraju pravdne sodnije stanujoča oseba, prejemati spise, namenjene udeležencu pravde (pooblaščenec za vročbe) tedaj se opravljajo vročbe nji.

Pooblaščenca za vročbe, postavljenemu po več udeležencih vkupe, je izročiti toliko izvodov spisa, ki ga je vročiti, kolikor je udeležencev. Gledé prepisov prilog pravnega spisa ali zapisnika pa je zadosti, da se vroči skupnemu pooblaščenca za vročbe po en prepis vsake priloge.

§. 95.

Sodnija sme po predlogu ali uradoma ukazati stranki, da naj imenuje v roku, katerega je ob enem določiti, v kraju pravnice sodnije stanujočega pooblaščenca za vročbe:

1. ako stanuje ta stranka zunaj okoliša zborne sodnije prve stopinje, katera postopa kot pravdna sodnija ali v katere okolišu je okrajna sodnija, ki postopa kot pravdna sodnija;

2. ako preloži stranka med pravnim sporom domovališče iz okoliša zborne sodnije, oznamene v št. 1.

Izdati tak ukaz, zoper katerega ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov, je poklican v postopanju pred zbornimi sodnijami predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

§. 96.

Kadar se ne izpolni, izdan ukaz, po §. 95., tedaj se smejo vse poznejše vročbe opraviti tako, da se dajo spisi na pošto pod zadnjič naznanjenim strankinim naslovom. Vročba se šteje za opravljeno, ko se odda pošiljka pošti, tudi če se ta vrne pozneje, ker je ni moči dostaviti.

Kadar v posameznem primeru ni dopuščena vročba po pošti, tedaj je stranki, ko preteče brez uspeha rok, dan ji za imenovanje pooblaščenca za vročbe, naznaniti, da se bodo odslej nji namenjeni spisi z močjo opravljene vročbe polagali pri sodniji.

Oddaja na pošto po zmislju prvega odstavka ne velja, ako bi se morale vročbe opraviti zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon.

§. 97.

Sosporniki, ki nimajo skupnega zastopnika, morajo, in to kot tožniki v tožbi, sicer pa, kadar opravljajo prvo pravno dejanje, imenovati sodniji v kraju pravnice sodnije stanujočega skupnega pooblaščenca za vročbe. Sosporniki pa smejo postaviti enega izmed sebe tudi tedaj za skupnega poobla-

ščenca za vročbe, kadar ta sicer ne stanuje v kraju pravnice sodnije, pač pa v okolišu zborne sodnije prve stopinje, katera postopa kot pravdna sodnija ali v katere okolišu je okrajna sodnija, ki postopa kot pravdna sodnija, in kadar ob enem poštni služniki redno dostavljajo poštne pošiljke v stanova-lišče tega sospornika.

Kadar ne imenujejo sosporniki o pravem času skupnega pooblaščenca za vročbe, tedaj je po predlogu nasprotne stranke na nevarnost in stroške sospornikov postaviti kot njih skupnega pooblaščenca za vročbe pripravno osebo, stanujočo v kraju pravnice sodnije; ta sklep ni dopuščeno izpodbijati.

V postopanju pred zbornimi sodnijami pristoji sklepati o tem predsedniku odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

§. 98.

Za pooblaščenca za vročbe postranskega intervenienta, s katerim je ravnati kakor s sospornikom, velja glavna stranka, kateri se je pridružil postranski intervenient, dokler ne postavi sodnija s pritrditvijo postranskega intervenienta drugega skupnega pooblaščenca za vročbe (§. 97., odstavek 2. in 3.).

§. 99.

Za eno posamezno osebo postavljeni pooblaščenec za vročbe mora vsakikrat brez odloga ti osebi doposlati sebi vročene spise, ki so namenjeni nji. Prav tako mora skupni pooblaščenec za vročbe, če se ne določi z dogovorom nič drugega, prejete spise vsakikrat brez odloga doposlati osebam, za katere je prevzel vročbe, ter jim dovoliti, da pregledajo prepise prilog, katere mora hraniti on, ter da jih prepišejo dalje.

Čas vročbe.

§. 100.

Ob nedeljah in praznikih se smé vročba, ako se ne opravi po pošti, opraviti samo s sodniško dovolitvijo. Dovolilo, ki se mora zaznamiti na spisu, ki ga je vročiti, sme dati odsekov predsednik in pa predstojnik pravnice sodnije ali okrajne sodnije, v katere okolišu je opraviti vročbo.

Sklep, s katerim se daje ali odreka dovolilo, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Zgoranja določila je uporabljati tudi tedaj, kadar je opraviti vročbo po noči.

Kraj vročbe.

§. 101.

Vročbo je v vročevalnem kraju opraviti v stanovanju, v obrtovalnici, v opravilnici (prodajalnici) ali na delališču dotične osebe, pri odvetnikih in beležnikih pa v njih pisarnici; zunaj teh prostorov opravljena vročba je veljavna samo tedaj, kadar se ni odklonil prejem spisa.

Ako oseba, kateri je kaj vročiti, nima stanovanja, obrtovalnice, opravilnice (prodajalnice) ali delališča, se sme opraviti vročba tam, kjer je to osebo najti

Nadomestna vročba.

§. 102.

Kadar osebe, kateri je kaj vročiti, ni najti v njenem stanovanju, se opravi vročba veljavno vsaki vročevalnemu organu znani, v stanovanju navzočni odrasli, k družini spadajoči domači osebi ali kaki v družini služeci odrasli osebi.

Kadar ni najti tudi takih oseb, tedaj se sme spis, ki ga je vročiti, izročiti tudi v isti hiši stanujočemu najmodavcu ali pazniku, ki ga je ta postavil in ki stanuje tamkaj, ako sta ga ona voljna prevzeti.

§. 103.

Za osebe, katerih ni najti v njih opravilnici (prodajalnici) ali na mestu njih obrtovanja, se sme opraviti vročba kaki tam navzočni odrasli osebi, o kateri vé vročevalni organ, da spada k družini adresatovi ali da služi v njegovem vsakdanjem opravilu ali njegovem obrtu.

Kadar odvetnika ali beležnika, kateremu je kaj vročiti, ni najti v pisarnici, tedaj se sme opraviti vročba vsakemu tam navzočnemu nameščencu ali služniku odvetnikovemu ali beležnikovemu, ki je znan vročevalnemu organu.

Vročba kakemu v odstavku 1. in 2. in v §. 102. oznamenjenih pripadnikov družine, domačih ljudi, nameščencev, služnikov itd. je nedopustna, ako so

oni udeleženi pravnega spora kot nasprotniki osebe, kateri je opraviti vročbo.

§. 104.

Kadar se vročba ne dá opraviti niti neposredno osebi, kateri je kaj vročiti, niti ne po določenih §§. 102. in 103., tedaj se sme opraviti tako, da se spis, katerega je vročiti, ako je bilo opraviti vročbo po pošti, položi pri poštnem uradu, v čegar uradni okoliš spada vročevalni kraj, v vseh drugih primerih pa pri občinskem glavarju vročevalnega kraja ali pri opravniku izločenega graščinskega ozemlja, in da se dá ta položba spisa na znanje kakor s pisnim naznanilom, katero je pritrditi na vratih stanovanja ali pa na vhodnih vratih opravilnice ali obrtovalnice, tako tudi, v kolikor je mogoče, s tem, da se sporoči to ustno osebam, stanujočim v soseščini.

Pismo naznanilo se smé na vhodnih vratih zaprte opravilnice pritrditi samó ob delavnikih.

Kadar se spis, ki ga je vročiti, položi gledé na zgoranja določila, tedaj ima ta položba moč vročbe. Ako se naznanilo poškodí ali odtrga, ne vpliva to nič na veljavnost vročbe.

§. 105.

Vročbe v zastopanje erarja poklicanim javnim organom ali drugim oblastvom, občinam, združbam (korporacijam) in zavodom je opravljati, v kolikor se v posameznem primeru ne ukaže nič drugega, s tem, da se spisi, dohajajoči za oblastvo, občino, združbo ali zavod, izročajo uradniku ali služniku, postavljenemu za prejetje teh spisov, ako bi pa tak ne bil znan, kateremukoli vročevalnemu organu znanemu, v dotičnem uradu ali v opravilnici navzočnemu uradniku ali služniku oblasti, občine, združbe ali zavoda, za katero ali katerega je namenjen spis, ki ga je vročiti.

Vročevanje tožeb.

§. 106.

Tožbe se smejo vročati tožencu le samemu (§. 92.), in tako samemu tudi njegovemu za prejetje tožeb pooblaščenemu namestniku ali v pravnih stvareh, ki se tičejo trgovinskega obrtovanja kake osebe, prokuristu tožene firme.

Kadar se ne more vročba opraviti tako, tedaj se mora stranka, kateri je tožbo vročiti, s pisnim naznanilom, ki je je pustiti v njenem stanovanju

ali njeni pisarnici, v njeni obrtovalnici ali opravilnici, ali katero je, če bi bili ti prostori zaprti, pritrditi na vhodnih vratih, pozvati, da naj bo za prejem vročbe ob enem ji določeni dan in uro navzočna v dotičnem prostoru. Ako stranka ne sluša tega poziva, je postopati potem po zmislu §. 104.

Ako se pismeni poziv pošodi ali odtrga, ne vpliva to nič na veljavnost postopanja.

§. 107.

Ako je bilo vročbo opraviti po pošti ali po sodnem slugi, in ako bi se vnovična vročba zato, ker je vročevalni kraj preveč oddaljen ali ker je le s težavo moči priti do njega, ne mogla opraviti precej, se sme tožba takoj po prvi brez uspeha poskušeni vročbi preizročiti občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja v to, da dá potem on opraviti vročbo tožencu.

Ako ni na to moči vročbe tožencu samemu ali njegovemu pooblaščenemu namestniku niti po tem potu opraviti v štirih tednih, odkar se je preizročila tožba občinskemu načelniku ali opravniku graščinskega ozemlja, je toženca po §. 104. obvestiti, da leži spis, katerega je vročiti, pri občinskem glavarju ali opravniku graščinskega ozemlja z močjo opravljene vročbe. Občinski glavar ali opravek izločenega graščinskega ozemlja morata ukreniti to obvestilo precej, ko preteče zgoraj oznamljeni rok. Dan, katerega se je pritrdilo pismeno naznanilo na vratih toženčevega stanovanja ali na vhodnih vratih njegove opravilnice ali obrtovalnice, velja za dan opravljene vročbe.

Pooblastilo, da se tožba, katero je vročiti, če treba, preizroči v ta namen občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja je dati že tedaj, kadar se odredi vročitev tožbe (§. 89.).

§. 108.

Določila §§. 106. in 107. veljajo o vseh vročbah, katere se morajo vsled zakonite odredbe opravljati po predpisih, izdanih za vročevanje tožeb.

Odrekanje sprejema.

§. 109.

Ako se oseba, kateri se sme vročba opraviti veljavno, brani brez zakonitega vzroka sprejeti spis,

ki ga je vročiti, je pustiti spis na mestu vročbe ali, ako bi to ne bilo mogoče, položiti ga je pri poštnem uradu, občinskem glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja, oznamenjenem v §. 104. Ta popust ali položba ima moč vročbe.

Vročilnica.

§. 110.

Izvršitev vročbe mora oseba, kateri je naloženo, opraviti vročbo, izkazati po listini (vročilnica).

Prememba stanovanja.

§. 111.

Stranka, katera premeni za časa pravde stanovanliše ali stanovanje, mora to naznaniti sodniji; isto velja o strankinem namestniku ali pooblaščenцу, ki je upravičen, sprejemati vročbe.

Kadar se opusti ta naznanitev in ni več najti imenovanih oseb, ker so premenile stanovanje, tedaj je vse nadaljne, té sporne stvari se tiče vročbe opravljati v dosedanjem vročevalnem kraju po predpisih §. 104., in to takó, da je v §. 104., odstavku 1., zahtevano obvestilo omejiti na to, da se ústno priobči v isti hiši stanujočemu najmodavecu ali pazniku, ki ga je on postavil in kateri stanuje ravno tamkaj.

Vročevanje med odvetniki.

§. 112.

Ako sta obe stranki zastopani po odvetnikih, se smejo opravljati vse vročbe strankam tako, da odvetnik tiste stranke, katere pravno dejanje je dalo povod vročbi (zahtevajoča stranka), pošlje spis, ki ga je vročiti, odvetniku nasprotne stranke po poslu ali po pošti. Spis, ki ga je vročiti, mora v tem primeru izročiti sodnija odvetniku zahtevajoče stranke proti prejemnemu potrdilu v ta namen, da ga pošlje on odvetniku nasprotne stranke.

V dokaz opravljene vročbe zadostuje pismeno prejemno potrdilo, opremljeno z datumom in podpisom odvetnika, kateremu se je opravila vročba.

Vsa naznanila in priobčila sodniji, katera so sicer v stvareh vročevanja naložena vročevalnim organom, mora pri vročbah med odvetniki opravljati odvetnik zahtevajoče stranke.

§. 113.

Dokler ni izjavil odvetnik s pritrditvijo nasprotnega odvetnika pri sodnji, da je voljan, opravljati vročbe, se morajo vročbe, kar jih je v dotični sporni stvari, opravljati uradoma.

Veče stroške, ki se morda naberó po vročevanju med odvetniki v primeri z drugač uradnim vročevanjem, mora plačati tista stranka, katere odvetnik se je ponudil, opravljati vročbe, in to brez pravice do povračila.

Neposredno izročevanje pri sodnji.

§. 114.

Vsi spisi, ki jih je vročiti kaki osebi, se ji morajo izročiti neposredno pri sodnji, ako se ona, da spis prejme, oglasi še prej, ko se je oddal spis pošti ali je pričel sodni sluga opravljati vročbo ali je prošnja za vročbo odšla občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja ali se je pripravilo sicer potrebno za izvršitev vročbe.

V takih primerih se izkazuje izvršitev vročbe s posebno prejemnico tiste osebe, kateri se je spis izročil, ali pa z njenim podpisom v uradnem vpisniku, ki je za to določen.

Vročevanje z javnim naznanilom.

§. 115.

Ako se verojetno izkaže, da je bivališče osebe kateri je opraviti vročbo, neznano, se sme vročba po predlogu, v kolikor ni uporabljati določila §. 111., izvršiti z javnim naznanilom. O tem predlogu se, ako se ni stavil pri ustni razpravi, odločuje brez poprednje ustne razprave, in v postopanju pred zbornimi sodnijami po predsedniku odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Vročba z javnim naznanilom se opravi s tem, da se spis, ki ga je vročiti, nabije na sodni tabli pravdne sodnije.

Ako ne določi sodnija, kadar dovoli javno naznanilo, daljšega roka, ali ako se oseba, kateri je vročiti spis, ne oglasi že prej pri sodnji, da ga prejme, velja spis za vročenega, če je preteklo

trideset dni potem, ko je bil nabit. Veljavnosti vročbe ne krati to nič, da je bil nabiti spis še pred tem časom odtrgan s sodne table ali poškodovan.

Vročevanje skrbniku.

§. 116.

Za osebe, katerim bi se, ker je njih bivališče neznano, mogla opraviti vročba samo z javnim naznanilom, mora sodnija po predlogu ali uradoma postaviti skrbnika (§. 9.), ako bi morale te osebe vsled vročbe, namenjene njim, v brambo svojih pravic opraviti kako pravdno dejanje in zlasti, ako je v spisu, ki ga je vročiti, kako njih povabilo.

§. 117.

Postavitev skrbnika, njegovo ime in stanova-lišče in pa kratek podatek vsebine spisa, ki ga je vročiti, je z oznamenilom pravdne sodnije in sporne stvari razglasiti z oklicem. V oklicu se mora opomniti, da bo oseba, za katero se je postavil skrbnik, dokler ne nastopi ona sama ali ne imenuje pooblaščenca, na svojo nevarnost in stroške zastopana po skrbniku.

Oklic je nabiti na sodni tabli pravdne sodnije ter ga enkrat uvrstiti v časnik, določen za objavljanje uradnih naznanil te sodnije. Ako bi se v posameznem primeru zdelo koristno in bi to ne napravilo v primeri s predmetom spora prevelikih stroškov, se sme po predlogu ali uradoma ukazati, da je oklic uvrstiti tudi v druge časnike ali da ga je uvrstiti večkrat. Zoper to odredbo ni pravnih pomočkov. V postopanju pred zbornimi sodnijami pristoji ta odredba predsedniku odseka, kateremu je odkazana pravna stvar. Nabitek in uvrstitev oklica je opraviti uradoma.

V pravnih stvareh do sto goldinarjev se sme razglas na mesto z uvrstitvijo oklica opraviti tako, kakor je navada v dotičnem kraju.

§. 118.

Vročba velja za izvršeno, ko se je opravil nabitek in se je na to spis, ki ga je vročiti, izročil skrbniku.

Stroške za naznanilo in postavitev skrbnika mora, pa brez škode za pravico do povračila, opraviti tista stranka, katere pravdno dejanje je bilo obojemu povod.

Vročevanje izdeželnim osebam.

§. 119.

Za opravo vročeb osebam, katerim gré izdeželnost, ali osebam, ki so v stanovanju izdeželne osebe, mora sodnija zaprositi posredovanja najvišega dvornega maršalstva.

Ako ni moči opraviti vročbe po tem potu, mora sodnija, pred katero teče pravna stvar, za osebo, kateri je opraviti vročbo, po predlogu ali uradoma postaviti skrbnika (§. 9.), kateremu se veljavno opravi vročba.

Skrbnik mora brez odloga osebi, kateri bi bilo kaj vročiti, naznaniti svojo postavitev in povedati vsebino sebi vročenega spisa, pravnomo sodnijo in sporno stvar, ter se mora udeleževati za njo sodnega postopanja, dokler ne nastopi ona sama ali ne imenuje pooblaščenca, mora pa, ako so pogoji po §§. 115. ali 116. za to, predlagati, da naj se izdâ javno naznanilo po zmislu §§. 115. ali 117.

Kar se tiče stroškov za postavitev skrbnika in za javno naznanilo, je uporabljati §. 118., od stavka 2.

2. V unanjih deželah.

§. 120.

Vročbe avstrijskim državljanom, ki bivajo v kaki unanji državi ter imajo tam pravico izdeželnosti, opravlja na zaprosilo sodnije ministerstvo unanjih stvari.

§. 121.

Vročbe osebam, ki so zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, pa ne spadajo k osebam, omenjenim v §. 120., se opravljajo z zaprosilom do pristojnega unanega oblastva, v kolikor se po določilih, ki veljajo o tem, ne more zahtevati posredovanje avstrijsko-ogrskega poslanca ali avstrijsko-ogrskega konzularnega oblastva. Zaposilo mora z ozirom na posebna ukazila, izdana gledé na posamezna državna ozemlja, staviti tista sodnija, pri kateri ravno teče pravna stvar.

Ako ne dojde v primernem času potrdilo, da se je opravila vročba, sme zahtevajoča stranka, kakor stvar nanese, predlagati vročbo z javnim naznanilom ali s postavitvijo skrbnika po zmislu §. 116. Isto velja tudi tedaj, kadar se je vročba v kaki

unanji deželi poskusila brez uspeha ali kadar se ni nadejati uspeha od zaprosila, ker unanje oblastvo, kakor je obče znano, odreka pravno pomoč.

§. 122.

Zaprosila, ki jih je po §§. 119. do 121. izdajati za opravljanje vročeb, mora pri zbornih sodnijah staviti predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Vročba se v teh primerih dokazuje s pismenim spričevalom zaprosenega oblastva ali z njegovim pismenim priobčilom, da se je opravila vročba. Da se dokaže vročba, se sme priložiti zaprosilu tudi vročilnica, katero je rabiti pri vročitvi.

Tretji naslov.

Rokovi in naroki.

Rokovi.

§. 123.

V kolikor ni trajanje rokov za opravljanje pravnih dejanj določeno neposredno z zakonom (zakoniti rokovi), je mora ustanoviti sodnik z ozirom na potrebnosti in na kakovost posameznega primera (sodniški rokovi).

§. 124.

Sodniški rok pričenja, v kolikor se ne določi, ko se postavi, nič drugega, teči tedaj, kadar se stranki, kateri je rok v korist, vroči sklep, s katerim se napoveda rok, ako pa sklepa ni treba vročiti, tedaj, kadar se sklep oznani.

§. 125.

Kadar se računi rok, ki je določen po dnevih, tedaj se ne vračuna tisti dan, na katerega pade čas ali dogodek, po katerem se ravna pričetek roka.

Rokovi, določeni po tednih, mesecih ali letih, minevajo s pretekom tistega dneva poslednjega tedna ali poslednjega meseca, kateri se ujema po svojem imenu ali številu z dnevom, katerega je rok pričel. Ako tega dneva ni v poslednjem mesecu, mine rok s pretekom poslednjega dneva tega meseca.

Konec roka se sme oznameniti tudi s tem, da se imenuje določen koledarski dan.

§. 126.

Pričetek in tek zakonitih in sodniških rokov se ne ovira z nedeljami in prazniki.

Kadar pade konec roka na nedeljo ali praznik, tedaj je šteti prvi nastopni delavnik za poslednji dan roka.

§. 127.

Ako iztečejo zakoniti ali sodniški rokovi, priznani posameznim sospornikom za opravo istega pravnega dejanja, o raznih časih, smejo opraviti omenjeno pravdno dejanje vsi sosporniki tako dolgo, dokler teče še kakemu sosporniku rok za to pravdno dejanje.

§. 128.

Zakonite rokove, izvzemši tiste, katere podaljševati prepoveduje izrečno zakon (zasilni rokovi), in pa sodniške rokove, gledé katerih ni v tem zakonu določeno nič drugega, sme podaljšati sodnija. Rokove podaljševati po dogovoru strank ni dopustno.

Sodnija sme dovoliti tako podaljšbo po predlogu, ako je stranka, kateri je rok v korist, iz neodvratnih ali vsaj zelo važnih vzrokov ovirana, opraviti o pravem času na rok navezano pravdno dejanje in zlasti ako bi imela brez podaljšbe roka škodo, katere bi se ne dala popraviti več.

Predlog je staviti pri sodniji, preden izteče rok, katerega je podaljšati. O predlogu se sme odločiti brez poprednje ustne razprave; preden se pa dovoli ponovljena podaljšba roka, je zaslišati nasprotnika, ako ne stavita predloga obe stranki v porazumu.

Okolnosti, ki se navedejo, da se predlog opraviči, je sodniji verjetno izkazati, ako bi to zahtevala. Predlog je, če ni dovolj utemeljen, zavreči.

Kadar se podaljša rok, je vselej ob enem določiti dan, katerega mine podaljšani rok.

§. 129.

Vsi rokovi se smejo po dogovoru strank skrajšati. Dogovor je, da bo imel za sodnijo moč, dokazati z listino.

Sodnija sme skrajšati sodniške in zakonite rokove po predlogu ene stranke same, ako se verjetno izkažejo okolnosti, po katerih se pokaže taka skrajšba potrebna, da se odvrnejo preteče znatne škode, in ako je ob enem stranki, katere dejanju je določen rok, mogoče brez težave opraviti dotično pravdno dejanje v skrajšanem roku. Preden se dovoli skrajšba, je zaslišati nasprotnika.

Naroki.

§. 130.

Naroki se določujejo, ako ne ukazuje zakon nič drugega, po predlogu stranke. S pridržkom posebnih v tem zakonu obseženih določil je dolžna sodnija, določiti narok in h kratu naroku določiti kraj, dan in uro.

Določitev naroka in pa vsako povabilo k naroku ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.

§. 131.

Obvestilo o določitvi naroka in poziv, da naj pride k njemu (povabilo), se daje stranki, ki je prosila za določitev naroka, z rubriko, nasproti stranki pa s tem, da se ji vroči en izvod z izdatkom povabila opremljenega pravnega spisa ali zapisnikovega prepisa. Kadar se določi narok uradoma, je povabiti obe stranki z vročbo rubrik.

V zastopniški pravdi mora prvo povabilo k ustni razpravi, v kolikor se ne izdaje že odvetniku, obsegati zlasti tudi poziv, da naj se postavi o pravem času za zastopnika odvetnik, in pa dati na znanje strankam, kake škode so združene po zakonu s tem, če se ne postavi odvetnik in če se zamudi narok.

K narokom, kateri se določujejo v ustno označenih sodnih odločilih, je vabiti stranke posebej le v toliko, v kolikor niso bili niti one niti njih zastopniki ali pooblaščenci navzočni pri oznanitvi.

§. 132.

Naroki se opravljajo, v kolikor ne določuje zakon nič drugega, v sodišču.

Naroki za ustno razpravo se smejo določevati na kak kraj zunaj sodišča, ako se dá razprava na tem

kraju lože dovršiti ali se je moči ogniti s tem večih stroškov.

§. 133.

Narok se pričinja z oklicem stvari.

Narok zamudi stranka, ako ne pride ob času, določenem za narok, ali ako, če je tudi prišla, da si od sodnika pozvana, ne razpravlja, ali ako po oklicu stvari zopet odide.

Za zamujenega se šteje narok tudi tedaj, kadar pride stranka brez odvetnika pri takih pravnih dejanjih, za katera je v zakonu predpisano, da se mora privzeti odvetnik.

§. 134.

Naroki se odlagajo samo po sodniški odločbi (preložba). Preložiti se sme narok po predlogu ali uradoma:

1. ako je temu, da prideta ena ali obe stranki o pravem času, ali pa da se prične ali nadaljuje razprava med njima, na poti za to ali ono stranko nepremagljiv ali vsaj zelo važen zadržek in bi zlasti brez preložbe imela katera stranka škodo, ki bi se ne dala popraviti več;

2. ako je sodnija po drugih neodložnih uradnih dolžnostih ali iz drugih važnih vzrokov ovirana, razpravo pričeti ali nadaljevati;

3. ako se zaukaže vzprejem dokazov, kateri se ne more opraviiti takoj pred pravdno sodnijo, a je bistven za nadaljevanje razprave, ali ako se zastran nadaljevanja ali dovršitve razprave pokaže potreba, priskrbeti listine, pojasnilne stvari ali ogledne predmete;

4. ako se razprava pri naroku, določenem po sodniji za njo, ne more dokončati, če bi tudi ne nastopili zgoraj omenjeni zadržki.

§. 135.

Predlog, da naj se preloži narok, je v primeru §. 134., št. 1, opravičiti tudi tedaj, kadar ga stavita obe stranki v porazumu, z navedbo okolnosti, katere ovirajo prihod k razpravi ali pa njen pričetek ali njeno nadaljevanje. Okolnosti, navedene za utemeljitev predloga, je sodniji verjetno izkazati, ako bi to zahtevala.

Če ni dovolj obrazložen, je predlog zavreči.

§. 136.

Preložba naroka se sme predlagati pri naroku samem ali pred pričetkom njegovim.

V prvem primeru je odločiti o predlogu brez odloga s sklepom, zaslišavši navzočnega nasprotnika, in ako se preložba odreče, je brez nadaljnega presledka začeti ali nadaljevati razpravo. Stranko, katera je odšla pred odločbo ali se potem, ko je bil predlog zavrnjen, brani razpravljati o stvari, zadenejo pravni nasledki zamude naroka.

Na predloge preložbe, kateri dojdejo pred narokom, se zmislooma uporabljajo določila §. 128., odstavka 3.

§. 137.

Ako se preloži narok, mora sodnija, če je to mogoče, precej ustno dati strankam na znanje dan in uro novega naroka. Sicer je stranke obvestiti z rubriko.

To določilo je uporabljati zlasti tudi tedaj, kadar se preloži narok zavoljo vzprejemanja dokazov.

§. 138.

Ako ne mora zavoljo izpremembe v sestavi sodnije biti nova razprava, mora tedaj, kadar se preloži narok, sodnik ali predsednik odseka, pred katerim se razpravlja, pri poznejšem naroku na podstavi razpravnega zapisnika in drugih pravnih spisov, na katere se je ozirati, ustno razložiti bistvene posledke prejšnje ustne razprave ter nasloniti na to nadaljevanje pretrgane razprave.

§. 139.

Kadar bi se vročba pripravljalnega pravnega spisa ali prepisa zapisnika, o katerem se je izdalo povabilo, zakasnila takó, da rok med vročbo povabila in med določenim narokom ne dopušča več nasprotniku, se zadostno pripraviti za ustno razpravo ali v primerih zastopniške pravde postaviti o pravem času odvetnika, in kadar ob enem nasprotnik ni kriv, da se je vročba zakasnila, tedaj mora sodnija ali v postopanju pred zbornimi sodnijami predsednik odseka, pred katerim je raz-

pravljati, preložiti določeni narok po predlogu ali uradoma še prej, kakor se začne opravljati. O tem je obvestiti brez odloga vse k naroku povabljen osebe.

Skupna določila.

§. 140.

Ako se rokovi ali pa naroki ne določajo v odločbi sodnije ali ob ustni razpravi, jih mora v postopanju pred zbornimi sodnijami določati predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Isto velja zastran odločbe o predlogu, da naj se rok podaljša ali skrajša ali da naj se narok preloži, če se ne stavi ta predlog med ustno razpravo.

§. 141.

Prvo podaljšbo roka in prvo preložbo naroka ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, ako dovoljena podaljšba roka ne presega dobe prvotnega roka in dovoljena preložba naroka ne dobe štirih tednov. Zoper to, da se je odrekla skrajšba roka, ni pravnih pomočkov.

§. 142.

Stranki, katera dá povod, da se podaljša rok ali preloži narok, je po nasprotnikovem predlogu naloziti povračilo njemu vsled tega nastalih stroškov, in to v znesku, ki ga določi sodnija. Vrnitev teh stroškov ni dopuščeno zahtevati niti tedaj, kadar se nasprotnik obsodi v glavni stvari v povračilo stroškov.

Ako se stavi pri naroku tak predlog, da naj se povrnejo stroški, je o njem odločiti nemudoma, zaslšavši navzočnega nasprotnika.

Kadar se ovrè narok s tem, da ne pride ni ena ni druga stranka, tedaj zadene vsako stranko polovica vsled tega nastalih stroškov.

§. 143.

V tem naslovu sodniji ali odsekovem predsedniku dane oblasti gredó tudi odrejenemu ali zaprošenemu sodniku gledé rokov in narokov, katere določuje on.

Četrty naslov.

Nasledki zamude, postavitve v prejšnji stan.

Nasledki zamude.

§. 144.

Zamuda pravdnega dejanja ima, ne kraté nadaljnih v tem zakonu za posamezne primere določenih posledkov, ta nasledek, da se izključi stranka od pravdnega dejanja, katero je opraviti.

§. 145.

Zapretiti zakonite nasledke zamude je potrebno samo v primerih, ki so v zakonu posebej označeni. Ti nasledki nastopijo sami ob sebi, v kolikor ni njih nastop po določenih tega zakona navezan na predlog, meréč na to, da se vresničijo škodljivi pravni nasledki zamude.

V poslednjem primeru se sme zamujeno pravno dejanje, ako je bil za nje določen rok, še opraviti do dneva, katerega se je pri sodniji stavl predlog, ako je pa zamujeno pravno dejanje bilo opraviti pri naroku, še do konca razprave, katera se opravlja po predlogu, da naj se vresničijo nasledki zamude.

Postavitve v prejšnji stan.

§. 146.

Kadar je bila stranka po neprevidnem ali neodvratnem dogodku zadržana, priti o pravem času k naroku ali opravi o pravem času na rok navezano pravno dejanje, in kadar ima tako provzročena zamuda za stranko škodljivi pravni nasledek, da je bila ona izključena od pravdnega dejanja, katero je bilo opraviti, tedaj je ti stranki, v kolikor ne določuje zakon nič drugega, dovoliti po predlogu postavitve v prejšnji stan.

Predloga postavitve v prejšnji stan ni opirati na okolnosti, katere je sodnija že spoznala za nezadostne, da bi dovolila na njih podstavi isti stranki podaljšbo potem zamujenega roka ali preložbo zamujenega naroka.

§. 147.

Predlog za dovolitev postavitve v prejšnji stan je brez daljšega postopanja zavrniti, dokler sme še stranka zamujeno pravno dejanje neposredno opraviti po zmislu §. 145., odstavka 2.

Kadar predlaga ista stranka postavitev v prejšnji stan proti sodbi, izdani zavoljo zamude, in pa postavitev v prejšnji stan proti izteku roka za priziv zoper to sodbo, tedaj je postopanje o poslednjem predlogu postavitev v prejšnji stan odložiti, dokler se ne razsodi pravnomočno prva zahteva postavitev v prejšnji stan.

Predlogu za dovolitev postavitev v prejšnji stan ni ugoditi, ako bi bilo stranki zastran zadržkov, katere navaja, da opraviči predlog postavitev v prejšnji stan, mogoče zaprositi, da naj se podaljša rok ali preloži narok, ali ako so ti zadržki že odpadli ob času, ko bi bilo stranki mogoče, še opraviti pravno dejanje samo po §. 145., odstavku 2.

§. 148.

Predlog za dovolitev postavitev v prejšnji stan je staviti pri tisti sodnji, pri kateri je bilo opraviti zamujeno pravno dejanje.

Predlog se mora staviti v štirinajstih dneh, ako ne določa zakon nič drugega. Ta rok se pričinja z dnevom, katerega je odpadel zadržek, ki je prouzročil zamudo; on se ne sme podaljšati.

Predloge, kateri se podadó očitno prekasno, je zavrniti brez nadaljnega postopanja.

§. 149.

Stranka, katera predlaga postavitev v prejšnji stan, mora v dotičnem pravnem spisu ali v zaprosbi na zapisnik, ki nadomešča tak spis, navesti vse okoliščine, na katere se opira njen predlog postavitev v prejšnji stan, ter povedati pomočke, s katerimi misli izkazati verjetnost teh okoliščin. Ob enem s predlogom je še opraviti tudi zamujeno pravno dejanje samo ali, če se je zamudil narok, še razložiti to, kar bi bila morala mudna stranka razložiti v pravo ustne razprave.

O predlogu za dovolitev postavitev v prejšnji stan odločuje sodnija s sklepom potem, ko se je poprej o tem razpravljalo ustno.

§. 150.

Z dovolitvijo postavitev v prejšnji stan se povrne pravni spor na tisto stopinjo, na kateri je bil, preden je nastopila zamuda. Vsled zamude že izdano sodbo je, ako se dovoli postavitev v prejšnji stan, razveljaviti.

Ako se zamudi narok, se sme že pri naroku, določenem za razpravo o predlogu postavitev v prejšnji stan, postopanje o predlogu za dotično dovolitev združiti z razpravo, za katero je bil namenjen zamujeni narok, ali vsaj, če se ugotovi predlogu postavitev v prejšnji stan, takoj opravljati ta razprava.

§. 151.

Zavoljo zamude roka, določenega, da se stavi predlog postavitev v prejšnji stan, in zavoljo zamude naroka, določenega za razpravo o tem predlogu, ni več postavitev v prejšnji stan.

§. 152.

S predlogom za dovolitev postavitev v prejšnji stan se ne ovira nadaljevanje pravnega spora. Vendar sme sodnija po predlogu ukazati, da naj se nadaljevanje začasno pretrga, ako se to pokaže neobhodno potrebno, da se postavitev v prejšnji stan, ki jo bo previdoma dovoliti, zagotovi popolni uspeh, in ako ob enem ne stori pretrg pravde znatne škode nasprotniku stranke, katera prosi za postavitev v prejšnji stan.

Ako se razpravlja pravni spor ob tem času na kaki viši stopinji, je dotično sodnijo takoj obvestiti, da se je ukazalo, začasno pretrgati postopanje o pravnih pomočkih.

Ko se reši predlog postavitev v prejšnji stan, je pretrgano postopanje obnoviti po predlogu ali uradoma.

§. 153.

Zoper odločilo, s katerim se dovoljuje postavitev v prejšnji stan, ni pravnih pomočkov.

§. 154.

Stranki, katera je predložila postavitev v prejšnji stan, je, ne gledé na to, ali se je ugodilo predlogu ali ne, naložiti povračilo vseh stroškov, kateri so nastali nasprotniku vsled zamude in z razpravo o predlogu postavitev v prejšnji stan, in pa povračilo stroškov postopanja, katero je vsled postavitev v prejšnji stan izgubilo moč.

Peti naslov.

Pretrg in počivanje postopanja.

Smrt stranke.

§. 155.

S smrtjo stranke se pretrga postopanje samo tedaj, kadar ni bila umrla stranka zastopana niti po odvetniku, niti po drugi osebi, kateri je bila dala pravdno pooblastilo.

Pretrg traja, dokler ne povzamejo postopanja pravni nasledniki umrle stranke, ali ako nasprotnik poprej predlaga, da naj se postavi skrbnik (§. 811. o. d. z.), da bo nadaljeval postopanje zoper tega, dokler ne povzame postopanja skrbnik.

V dosego, da povzamejo postopanje pravni nasledniki umrle stranke, sme nasprotnik pri sodnji, pred katero je tekla pravna stvar ob smrti umrle stranke, predlagati tudi, da naj se povabijo ti pravni nasledniki. Vsled takega predloga jih je povabiti, da naj povzamejo postopanje in razpravljajo ob enem glavno stvar ali nadaljujejo to razpravo.

To povabilo je vročiti po predpisih §§. 106. in 107.

§. 156.

Kadar ni prišel nobeden povabljenih pravnih naslednikov, tedaj mora sodnija, ako je zadosti izkazano zatrjevano pravno nasledstvo, po predlogu nasprotnika izreči s sklepom, da je po pravnih naslednikih umrle stranke povze to postopanje.

Pri naroku, pri katerem se je oznanil sklep gledé povzetja postopanja, se sme takoj povzeti postopanje v glavni stvari.

§. 157.

Ako pridejo povabljeni pravni nasledniki ali posamezni od njih k naroku in zanikajo dolžnost, spustiti se v pravdo, odločuje o tem sodnija po ustni razpravi. Ako odloči sodnija, da so oni dolžni, povzeti postopanje, se sme po oznanitvi tega odločila pri istem naroku, kakor stvar nanese, povzeti ali nadaljevati postopanje v glavni stvari. To velja zlasti tedaj, kadar bi rekurz zoper oznanjeni sklep previdoma utegnil biti brez uspeha.

Izguba pravdne zmožnosti, prememba v osebi zakonitega namestnika.

§. 158.

Ako izgubi stranka pravdno zmožnost ali ako umrje zakoniti strankin namestnik ali neha njegova pravica namestovanja, ne da bi bila stranka postala zmožna za pravdo, se pretrga postopanje samo tedaj, kadar ne zastopa po teh premembah zadete stranke niti odvetnik niti kaka druga oseba, ki ima njeno pravdno pooblastilo.

Pretrg traja v teh primerih tako dolgo, dokler ne naznani zakoniti namestnik ali novi zakoniti namestnik nasprotniku, da je postavljen on za namestnika, ter ne povzame postopanja.

Da dá povod povzetju postopanja, sme predlagati tudi nasprotnik, da naj se povabi zakoniti namestnik stranke, ki je postala nezmožna za pravdo, ali pa njen novi zakoniti namestnik.

Razglasitev konkurza.

§. 159.

V koliko se z razglasitvijo konkurza o imovini stranke pretrga postopanje, to določuje konkurzni red.

Prememba v osebi odvetnika.

§. 160.

Ako umrje strankin odvetnik ali postane nezmožen, nadaljevati zastopanje stranke, se pretrga, v kolikor je zakonito zapovedan zastop po odvetnikih, postopanje, dokler ne postavi stranka drugega odvetnika in ta odvetnik, med tem ko povzame ob enem postopanje, ne naznani nasprotniku, da je postavljen on za zastopnika.

Da se dá povod povzetju postopanja, sme tudi sodnija po predlogu nasprotnika stranki, katera mora postaviti novega zastopnika, naložiti, da ga mora postaviti v roku, ki se ji ob enem določi. Ta predlog je staviti pri tisti sodnji, pred katero je bila pravna stvar ob času, ko je odvetnik umrl ali postal nezmožen za nadaljno zastopanje. Kadar se ne naznani novi zastopnik sodnji v do ločenem roku, predloživši pooblastilo, tedaj je šteti postopanje po izteku roka za povzeto, in zade-nejo stranko, katera se mudi z naznanitvijo, odslej vsi škodljivi pravni nasledki, kateri so po tem zakonu združeni s tem, da se v primerih zastopniške pravde

ne postavi odvetnik. Glede pravnih spisov, katere podla mudna stranka po izteku tega roka, se zmislooma uporablja predpis §. 37., odstavka 2.

V postopanju pred zbornimi sodnijami je v izdajo naloga, da je postaviti novega odvetnika, poklican predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Ustavitev poslovanja pri sodnji.

§. 161.

Ako neha vsled vojske ali kakega drugega dogodka sodnija poslovati, se pretrga, dokler traja to stanje, postopanje v vseh pravnih stvareh, ki tekó pred to sodnijo.

Ko odpade ovira, sme vsaka obeh strank izposlovati povzetje postopanja.

Kadar je stranka po naključbi zadržana.

§. 162.

Kadar je stranka ob času vojske v vojaški službi, ali kadar biva v kraju, kateri ne more po naredbi gosposke, vsled vojske ali drugih dogodkov občeovati s sodnijo, pred katero teče pravna stvar, in kadar se je ob enem bati, da bi utegnile te okolnosti vplivati na pravdo v škodo nenavzočni stranki, tedaj se sme celo takrat, kadar zastopa nenavzočno stranko oseba, ki ima pravdno pooblastilo, po predlogu ali uradoma ukazati, da naj se pretrga postopanje, dokler ni odstranjena ovira.

Na to merč predlog je podati pri sodnji, pred katero teče pravna stvar; sme se izjaviti tudi na zapisnik. O njem se odločuje brez poprednje ustne razprave; sodnija pa sme pred odločbo upotiti za pojasnilo potrebne povzede.

Povzetje pretrganega postopanja sme izposlovati vsaka obeh strank.

Posledek pretrga.

§. 163.

Pretrg postopanja ima ta posledek, da se, dokler pretrg traja, ne smejo izdajati povabila k razpravi sporne stvari, da izgube moč povabila, morda že prej izdana za čas po nastopu pretrga, in da nasled neha teči vsak rok za opravo pravnega de-

janja. S povzetjem postopanja začne znova teči popolni rok.

Pravdna dejanja, katera opravi ena stranka gledé tekoče sporne stvari med tem, ko traja pretrg, nimajo pravne moči nasproti drugi stranki.

S pretrgom, ki nastopi po končani ustni razpravi, se ne ovira oznanitev razsodbe, ki jo je izdati na podstavi te razprave.

Povzetje pretrganega postopanja.

§. 164.

Povzetje pretrganega postopanja se napelje, če ni v zgoranjih določitih ukazano nič drugega, po predlogu, da naj se določi narok za ustno razpravo ali za nadaljevanje ustne razprave, ako je pa nastopil pretrg v teku roka za opravo pravnega dejanja, po predlogu, da naj se vnovič določi rok za to pravdno dejanje. Da je nehal vzrok pretrga, to je verjetno izkazati. Ta določila veljajo zlasti tudi, kadar je bil zastran smrti stranke po zmislu §. 811. o. d. z. ali iz drugih vzrokov postavljen za njeno zapuščino skrbnik; povzetje sme predlagati ne samo skrbnik, ampak tudi nasprotnik umrle stranke.

§. 165.

Predlog, potreben po §. 164. za izposlovanje povzetja postopanja, je staviti pri tisti sodnji, pred katero je tekla pravna stvar ob času, ko je nastopil vzrok pretrgu.

O predlogih, oznamenjenih v §. 164., se odločuje brez poprednje ustne razprave; sodnija pa sme pred to odločbo zaslišati nasprotnika, ako se ji zdi dvomno, je-li res nehal vzrok pretrgu.

Ob določitvi naroka za razpravo o predlogu zastran povzetja (§. 155.) in pa v sklepih, s katerimi se ugaja predlogu zastran povzetja, stavljenemu po §§. 158., 159., 160., 161., 162. in 164., ali se povzema postopanje uradoma, je napovedati strankam nasledke, ki nastopijo v primeru zamude.

§. 166.

V primerih §§. 156., 157. in 158., odstavka 3., je čas, s katerim velja postopanje za povzeto, omeniti v odločilu, izdanem o dolžnosti, povzeti postopanje, ako se ni povzelo postopanje v glavni stvari

že precej pri naroku, določenem za razpravo o predlogu zastran povzetja.

V vseh drugih primerih mora, v kolikor se ne uporabljajo predpisi §. 160., določiti ta čas sodnija v odločilu o predlogu zastran povzetja ali v sklepu, s katerim se postopanje povzema uradoma.

§. 167.

Zgoranja določila je uporabljati zmislooma, kadar se mora po tem zakonu pretrgati postopanje iz drugih, kakor v tem naslovu oznamenjenih vzrokov, in ni o tem ukazano nič drugega.

Počivanje postopanja.

§. 168.

Stranke se smejo dogovoriti, da naj postopanje počiva; tak dogovor ima moč še le od časa, ko ga naznanita obe stranki sodniji. S počivanjem postopanja so združeni pravni nasledki pretrganega postopanja s to izjemo, da zasilni rokovi ne nehajo teči. Počivanje postopanja ima mimo tega ta nasledek, da postopanja pred iztekom treh mesecev, odkar se je naznanil sklenjeni dogovor, ni povzeti.

§. 169.

Počivanje postopanja traja tako dolgo, dokler ne predlaga ena izmed strank, da naj se določi narok za ustno razpravo ali, ako se je postopanje ustavilo med tem, ko je tekkel rok za opravo pravnega dejanja, ustanovi vnovič rok za to pravno dejanje. Če se to stori pred iztekom roka treh mesecev (§. 168.) ali pred iztekom časa, dogovorjenega med strankami za počivanje postopanja, mora sodnija dotični predlog uradoma ali na zahtevanje nasprotnika zavrniti brez razprave ali pa izreči, da nima, če se je morda določil rok ali narok, to nobene moči.

§. 170.

Ako ne pride k naroku, določenemu za ustno razpravo, nobena stranka, ima to, v kolikor ni ta neprihod po določitih tega zakona brez vpliva na napredovanje pravde, za nasledek počivanje postopanja.

O došlem naznanilu, da se je dogovorilo počivanje postopanja, in pa o tem, da ni prišla nobena stranka k naroku, mora sodnija obvestiti mimo pravnih pooblaščenecv tudi stranke same; strankam je pri tem dati na znanje zakonite nasledke, ki jih ima počivanje postopanja.

Tretji oddelek.

Ustna razprava.

Prvi naslov.

Javnost.

§. 171.

Razprava pred razsojajočo sodnijo in pa oznaitev sodniške razsodbe se opravlja javno.

Kot poslušavci smejo biti vpričo samo odrasle, neoborožene osebe. Osebam, katere so po svoji javni službi dolžne nositi orožje, se ne sme braniti biti vpričo.

§. 172.

Javnost je izključiti, ako bi bila nevarna pravnosti ali javnemu redu ali ako se je po pravici bati, da bi se javnost zlorabila v to, da se razprava moti ali da se težavneje ugotovi, kakošno je stanje stvari.

Vrhu tega sme sodnija po predlogu tudi same ene stranke izključiti javnost, ako se morajo zastran razsodbe pravnega spora razkladati in dokazovati dogodki družinskega življenja.

Javnost se sme izključiti za vso razpravo ali za posamezne njene dele; na oznanitev sodbe ne sme segati izključba javnosti v nobenem primeru. V kolikor se izključi javnost razprave, je prepovedano, javno razglašati vsebino razprave.

§. 173.

Razprava o predlogu, da naj se javnost izključi, se opravlja v nejavni seji.

Sklep o izključbi javnosti se mora javno oznaniti. Zoper njega ni dopuščeno poprijeti se posebnih pravnih pomočkov.

§. 174.

Ako se izključi javnost, sme vsaka stranka zahtevati, da naj se dovoli razen njenemu pooblaščenju trem njenim zaupnikom, biti pri razpravi navzočnim.

Dejalno nameščenim sodnikom, potem konceptnim uradnikom državnega pravdnštva in ministristva za pravosodje in pa odvetnikom je, dasi je izključena javnost, dovoljeno, biti v prič, v kolikor se ni izključila javnost iz vzroka, navedenega v §. 172., odstavku 2.

§. 175.

Potreba javnosti pri razpravi ne velja gledé zaslšbe ali dovprašbe ene ali obeh strank, katero je opraviti po predpisih tega zakona pred sklepanjem o kakem predlogu.

Tudi zaslševanje strank, prič, izvedencev in drugih oseb pred razsojajočo sodnijo zunaj razprave se opravlja, izključivši javnost.

Drugi naslov.

Govori strank in vodstvo pravde.

Govori strank.

§. 176.

Pred razsojajočo sodnijo razpravljajo stranke o pravnem sporu ustno. V pravnih stvareh, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih, se pripravlja ustna razprava s pravnimi spisi. Razen tega je potrebno, podajati pripravljalne pravdne spise samo v primerih, posebej navedenih v tem zakonu.

§. 177.

Po oklicu stvari je poslušati predloge obeh strank, dejanske navedbe, s katerimi jih hočejo utemeljiti ali pa izpodbiti predloge nasprotnikov, in pa dokaze in ponudbe dokazov in pravne izvaje, ki se tičejo spornega razmerja (govori strank). Brati pismene sestavke namesto kaj ustno navesti, ni dopušeno.

Spise, na katere se sklicujejo stranke v govorih, je brati samo v toliko, v kolikor še niso ti spisi znani sodniji ali nasprotniku ali v kolikor gre za vsebino od besede do besede.

§. 178.

Vsaka stranka mora v svojih govorih po resnici popolnoma in določno navesti vse v posameznem primeru za utemeljitev svojih predlogov potrebne dejanske okolnosti, ponuditi v ugotovitev svojih povedeb potrebne dokaze, se razložno izjaviti o dejanskih povedbah nasprotnikovih in oponujenih dokazih, razložiti posledke dokazovanja ter se razložno izjaviti tudi o dotičnih izvajah svojega nasprotnika.

§. 179.

Stranke smejo do konca ustne razprave navajati nove, na predmet te razprave se nanašajoče dejanske trditve in nova dokazila. Tako navajanje pa sme sodnija po predlogu ali uradoma izreči za nedopustno, ako se nove povedbe in novi dokazi očitno z namero, da bi se pravda zavlekla, niso naveli poprej in ako bi njih pripust znatno zakasnil rešitev pravde.

Ako zadene pri tem tudi odvetnika stranke velika krivda, se mu sme vrhu tega prisoditi kazen zavoljo nereda.

Vodstvo pravde.

1. Po predsedniku.

§. 180.

Ustno razpravo vodi pri zbornih sodnijah predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Predsednik začenja, vodi in sklepa razpravo, on daje besedo in jo sme vzeti tistemu, ki ne sluša njegovih zaukazov, on zaslšuje osebe, katere morajo zastran dokazovanja pričati, ter oznanja razsodbe odsekov.

Predsednik mora skrbeti za to, da se razloži stvar nadrobno, a da se vendar razprava ne raztegne z obširnostjo in neodločilnim postranskim razpravljanjem in, v kolikor je mogoče, dokonča brez pretrga.

§. 181.

Ako se mora nadaljevanje že pričete razprave preložiti na poznejši narok, določi predsednik ne samó, v kolikor je to mogoče, novi narok takoj, ampak zaukaže ob enem uradoma vse, kar je

potrebno, da bo moči rešiti sporno stvar pri prvem prihodnjem naroku. Preden zaukaže to, se sme predsednik, ako se mu zdi potrebno, obrniti na odsek, da sklene ta o tem.

Zlasti se sme strankam naročiti, da naj v roku, ki ga jim je določiti ob enem, položijo listine, katere se rabijo za dokazila, pri sodnji nasprotniku na pregled, ter da naj naznanijo imé in stanovališče prič, katere je zaslišati. Ako stranka z namero, da bi zavlekla pravdo, ne izpolni takega naloga ter predloži zahtevana dokazila še le pri nadaljevani ustni razpravi, sme odsek po predlogu ali uradoma izreči to predložbo za nedopustno, če bi se vsled nje zakasnilo napredovanje razprave.

§. 182.

Predsednik mora ob ustni razpravi s popraševanjem ali drugači delati na to, da se, kar je odločilno za razsodbo, pové primerno dejanskim razmeram, ali da se popolnijo nezadostne povedbe o okolnostih, navedenih v utemljitev ali v izpodboj zahteve, da se oznamenijo dokazila za te povedbe ali da se dopolnijo ponujeni dokazi in sploh dadó vsa pojasnila, potrebna za to, da se po resnici ugotovi dejanski stan pravic in zahtev, ki jih zatrjujejo stranke.

Ako se govor stranke ne vjema z vsebino pripravljalnega pravnega spisa, ki ga je podala, ali ako se ne skladajo govori strank z drugimi pravnimi spisi, na katere se je ozirati uradoma, mora predsednik opozoriti na to. Prav tako mora opominjati na pomiselke, kar bi jih bilo gledé stvari, na katere se je ozirati uradoma.

Razen predsednika smejo tudi drugi odsekovi udje staviti strankam primerna prašanja, da se dozvé sporno razmerje in ugotoví dejanski stan.

§. 183.

Da izpolni dolžnosti, katere mu nalaga §. 182., sme predsednik zlasti:

1. pozvati stranke, da naj pridejo osebno k ustni razpravi;

2. ukazati strankam, da naj predložijo in pusté določen čas pri sodnji listine, katere so v njih

rokah in na katere se je sklicevala ta ali ona, potem spise, pojasnilne stvari ali ogledne predmete, dalje rodovnike, načrte, obrise in pa drugačne risnine in sestave;

3. priskrbeti pri javnem oblastvu ali beležniku (notarju) hranjene listine, na katere se je sklicevala katera izmed strank, pojasnilne reči in ogledne predmete;

4. ukazati ogled, privzemši k njemu stranke, in izjavo mnenja po izvedencih, ter pozvati na pričevanje osebe, od katerih je po tožbi ali po teku razprave pričakovati pojasnila o odločilnih dejanstvih.

Kaj takega pa ne sme predsednik odrediti gledé listin in prič, ako bi se temu uprli obe stranki.

Take pozvedbe se smejo ukazati celó pred pričetkom ustne razprave, ako se je bati, da bi se sicer ne dale več ugotoviti za razsodbo važne okolnosti ali da bi se kako dokazilo pozneje celó ne moglo več porabiti ali vsaj samó pod znatno težimi pogoji.

§. 184.

Da se pojasni stanje stvari, sme vsaka stranka navzočni nasprotni stranki ali njenemu zastopniku po predsedniku ali z njegovo privolitvijo tudi sama staviti prašanja o vseh stvar pravnega spora ali ustne razprave zadevajóčih, za pravdo odločilnih okolnostih in zlasti tudi o bitju in kakošnosti listin, pojasnilnih stvari in oglednih predmetov, ki bi bili koristni za pravdo.

Ako zavrne predsednik kako prašanje kot nepri- merno ali ako izpodbija nasprotnik dopustnost prašanja, sme zahtevati stranka, da o tem odloči odsek.

§. 185.

Ako stranka, katera pride k ustni razpravi brez pooblaščenca, ni zmožna, se razumljivo izjaviti o predmetu pravnega spora ali ustne razprave, preloži predsednik narok na kar je moči kratek čas ter naroči dotični stranki, da naj pride k novemu naroku zastopana po pripravnem pooblaščenču, ako treba, po odvetniku, ker bi se sicer štelo, da je izostala. Večkrat se narok ne sme preložiti iz tega povoda.

Prejšnja določila je zmiseloma uporabljati tudi tedaj, kadar je pooblaščenec stranke nezmožen, se razumljivo izjaviti o predmetu pravnega spora ali ustne razprave, in ali stranka sama ni navzoča ali se razprava z njo ne more izpeljati z ozirom na določila §. 27., odstavek 1. Ako nastopi taka ovira glede zakonitega namestnika stranke, mora predsednik ob enem dati potrebne naloge, da se postavi pripraven pooblaščenec.

§. 186.

Ako izpodbija katera razprave udeležena oseba kot nedopustno kako odredbo predsednikovo, ki se tiče vodstva pravde, ali kako prašanje, katero stavi predsednik ali kateri odsekov ud, odločuje o takem ugovoru odsek.

Zoper odločilo odsekovo ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov. Isto velja o odločilih odsekovih, ki se izdadó po §§. 179., odstavku 1., 181., odstavku 2., in 184., odstavku 2.

2. Po odseku (senatu).

§. 187.

Ako teče pred sodnijo več pravnih sporov, katere imajo iste osebe med seboj ali v katerih stoji ista oseba nasproti raznim tožnikom ali raznim tožencem kot pravdni nasprotnik, sme skleniti odsek, da je te pravde združiti v skupno razpravo, če se je nadejati, da se uprosti ali pospeši s tem njih rešitev, ali da se zmanjšajo tako pravdni stroški.

S skupno sodbo se pa smejo razsojati samo pravni spori med istimi strankami.

§. 188.

Odsek sme ukazati, da je o več zahtevah, ki se napovedó v isti tožbi, razpravljati posebej. Prav tako se sme ukazati posebna razprava o nasprotnih terjatvah, katere je napovedal toženec

§. 189.

Ako se pokaže ob utemeljevanju ali izpodbijanju iste zahteve več samostalnih spornih toček, ali

ako se napové gledé iste zahteve več samostalnih napadnih ali zagovornih pomočkov, sme ukazati odsek, da je najprej omejiti razpravo na eno ali na nekatere teh spornih toček.

Zlasti sme, kadar se oglasi ugovor zavoljo nepristojnosti sodnije, že tekoče pravde ali pravnomočno razsojene sporne stvari, ukazati odsek, da je razpravljati najprej o teh ugovorih posebej.

§. 190.

Ako je razsodba pravnega spora popolnoma ali deloma odvisna od bitja ali nebitja pravnega razmerja, katero je predmet druge že tekoče pravde ali katero je ugotoviti v že začetem upravnem postopanju, sme ukazati odsek, da je pretrgati postopanje tako dolgo, dokler ni to pravno razmerje pravnomočno razsojeno.

Tak pretrg sme odsek po predlogu ukazati tudi v sporu o pripustnosti postranske intervencije in pa tedaj, kadar toži kedo drngi, ker zahteva predmet pravnega spora, obé stranki vkupe (§. 16.).

Po pravnomočni rešitvi dotične pravde ali upravnega postopanja je povzeti po predlogu ali uradoma postopanje v glavni stvari.

§. 191.

Ako nastane v teku pravnega spora sumnja kaznivega dejanja, čegar dozvedba in razsodba bi previdoma merodajno vplivala na razsodbo pravnega spora, sme ukazati odsek, da je pretrgati pravni spor, dokler ni rešeno kazensko postopanje.

Tako se sme pretrgati pravni spor zlasti tedaj, kadar nastanejo sumljaji za to, da se je naredila krivo ali prenaredila za razsodbo pravde važna listina, ali da je krivo izpovedala stranka, izprašana o bistvenih okoliščinah, ali pa priča ali izvedenec, na katerih izpovedbo bi se sicer previdoma oziral odsek ob razsodbi.

Po pravnomočni rešitvi kazenskega postopanja je po predlogu ali uradoma povzeti pretrgano postopanje v glavni stvari.

§. 192.

Odsek sme dane ukaze, ki se tičejo ločitve, združbe ali pretrga razprave ali postopanja, po predlogu ali uradoma zopet razveljaviti. Ne smejo se pa ti več razveljaviti tedaj, kadar je odsek zavezan po izrečeni sodbi ali kadar je njegova odredba prešla v odločbo na višo stopinjo.

Po §§. 187. do 191. dane ukaze ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, v kolikor se ž njimi ne ukazuje pretrg postopanja.

Konec razprave.

§. 193.

Predsednik mora izreči razpravo za končano, kadar misli odsek, da je sporna stvar popolnoma pretresena in na podstavi vzprejetih dokazov zrela za razsodbo; isto velja o predlogu, o katerem se razpravlja in ki ga je rešiti posebej.

Razpravo je, dokler se ne oznani njen konec, šteti za celotno.

Razprava se sme tudi, preden se vzprejmejo vsi pripuščeni dokazi, izreči za končano, ako manjka le še posameznih dokazov, ki jih je dolžan vzprejeti zaproseni sodnik, pa se ali odrečeta obe stranki razpravi o posledku vzprejema teh dokazov ali pa šteje odsek tako razpravo za brezpotrebno. V tem primeru izreče sodnika razsodbo, kadar dojdejo spisi o vzprejetih dokazih, ne da bi se ukazala vnovič ustna razprava.

§. 194.

Odsek sme ukazati, da se že končana razprava ponovi, ako se pokaže potrebna za razsodbo pojasnitev ali dopolnitev tega, kar se je povedalo, ali pa potrebno pretresanje dokaza kakega dejanstva, ki je spozna odsek še le po končani razpravi za dokaza potrebno, dalje ako šteje odsek nadaljno razpravo za potrebno v primeru §. 193., odstavka 3., po dohodu spisov, o vzprejetih dokazih z ozirom na posledke teh vzprejetih dokazov ali na izjave, ki so jih oddale stranke ob vzprejemanju dokazov.

§. 195.

V §§. 180. do 194. odsekovega predsedniku in odseku dane oblasti ima v postopanju pred okraj-

nimi sodnijami posamezni sodnik, pred katerim se opravlja ustna razprava.

Očitane pogrškov.

§. 196.

Ako se prekrši predpis, s katerim se ureja postopanje in zlasti obličnost pravnega dejanja, ne pristoji stranki, ki ima vsled tega pravico, se pritožiti, izvajati več iz tega posledic, če se spusti v nadaljno razpravo stvari, ne da bi očitala tega prekrška, dasi ji je bil ali moral biti znan.

To določilo ne velja, ako se je prekršil predpis, čegar izpolnjevanju se stranka ne more veljavno opovedati.

Kadar se izreče očitane med ustno razpravo in se temu ne ustreže precej pri razpravi s tem, da se odstrani zatrjevani prekršek, tedaj je zabeležiti očitane v zapisniku.

Tretji naslov.

Sejna policija.

§. 197.

Pri razpravah pred zbornimi sodnijami skrbi odsekov predsednik za vzdržbo reda pri ustni razpravi. On ima pravico, opominjati na red osebe, katere motijo razpravo z nepristojnim vedenjem, ter ukazovati vse, kar je potrebno za vzdržbo reda.

§. 198.

Izražati pohvalo ali grajo, je prepovedano.

Kedor zakrivi motnjo razprave vkljub opominu, se sme odpraviti od razprave. Da je razprave udeleženo osebo odpraviti, se sme ukazati še le, ako se ji je odprava poprej zapretila in se je ona opomnila na pravne nasledke take odredbe.

Zlasti je stranko opozoriti na to, da se bo smela vsled njene odprave izdati zoper njo zamudna sodba ali storiti sodba po zmislu §. 399.

Ako se je razprave udeležena oseba odpravila, se sme po predlogu postopati zoper njo prav tako, kakor da bi bila odšla prostovoljno.

§. 199.

Ako zakrivi kedo pri razpravi kako večjo nedostojnost, zlasti ako žali ude sodnije, stranko, zadržnika, pričo ali izvedenca, sme temu odsek s pridržkom njegovega kazenskoso dnega ali disciplinarnega preganjanja s sklepom naložiti kazen zavoljo nereda do petdeset goldinarjev.

Tistemu, kateri se upira predsednikovim ali odsekovim ukazom, danim za vzdržbo reda in miru, se sme prisoditi zapor do treh dni.

§. 200.

Ako zakrivi pravnici pooblaščenec motnjo razprave (§. 198.) ali nedostojnost ali razžalitev (§. 199.), ga sme odsek pokarati ali mu prisoditi denarno kazen do sto goldinarjev.

Če nadaljuje pooblaščenec nedostojno vedenje ali če se upira predsednikovim ali odsekovim ukazom, danim za vzdržbo reda in miru, mu sme odsek s sklepom odvzeti besedo in, ako treba, pozvati stranko, da naj si postavi drugega pooblaščenca; ako se to ne more zgoditi precej, je preložiti narok uradoma. Stroški naroka, ki se orvè, zadenejo krivega pooblaščenca.

V obteževalnih okoliščinah sme odsek, če je pooblaščenec odvetnik ali kandidat odvetništva, napotiti vrhu tega stvar na njegovo pristojno disciplinarno oblastvo.

§. 201.

Po zgoranjih določenih storjeni sklepi so izvršljivi takoj.

V postopanju pred zbornimi sodnijami se sme izrekat i odprava razprave udeležene osebe samó s sklepom odsekovim.

§. 202.

Kadar zakrivi vojaška oseba, katera je v kazenskih stvareh pod vojaško sodno oblastjo, dejanje, ki se kaznuje po §. 199., tedaj se mora obrniti predsednik zastran kaznovanja te osebe do bližnjega vojaškega oblastva.

§. 203.

V tem naslovu odsekovemu predsedniku in odseku dane oblasti ima tudi posamezni sodnik, pred

katerim se opravlja ustna razprava, in pa zaprošeni ali odrejeni sodnik pri razpravah in ob vzprejemanju dokazov pred njima in tudi ob opravljanju uradnih dejanj zunaj ustne razprave.

Četrty naslov.

Poravnava.

§. 204.

Sodnija sme pri ustni razpravi v vsakem stan u stvari po predlogu ali uradoma poskusiti, storiti z lepa konec pravnemu sporu ali doseči poravnavo o posameznih spornih točkah. Ako se sklene poravnava, je vzprejeti njeno vsebino po predlogu v zapisnik o razpravi.

Da se poskusi poravnati spor ali da se zapiše poravnava, se smejo stranke, ako privolé v to, napotiti pred odrejenega ali zaprošenega sodnika. V koliko se sme zastran predlogov o poravnavi ali zastran že začetega pogajanja o poravnavi odložiti povzetje ali nadaljevanje razprave, to je presojati po določenih §§. 128. in 134.

§. 205.

V sodni poravnavi se sme priznava pravnega razmerja ali prevzetba dolžnosti, kaj opraviti, dopustiti ali opustiti, navezati na dogovorjeno prisego. Prisegati se sme samo na sporna dejanstva.

V poravnavi se mora določiti narok, pri katerem je priseči, ali vsaj rok, v katerem mora stranka, ki je dolžna priseči, prositi, da naj se določi ta narok. Prisega se pred sodniškim uradnikom, kateremu naloži zaprisežbo predstojnik v poravnavi imenovane sodnije.

§. 206.

Strankam je na zahtevanje in na njih stroške izročiti izdatke zapisnika o poravnavi ali razpravnega zapisnika, ki obsega poravnavo. Prav takó je, ako se je storila prisega, dogovorjena s poravnavo, stranki, katera prosi za to, izročiti prepis zapisnika, narejenega o prisegi.

Peti naslov.

Zapisniki.

Zapisniki o razpravi.

§. 207.

O vsaki ustni razpravi pred sodnijo e narediti zapisnik (zapisnik o razpravi, razpravni zapisnik). On mora mimo zapiskov in podatkov, ukazanih posamič z zakonom, obsegati:

1. oznamenilo sodnije po imenu, imena sodnikov, zapisnikarja, in ako se je privzel tolmač, imé tega; povedbo časa in kraja razprave, in ako se razpravlja pred razsojajočo sodnijo, povedbo, ali se je razprava opravljala javno ali pa je bila izključena javnost;

2. imena strank in njih zastopnikov in pa kratko oznamenilo spornega predmeta;

3. oznamenilo oseb po imenu, ki so došle k razpravi kot stranke ali kot njih zastopniki ali pooblaščenici.

§. 208.

Z vzprejemom v razpravni zapisnik je ugotoviti:

1. izjave strank, obsegajoče omejitve ali premembo tožbenega zahtevka, izrečno priznavo dolga ali dela njegovega, ali odpovedbe napovedani zahtevi ali njenemu delu ali pa pravnemu pomočku, in pa izjave o predlogu, da naj se zasliši stranka pod prisego;

2. med razpravo po strankah stavljenе predloge, katerim sodnija ni ugodila ali katerih niso umaknile stranke do konca razprave, v kolikor se tičejo oni glavne stvari ali so odločilni za tek ali razsodbo pravde;

3. pri razpravi izrečena in oznanjena sodna odločila in pa take ukaze in odredbe predsednikove, zoper katere so dopustni pravni pomočki.

Pod št. 1 in 2 omenjene izjave in predlogi se smejo pridejati zapisniku tudi v posebnih spisih kot priloge. V tem primeru jih ni ugotavljati v razpravnem zapisniku.

Isto velja gledé oznanjenih sodnih odločil, ako se ta ob enem z oznanitvijo pridenejo zapisniku v pismeni besedi.

§. 209.

V vsak zapisnik o ustni razpravi je mimo podalkov, iz katerih se dá spoznati tek razprave sploh, vzprejeti v kratkem posnetku razloženo vsebino tega, kar se je navelo od obeh strani gledé stanja stvari.

Dalje je oznameniti v zapisniku dokazila, ki jih ponujajo stranke za navedbe, ki so ostale sporne.

Sodnija sme ukazati po predlogu ali uradoma, da je posamezne dele dejanskih navedeb ali ponudeb dokazov vzprejeti obširneje v zapisnik.

Kadar se ne more razprava dokončati v enem dnevu, tedaj je to, kar se je navelo med razpravo pri vsakem posameznem naroku, vzeti posebej v zapisnik.

§. 210.

Pri razložbi vsebine dejanskih navedeb in ponudeb dokazov se je, v kolikor je moči, sklicevati na pripravljalne pravdne spise, na spise pripravljalnega postopanja in pa na to, kako je stanje stvari razloženo v izdatku dokaznega sklepa; v kolikor so pripravljalni pravdni spisi ali spisi pripravljalnega postopanja pri sodniji, zadostuje, vzeti v zapisnik vse odločilne razlike ustnih navedeb.

Vzprejemati v zapisnik posamezne govore strank je nedopustno. Sestavki za razpravne zapisnike se ne smejo sprejemati.

Ako se stranke branijo sodelovati pri narejanju zapisnika, ne ovira to, dogotoviti listino.

§. 211.

Zapisovanje, kakor je predpisano v §. 209., se sme opraviti tudi takó, da predsednik ali razpravo vodeči posamezni sodnik nemudoma po dokončani razpravi s strankami vpríčo njih (§. 210., odstavek 3.) ravloži v preglednem posnetku stanje stvari, ki se pokaže iz njih navedeb, in da se vzprejme ta razložba v zapisnik kolikor moči z ozirom na vsebino pravnih spisov.

Ako bi se po obsegu razpravne tvarine ali po drugih okolnostih pokazalo potrebno ali primerno da se naredi dotična listina poprej, se sme opraviti tako zapisovanje tudi že med ustno razpravo takó, da se posname in vzprejme v zapisnik vsebina posameznih oddelkov razprave (§§. 188., 189.).

§. 212.

Narejeni zapisnik je predložiti strankam v pregled ali ga jim je prebrati, in one ga morajo podpisati. Strankam je dopuščeno, ko so pregledale zapisnik ali se jim je ta prebral, opozoriti na tiste stvari, v katerih se vsebina razprave, kakor je razložena v zapisniku, ne sklada z dejanskim tekom razprave. Kadar bi se zdelo sodnji potrebno, popraviti vsebino zapisnika, je opraviti to z dodatkom k zapisniku. Ako bi se pa sodnja ne ozirala na izjave strank, smejo té ugovarjati zoper dotične podatke razpravnega zapisnika.

Kadar ugovarja katera stranka iz tega ali drugega vzroka zoper posamezne podatke zapisnika, tedaj je opomniti v dodatku k zapisniku, da so se in kakšni ugovori zglasili zoper zapisovanje.

Pri zastopanju po odvetniku sme ukazati sodnja, da je ugovor ugotoviti s kratkim zapiskom, kateri se podá sodnji in pridene zapisniku kot priloga.

§. 213.

Ako se stranka sploh ne zna podpisati ali se zna podpisati samo z ročnim znamenjem, pristavi zapisnik njeno ime zapisnikar.

Ako odide stranka, preden se sestavi zapisnik, ali ako noče zapisnika podpisati, je to ravnanje in pa vzroke, ki jih navaja stranka, omeniti v dodatku k zapisniku.

Zapisnik morajo podpisati predsednik ali razpravo vodeči posamezni sodnik, zapisnikar in pa tolmač, ako bi bil ta privzet k razpravi. Če je predsednik zadržan, podpisuje zapisnik namesto njega najstarejši odsekov ud.

§. 214.

Zoper sklepe in odredbe razpravo vodečih posameznih sodnikov gledé zapisovanja ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Ako se ugovarja v postopanju pred zbornimi sodnijami zoper dotične sklepe in odredbe predsednikov, odločuje o tem odsek. To odločilo izpodbijati posebe s pravnimi pomočki ni dopuščeno.

§. 215.

V kolikor ni izrečnega ugovora kake stranke, daje po zmislu zgoranjih predpisov narejeni zapisnik o teku in vsebini razprave popoln dokaz.

(Slovenisch.)

Da se je zadostilo obličnostim, predpisanim za ustno razpravo, je moči dokazati le z zapisnikom.

Prememba v osebi sodnika ne krati dokazne moči izpričbi po zapisniku.

Zunaj razprave narejeni zapisniki.

§. 216.

Zapisniki, kateri se narejao zunaj razprave, morajo mimo podatkov, omenjenih v §. 207., in mimo tega, kar je ugotoviti po §. 208., obsegati kratko razložbo uradnega dejanja in posnetek vsebine tega, kar navajajo dejanskega sporne stranke ali druge k razpravi privzete osebe.

Določila §§. 209. do 215. veljajo tudi o teh zapisnikih.

Vsebina zapisnika.

§. 217.

Na vsebino razpravnega zapisnika in njegovih prilog, potem na vsebino med pravnim sporom po odrejenem ali zaprošenem sodniku narejenih in razsojajoči sodnji predloženih zapisnikov in njih prilog se je ozirati uradoma.

Kadar niso bile stranke navzočne pri uradnem dejanju, katero je opravil odrejeni ali zaprošeni sodnik, tedaj jim je, v kolikor se ne uporabljajo določila §. 193., odstavka 3., dati pred razsodbo priložnost, da se izjavijo v ustni razpravi o posledkih dotičnega uradnega dejanja in o podatkih doposlanih spisov.

Šesti naslov.

S p i s i.

§. 218.

Vsaka stranka se sme, da utemelji svoje predloge, ozirati tudi na spise, ki se ji vroče po povodu nasprotnikom. Ako so se izgubili ti spisi in ni tudi pri sodnji nobenega njih izvoda, sme zahtevati, da najji dovoli nasprotnik, da vzame na svoje stroške prepise od dotičnih spisov, ki so v njegovih rokah.

§. 219.

Stranke smejo vse spise, ki se tičejo njih pravne stvari in so pri sodnji (pravdni spisi), pregledovati ter zahtevati, da naj se jim dajajo na njih stroške dotični prepisi in izpiski, izvzemši načrte sodeb in sklepov, zapisnike o posvetovanju in glasovanju sodnije in take spise, ki obsegajo disciplinarne odredbe. Da pripravijo stranke svoje govore, jim je zlasti tudi dovoliti pregled zapisnikov in spisov pripravljalnega postopanja.

S privolitvijo obeh strank smejo pregledati tudi druge osebe pravdne spise in vzeti prepise od njih. Ako ni takega privolila, sme predstojnik sodnije dovoliti komu drugemu, da pregleda spise in vzame prepise, v kolikor izkaže verjetno, da ima na tem pravno korist.

Spisi, katere izroči stranka sodnji, se morajo ti stranki na zahtevanje vrniti, ako neha namen hrambe.

Sedmi naslov.

Kazni.

§. 220.

Kazen zavoljo nereda ne sme presegati zneska petdesetih goldinarjev, ali ako se prisodi odvetniku, ne zneska sto goldinarjev, kazen zavoljo nagajivosti pa ne zneska tristo goldinarjev.

Denarne kazni, prisojene komu po določitih tega zakona, se stekajo v zaklad ubogih tistega kraja, v katerem ima on domovališče; ako bi pa ne imel domovališča v ozemlju veljavnosti tega zakona ali ako bi domovališče ne bilo znano, v zaklad ubogih tistega kraja, v katerem ima sedež sodnija, ki je prisodila kazen.

Ako bi bila kaznovana oseba nezmožna plačati, je premeniti denarno kazen v zapor. Trajanje zapora določa sodnija; vendar ne sme zapor presegati deset dni.

Kazenske odredbe je izvrševati vselej uradoma.

Osmi naslov.

Nedeljski počitek in sodni prazniki.

§. 221.

Ob nedeljah in na božični dan se ne smejo opravljati naroki. Določevati narok na kak drugi praznik je dopuščeno samo, ako je nevarno odlagati.

Katere dni je šteti po zmislu tega zakona za praznike, to se določi z ukazom.

§. 222.

Sodni prazniki trajajo šest tednov. Njih pričetek se ustanovi za posamezne kraljevine in dežele z ukazom.

§. 223.

Ob sodnih praznikih se opravljajo naroki in izdaje razsodbe samo v prazniških stvaréh.

Sodni prazniki nikakor ne vplivajo na opominjalno postopanje in pa na izvršilno (eksekucijsko) postopanje, vštevši razpravo o razdelitvi izkupila.

§. 224.

Prazniške stvari so:

1. Menični spori;
2. pravde, v katerih je nadaljevanje začete stavbe predmet spora;
3. spori zavoljo motenja posesti reči in pravice, ako méri tožbeni zahtevek samo na brambo in obnovitev poslednjega posestnega stanú;
4. spori o odpovedi, predaji in prevzetbi v zakup ali v najem vzetih reči, stanovanj ali drugih prostorov in takih reči, ki so bile prepuščene v rabo za davščino v pridelkih (§. 1103. o. d. z.);
5. spori iz službene in mezdne pogodbe med gospodarji (službodavci) in posli ali drugimi osebami, ki so v službenem razmerju, med kmetovavci in gozdarji in njih kmetijskimi in gozdarskimi pomagači in dninarji, med rudniškimi posestniki ter vsemi drugimi delodavci in pri njih delajočimi poslovodci, pomočniki, delavci ali vajenci, in pa spori iz službenega razmerja moštva na ladjah;
6. spori med gostilničarji, brodniki, plavci ali vozniki z ene strani in njih gosti, popotniki ali naročniki z druge strani o dolžnostih, izvirajočih iz tega njih vzajemnega razmerja;
7. vsi drugi spori o imovinskopravnih zahtevah, katerih predmet ne presega v denarjih ali denarni vrednosti zneska petdesetih goldinarjev;

8. predlogi, da naj se dovolé, omejë ali razveljavijo začasne odredbe.

Predstojnik sodnije ali pa predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar, sme vrhu tega tudi druge stvari, v kolikor bi zahtevale hitro rešitev, za vsako posebe izreči za prazniške stvari. Tako odredbo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

§. 225.

Sodni prazniki ustavljajo tek roka; še ostali del roka začne teči s koncem sodnih praznikov.

Ako pride začetek roka v sodne praznike, začne rok teči s koncem sodnih praznikov. Na začetek in iztek zasilnih rokov in rokov v prazniških stvareh nima nastop sodnih praznikov nobenega vpliva.

Drugi del.

Postopanje pred zbornimi sodnijami prve stopinje.

Prvi oddelek.

Postopanje do sodbe.

Prvi naslov.

Tožba, odgovor na tožbo, pripravljalno postopanje in sporna razprava.

Tožba.

§. 226.

Tožba, ki jo je vložiti s pripravljalnim pravnim spisom, mora imeti določen zahtevek, mora posamez kratko in popolnoma povedati dejanstva, na katera se opira zahteva tožnikova v glavnih in postranskih rečeh, in prav tako posamez natančno oznameniti dokazila, katerih se misli posluževati tožnik pri razpravi, da izkaže svojo dejansko trditev.

Ako je pristojnost pozvane sodnije odvisna od vrednosti spornega predmeta in ne méri tožba na denarno vsoto, je vzprejeti v tožbo tudi potrebne podatke o vrednosti spornega predmeta. Kadar se tiče tožba predmeta trgovinske, pomorske ali rudarske sodne oblasti, pa se podá pri zborni sodnji, katera

ima ne samo to posebno, ampak tudi splošno sodno oblast, tedaj je pri oznamitvi sodnije izraziti, da se predlaga razprava pravne stvari pred trgovinskim odsekom ali pred odsekom, določenim za izvrševanje rudarske sodne oblasti.

V ostalem je uporabljati na tožbeni spis splošne predpise o pripravljalnih pravnih spisih.

§. 227.

Več zahtev sme tožnik nasproti istemu tožencu, če tudi niso zahteve v dejanski ali pravni zvezi, uveljavljati v isti tožbi tedaj, kadar je pravdna sodnija pristojna in isti način postopanja dopusten za vse zahteve.

§. 228.

Da se ugotovi bitje ali nebitje pravnega razmerja ali pravice, da se prizná pristnost listine ali ugotovi njena nepristnost, se sme sprožiti tožba, ako ima tožnik pravno korist na tem, da se ugotovi to pravno razmerje ali ta pravica ali pristnost listine precej s sodno odločbo.

§. 229.

Že v tožbi se sme predlagati:

1. da naj se tožencu, ko se povabi k prvemu naroku ali k ustni sporni razpravi, naroči, da mora prinesiti s sabo k razpravi neke natančno določene listine, pojasnilne stvari in ogledne predmete, ki jih ima on in kateri se zdé tožniku potrebni za dokazovanje;

2. da naj se potrebno ukrene, da se za dokazovanje previdoma potrebne, pri javnem oblastvu ali beležniku (notarju) hranjene listine, pojasnilne stvari in ogledni predmeti, katere je enako natančno oznameniti, priskrbé o pravem času za prvi narok ali za ustno sporno razpravo;

3. da naj se pričé, ki so imenovane v tožbi, da dokažejo resničnost dejanskih trditev, povabijo k prvemu naroku ali k ustni sporni razpravi.

Pod št. 2 omenjenemu predlogu je ugoditi samó tedaj, kadar si ne more stranka po veljajočih zakonitih predpisih priskrbeti brez sodnijske pripomoči dotičnih listin, pojasnilnih stvari ali oglednih

predmetov, ali kadar se oblastvo ali pa beležnik neopravičeno brani, izročiti jih.

Gledé dokazil, ki se tičejo drugih prašanj, kakor prašanj, pridržanih prvemu naroku, se ne sme nič odrediti, kadar se določi ta narok.

§. 230.

Na podstavi tožbe mora predsednik odbora, kateremu je odkazana pravna stvar, določiti narok za ustno razpravo.

Kadar pa on méni, da je tožba nedopustna zavoljo nepristojnosti sodnije ali zavoljo nedostatka pravdne zmožnosti ali potrebnega zakonitega namestovanja s strani tožnika ali toženca, tedaj se mora obrniti na odsek, da odloči o tem, ali je določiti narok ali izdati ukaz po zmislu §. 6., ali pa vrniti tožbo kot neprimerno, da se določi narok o nji.

§. 231.

Prvi narok je z ozirom na čas, ki ga bo predvidoma treba za vročbo tožbe, določiti tako, da bo med vročbo in narokom okoli štirinajst dni časa.

Ako ni znano toženčevo bivališče, se sme določiti prvi narok po okoliščinah tudi na poznejši čas; nasproti pa se sme v nujnih primerih, ako biva toženec v kraju sodnije ali more v ta kraj lahko priti v kratkem času, določiti po predlogu na bližji čas, če treba, celó tako, da ni med vročbo in narokom več časa kakor štirindvajset ur.

Že tekoča pravda.

§. 232.

Pravno tekoča postane sporna stvar (že tekoča pravda), s čim se vroči tožencu tožbeni spis. Da se ohrani rok in da se ustavi iztek roka, je zadosti, ako ni predpisano nič drugega, da se poda tožba pri sodniji.

Ako napové stranka zahtevo še le med pravdo, začne spor gledé té zahteve teči s časom, v katerem se je napovedala pri ustni razpravi.

§. 233.

Da pravda že teče, to ima ta nasledek, da se ves čas, dokler teče, ne smé dognati o napovedani zahtevi noben pravni spor niti pri isti niti pri kateri drugi sodniji. Tožbo, ki se poda zastran iste zahteve, dokler teče pravda, je zavrniti po predlogu ali uradoma.

Potem ko je že začela teči pravda, sme toženec, ako so dani v drugem zakoniti pogoji za podsodnost protitožbe, vložiti pri tožbeni sodniji protitožbo tako dolgo, dokler ni končana ustna razprava na prvi stopinji.

§. 234.

Oddaja stvari ali terjavšine, zastran katere že teče pravda, nima nobenega vpliva na pravdo. Pridobitelj nima pravice, spustiti se brez nasprotnikove pritrditve v pravdo kot glavna stranka.

Prememba tožbe.

§. 235.

Preden je pravda že začela teči, ima tožnik vselej pravico, premeniti pri sodniji podano tožbo in zlasti razširiti tožbeni zahtevek, ako se ne izključi s tem pristojnost pravdne sodnije.

Potem ko je že začela teči pravda, mu je treba za to privolitve nasprotnikove; to privolilo je šteti za dano, ako toženec razpravlja o premenjeni tožbi, ne da bi ugovarjal zoper premembo.

Sodnija pa sme tako premembo, celó potem ko je pravda že začela teči in dasi nasprotnik ugovarja, pripustiti tedaj, kadar se ni bati, da bi se razprava vsled premembe znatno obtežila ali zakasnila.

Za premembo tožbe ni šteti, ako se brez premembe tožbenega naslova premené, dopolnijo, pojasnijo ali popravijo dejanski podatki tožbe in v nji ponujeni dokazi, ali ako se — prav tako brez premembe tožbenega naslova — omeji tožbeni zahtevek v glavni stvari ali gledé na postranske terjatve, ali pa ako se namesto izprva terjane stvari terja druga stvar ali korist.

Vmesen predlog, da naj se kaj ugotovi.

§. 236.

Tožnik sme brez toženčeve pritrditve do konca ustne razprave, o kateri se izdá sodba, staviti

predlog, da naj se pravno razmerje ali pravica, ki je postala sporna v teku pravde, ako bi od bitja alinebitja tega pravnega razmerja ali te pravice bila popolnoma ali deloma odvisna razsodba o tožbenem zahtevku, ugotoviti v sodbi, ki se izdā o tožbi, ali pa v kaki pred to sodbo izdani sodbi.

To določilo se ne uporablja, ako se sme razpravljati o predmetu novega predloga samo v posebnem, edino za stvari te vrste predpisanem postopanju, ali ako so predlagani razsodbi na poti predpisi o stvarni pristojnosti sodnij.

Umik tožbe.

§. 237.

Tožba se smē brez pritrditve toženčeve umakniti samó do pričetka prvega naroka, ako pa toženec ne pride k temu, tudi še pri prvem naroku.

Tožba se umakne z dotičnim spisom, katerega je vročiti tožencu, ali pa z izjavo, oddano pri ustni razpravi. Spis je vročiti po odredbi predsednikovi, ne da bi sklepal prej o tem odsek.

Umik tožbe ima ta nasledek, da je šteti tožbo za ne podano in da mora tožnik povrniti tožencu vse pravnne stroške, o katerih ni sodnija že pravnomočno izrekla, da jih je dolžan plačati toženec. O predlogu, da naj se prisodi povračilo stroškov, odloča odsek po poprednji ustni razpravi s sklepom.

Umaknjena tožba se sme podati vnovič, ako se ni tožnik ob umiku odrekel zahtevi, katero je napovedal.

§. 238.

V §. 237. oznamljeni pravni nasledki nastopijo tudi tedaj, kadar je šteti tožbo za umaknjeno po določilih tega zakona.

Prvi narok.

§. 239.

Prvi narok se opravlja pred odsekovim predsednikom ali pa pred odsekovim udom, odrejenim po njem za to.

Prvi narok je namenjen za poskus poravnave, za napoved ugovorov zavoljo nedopustnosti pravnne

poti, nepristojnosti sodnije, že tekoče pravde in pravnomočno razsojene sporne stvari in pa za vzprejem izjave imenovanega avktorja. Pri prvem naroku je staviti dalje predlog, da naj se dá varščina za pravnne stroške; tudi se sme pri prvem naroku sporna stvar na podstavi priznave ali odpovedi ali vsled zamude rešiti s sodbo ali pa sme tožnik staviti predlog, da naj se mu dovoli, premeniti tožbo.

O predlogu, da naj se dá varščina za pravnne stroške ali da naj se dovoli, premeniti tožbo, in pa o predlogu, ki ga stavi stranka pri prvem naroku, da naj se zavoljo pravnne nemožnosti katere sporne stranke ali zavoljo manjkajoče upravičenosti osebe, ki nastopa kot zastopnik, zavrne tožba, je razpravljati in odločiti precej pri prvem naroku. O poslednjih stvareh pa ali o sodnijski nepristojnosti, katera se ne dá odstraniti z izrečnim dogovorom strank, se sme upotiti tudi uradoma pretresanje pri prvem naroku in skleniti na njega podstavi, da je postopanje ustaviti.

Vsaka druga navedba je izključena od prvega naroka.

§. 240.

Ugovor zavoljo nepristojnosti sodnije se mora oglasiti pri prvem naroku.

Po opravljenem prvem naroku se sme gledati na nepristojnost sodnije samo v toliko, v kolikor gre za nepristojnost, katera se ne dá odstraniti z izrečnim dogovorom strank.

Na nedopustnost pravnne poti, že tekočo pravdo in pravnomočnost sodbe, ki se tiče sporne stvari, se je vselej ozirati uradoma.

§. 241.

Ako se pri prvem naroku po izjavi, ki jo oddā imenovani avktor, zedinijo udeleženci gledé prevzetbe pravde po avktorju, mora predsednik ali za opravo prvega naroka odrejeni sodnik po primerem predlogu precej pri naroku toženca s sklepom odvezati tožbe.

§. 242.

Kadar se preloži prvi narok zavoljo okolnosti, katera brani tožencu, priti k njemu o pravem času ali ga ovira, pri naroku oglasiti ugovore in staviti

predloge, za katere je določen prvi narok, tedaj se uporabljajo določila o prvem naroku tudi na preloženem naroku.

Tudi ta se opravlja pred odsekovim predsednikom ali pa pred odsekovim udom, odrejenim po njem za to.

Odgovor na tožbo.

§. 243.

Ako se pokaže po poslednjih prvega naroka, da je potrebno, določiti sporno razpravo, mora sodnik, kateremu je naročeno opraviti prvi narok, precej pri tem naložiti tožencu s sklepom odgovor na tožbeni spis in določiti za odgovor po okolišnih posameznega primera priložen rok, kateri ne presega štirih tednov. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Odgovor se daje s pripravljanim pravnim spisom. V kolikor ne določi med tem že sodnija posebne razprave o ugovorih, ki jih je oglašil toženec zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti, že tekoče pravde ali pravnomočno razsojene sporne stvari, mora toženec v pravnem spisu, katerega mu je podati, zlasti navesti tudi okoliščini, s katerimi utemeljuje te ugovore, in oznameniti dokaze za njih resničnost.

V tem spisu sme toženec staviti tudi enega ali več v §. 229. navedenih predlogov ali pa predlog, da naj se uvede pripravljeno postopanje pred odrejenim sodnikom.

Uvedba sporne razprave.

§. 244.

Potem ko se je podal o pravem času odgovor na tožbo, se mora predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar, če se je predlagala uvedba pripravljene postopanja ali če šteje predsednik uvedbo takega postopanja za potrebno ali primerno, obrniti na odsek, da odloči o tem, sicer pa mora določiti narok za ustno sporno razpravo.

To zadnje se zgodi tudi tedaj, kadar sklene odsek, da je odreči uvedbo pripravljene postopanja.

Pripravljeno postopanje.

§. 245.

Ustno sporno razpravo pripravljajoče postopanje pred odrejenim sodnikom se sme zaukazati:

1. v pravnih sporih, ki se tičejo pravosti računa, razločitve imovine ali podobnih razmer, v katerih je razpravljati o znatnem številu spornih zahtev ali nasprotnih zahtev in opazek;

2. ako so dejanske navedbe v pripravljanih pravnih spisih tako obširne in takšne, da se pokaže potrebno, jih poprej urediti in pretresti zastran tega, da se pospeši in uprosti ustna sporna razprava;

3. ako se stranke, da dokažejo resničnost izpodbijanih, a pri tem, kakor se zdi, odločilnih dejanskih okoliščini, sklicujejo na dokaze, katerih ni moči vzprejeti med ustno sporno razpravo pred pravnim sodnikom, ali katerih vzprejem bi predvidoma znatno obtežil ali nerazmerno zakasnil ustno sporno razpravo, zlasti če se stranke sklicujejo na priče, katere ne stanujejo niti na sedežu pravne sodnije, niti v njeni bližini, ali če se zdi koristno za dozvedbo resnice, da se zaslišijo imenovane priče zunaj razprave na mestu samem.

§. 246.

Uvedbo pripravljene postopanja sme odsek po tožnikovem predlogu zaukazati celó po določitvi naroka za ustno sporno razpravo tedaj, kadar se poda ta predlog v enem tednu po vročbi odgovora na tožbo.

Kadar se pokaže potreba v §. 245., št. 3, navedenega vzprejema dokazov še le med ustno sporno razpravo, tedaj sme odsek vsak čas, zaslišavši stranke, napotiti pravni spor ali eno ali več samostalnih spornih točk v pripravljeno postopanje pred odrejenega sodnika, ako se pokaže ta odredba prilična, da se olajša ugotovitev stanja stvari ali da se pospeši rešitev pravde, in ako se tudi s tem predvidoma ne povišajo stroški.

§. 247.

O uvedbi pripravljene postopanja odločuje odsek, izvzemši v §. 246., odstavku 2., navedeni primer, brez poprednje ustne razprave. Vendar sme vselej odsek pred odločbo pozvedeti vse, kar je potrebno za pojasnilo. Sklepe, s katerimi se ukazuje pripravljeno postopanje ali pa zavrača predlog, da naj se uvede to postopanje, ni dopuščeno izpodbijati z rekurzom.

V sklepu, s katerim se zaukaže pripravljeno postopanje, je ob enem oznameniti odrejenega sodnika, pred katerim je opravljati to postopanje. Ako je on zadržan, izvršiti ta nalog, mora predstojnik zborne sodnije postaviti za opravo pripravljalega postopanja drugega uda te sodnije.

§. 248.

Narok za pripravljeno postopanje in, če se ta preloži, vsak nadaljni narok določa odredeni sodnik ter ga daje na znanje strankam ali njih zastopnikom.

Stranke morajo biti tudi v postopanju pred odrejenim sodnikom zastopane po odvetnikih.

§. 249.

Odredeni sodnik ima v pripravljalenem postopanju vse v §§. 180. do 185. navedene oblasti in dolžnosti predsednikove. On sme zaukazati v pripravljalenem postopanju dopustno vzprejemanje dokazov ter je opraviti ali sam ali pa dati opraviti po zaprosenem sodniku. Ob vzprejemanju dokazov ima posebno tudi oblasti, katere izvršuje v postopanju pred zbornimi sodnijami predsednik ob vzprejemanju dokazov, ki se opravlja pred razsojajočo sodnijo. Prav tako izpolnjuje odredeni sodnik dolžnosti predsednikove glede spisov o vzprejetih dokazih, doposlanih po zaprosenem sodniku.

V pripravljalenem postopanju se ne smejo stranke zasliševati pod prisego.

§. 250.

Kadar se je napotila kaka v §. 245., št. 1. omenjena pravda v pripravljeno postopanje, tedaj je v tem postopanju po vrsti, kakor jo ustanovi odredeni sodnik, posebej ustno razpravljati o posameznih, po strankah napovedanih zahtevah in nasprotnih zahtevah, napadnih in zagovornih pomočkah, opazkah in pojasnilih. Na podstavi te razprave je v zapisniku ugotoviti:

1. katere zahteve in nasprotnne zahteve se napovedujejo in kateri napadni in zagovorni pomočki se uveljavljajo;

2. katere teh zahtev in nasprotnih zahtev in kateri teh napadnih in zagovornih pomočkov so sporni in kateri neizpodbijani;

3. glede izpodbijanih je razložiti popolnoma stanje stvari, kakor se pokaže iz tega, kar povedo stranke, navedši po njih oznamenjena dokazila, uveljavljane dokazne ugovore in dane izjave o dokazilih in dokaznih ugovorih.

Odredeni sodnik mora ob enem skrbeti za to, da predlože stranke listine, na katere so se sklicevale glede izpodbijanih trditev in o katerih se je pokazalo iz posledkov razprave, da utegnejo koristiti dokazovanju; v kolikor določa ta zakon, mora prisrbeti te listine on. Isto velja glede pojasnilnih stvari, ki koristijo dokazovanju, in oglednih predmetov, katere je ogledati, v kolikor se ti in one dadó prinesiti pred sodnijo. Dokaze je vzprejemati v pripravljalenem postopanju samo tedaj, kadar se primeri glede teh dokazov katera v §. 245., št. 3, navedenih okoliščin ali kadar je vzprejem dokaza potreben v zavarovanje dokaza.

§. 251

Ako se napoti pravni spor zavoljo kakovosti dejanskih navedb v pripravljeno postopanje (§. 245., št. 2), mora odredeni sodnik, zaslišavši stranke ali ustno razpravljaje z njimi, glede na vse po vsebini pripravljanih pravnih spisov izpodbijane zahteve, napadne in zagovorne pomočke dozvedeti popolnoma stanje stvari in je ugotoviti po zapisniku, navedši dokazila, uveljavljane dokazne ugovore in izjave, ki jih stranke dadó o dokazilih in dokaznih ugovorih. Mimo tega mora odredeni sodnik pripraviti dokazno postopanje pred razsojajočo sodnijo po zmislu določil §. 250., poslednjega odstavka.

§. 252.

V pripravljalenem postopanju se ne sme segati čez zahteve in nasprotnne zahteve, ki se uveljavljajo v pripravljanih pravnih spisih; vendar smejo stranke pred odrejenim sodnikom, da utemeljijo in izpodbijejo te zahteve, navajati tudi take dejanske trditve in ponujati dokaze, ki še niso bili navedeni v pripravljanih pravnih spisih.

Dozvedbe, v zapisnik vzprejete ugotovitve in vzprejemi dokazov pripravljalega postopanja se morajo raztezati tudi na okoliščine, navedene v to, da se utemeljijo ugovori zavoljo nedopustnosti pravne poti, nepristojnosti sodnije, že tekoče pravde in pravnomočno razsojene sporne stvari, v kolikor ni zaukazala sodnija o teh ugovorih posebne razprave.

V kolikor obsega trditve, izjave in ponudbe dokazov kake stranke, ki jih je ugotoviti po zapisniku, pri sodnji podan, odrejenemu sodniku predložen pravdni spis, je nadomestiti njih zapisovanje s sklicem na ta spis.

Kadar prizna nasprotnik pri naroku pripravljalega postopanja zahtevo, tedaj ni ugotavljati po zapisniku vsebine morda poprej opravljene razprave, ki se tiče priznane zahteve.

§. 253.

Ako se zaukaže pripravljalo postopanje za stran vzprejema dokazov (§. 245., št. 3), mora odrejeni sodnik najpoprej, zaslišavši stranke, dozvedeti stanje stvari v toliko, v kolikor je je potrebno poznati, da bo mogel voditi sebi izročeno vzprejemanje dokazov in je opraviti tako popolnoma, kakor je to v ustni sporni razpravi v posameznem primeru potrebno, da se polajša in pospeši ugotavljanje, kako je v resnici stanje stvari. Posledek take zaslišbe je ugotoviti po zapisniku (§. 252., odstavek 3.). Vzprejemanje dokazov po odrejenem sodniku je omejeno na tiste dokaze, zavoljo katerih se je napotila pravna stvar v pripravljalo postopanje.

§. 254.

Ako ne pride ena stranka k naroku pred odrejenim sodnikom, ki ni bil določen samó za vzprejemanje dokazov, je navedbe došle stranke v zmislu predpisov, veljajočih za pripravljalo postopanje v posameznem primeru, ugotoviti po zapisniku ter določiti nov narok. K temu naroku je povabiti stranko, ki ni prišla k prejšnjemu naroku, ter ji je po predlogu njenega nasprotnika izročiti prepis zapisnika in napovedati nasledke, združene s tem, ako bi zopet ne prišla.

Ako ne pride stranka niti k temu novemu naroku, je v vročenem prepisu zapisnika obsežene dejanske trditve došle stranke šteti za resnične in ne sme več stranka, ki ni prišla, oddati še potrebnih izjav o ponujenih ali predloženih dokazilih.

§. 255.

Zoper ukaze in sklepe, katere izdâ odrejeni sodnik med pripravljalnimi postopanjem in katere

je po določitih tega zakona dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki, se sme iskati pomoči pri predsedniku odseka, kateremu je odkazana pravna stvar. Dotični predlog se sme staviti ustno. Pred odločbo je dati odrejenemu sodniku priložnost, da izreče o njem svoje mnenje; tudi se smejo upotiti prej druge pozvedbe.

Prav tako ima predsednik dolžnost, na ovadbo kake stranke ali uradoma odrediti potrebno, da se odstrani, kar bi zadrževalo rešitev pripravljalega postopanja.

Zoper odločilo predsednikovo ni pravnih pomočkov.

Predlogi za vzprejem dokazov ali priskrbo listin, pojasnilnih stvari, oglednih predmetov, katere je zavrnil odrejeni sodnik, se smejo ponoviti v razpravi pred pravdno sodnijo.

§. 256.

Po končanem pripravljalnem postopanju, katero je kar je moči pospešiti, je vse spise in zlasti tudi vse med pripravljalnim postopanjem narejene zapisnike in odrejenemu sodniku predložene ali izročene dokazne listine, pojasnilne stvari in ogledne predmete oddati predsedniku odseka, pred katerim je opraviti sporno razpravo. Ako ne ukaže predsednik ali po njegovem predlogu odsek v nejavni seji, da naj se dopolni pripravljalo postopanje, mora predsednik uradoma določiti narok za ustno sporno razpravo.

Zoper sklep, da je dopolniti pripravljalo postopanje, ni pravnih pomočkov.

Ustna sporna razprava.

§. 257.

Narok za ustno sporno razpravo je določiti tako, da ostane strankam od vročbe povabila rok najmanj osmih dni prost, da se pripravijo za sporno razpravo.

Ob določitvi naroka mora predsednik ob enem ukazati potrebno o predlogih, stavljenih po §. 229. v pripravljalnem pravdnem spisu, v kolikor še niso bili oni morda rešeni že ob določitvi prvega naroka ali z uvedenim pripravljalnim postopanjem. Zoper te ukaze ni pravnih pomočkov; vendar sme stranka predloge, v katere ni privolil predsednik, ponoviti pri ustni sporni razpravi. Prav tako je strankam dano

na voljo, kake ugovore zoper ukaze, ki jih izda predsednik o takih predlogih, oglasiti pri ustni sporni razpravi.

O ukazih in sklepih, ki se izdadó o predlogih, oznamenjenih v prejšnjem odstavku, je obvestiti vselej brez odloga tudi nasprotnika predlagajoče stranke.

§. 258.

Kadar se ukaže sporna razprava brez poprednjega pripravljalnega postopanja, tedaj si smejo stranke v dobi med določitvijo in pričetkom sporne razprave priobčiti s posebnim pripravljalnim spisom v tožbi ali v odgovoru na tožbo še ne obsežene predloge, napadne in zagovorne pomočke, trditve in dokaze, katere hočejo uveljavljati pri sporni razpravi. Z istim pogojem smejo stranke v tem času še postaviti predloge po zmislu §. 229. s spisom ali na sodni zapisnik. Predsednik mora brez odloga izdati o tem odredbe, ki se mu zde potrebne (§. 257.).

Ako se napovedó takó dokazi za sporno razpravo, gledé katerih vzprejema bi nastopil kak pogoj §. 245., št. 3, sme sodnija brez odloga preklicati določeni narok ter napotiti pravno stvar v pripravljeno postopanje pred odrejenim sodnikom (§. 247.).

§. 259.

Sporna razprava se opravlja po obćih predpisih o ustni razpravi; ona obsega tudi vzprejemanje dokazov in pretresanje njih posledkov.

Med ustno sporno razpravo sme toženec, ne da bi potreboval za to pritrditve tožnikov, predlagati ugotovitev po zmislu §. 236.

§. 260.

Stranka, katera oglasi kak ugovor, oznamenjen v §. 239., odstavku 2., se ne sme braniti zategadelj, se spuščati v razpravo o glavni stvari. Odsek sme že pred pričetkom ustne sporne razprave ukazati ločeno razpravo o takih ugovorih; v tem primeru je ob enem določiti uradoma narok za razpravo o ugovoru.

Kar se tiče teh odredob, veljajo predpisi §. 192.

(Slovenisch.)

Prejšnja določila je uporabljati tudi, kadar oglaší stranka še le med ustno sporno razpravo nedopustnost pravdne poti, nepristojnost sodnije, že tekočo pravdo ali pravnomočnost rzsodbe o tožbeni zahtevi (§. 240.). Stranka se zategadelj ne sme braniti, nadalje se udeleževati razprave v glavni stvari.

§. 261.

O ugovorih in predlogih, oglašanih zavoljo nedopustnosti pravdne poti, zavoljo nepristojnosti sodnije, zavoljo že tekoče pravde ali pravnomočnosti, je odločati po poprednji ustni razpravi. Odloča se s sklepom; ako se je pa razpravljalo o teh ugovorih in predlogih skupaj z glavno stvarjo, ni izdati odločila, s katerim se oni zavračajo, posebej, ampak je je vzprejeti v rzsodilo, ki se izda o glavni stvari.

Ako se zavrže ugovor ali predlog sicer pri ustni sporni razpravi, toda na podstavi ločene razprave, sme odsek po oznanitvi sklepa po predlogu ali uradoma ukazati, da je razpravo v glavni stvari začeti takoj. V tem primeru ni oznanjenega odločila o dopustnosti pravdne poti, o pristojnosti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti izdajati posebej, ampak je je tudi vzprejeti v rzsodilo, katero se sklne v glavni stvari. Zoper odredbo, izdano zastran začetka razprave v glavni stvari, ni pravnih pomočkov.

V kolikor se vzprejme odločilo o dopustnosti pravdne poti, o pristojnosti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti v rzsodilo, ki se izdá o glavni stvari, je je dopušćeno izpodbijati samo s pravnim pomoćkom, pripustnim zoper rzsodilo v glavni stvari.

Ako se zavrne kak zgoraj omenjeni ugovor ali predlog s posebnim odločilom, ne da bi se prešlo precej k razpravi glavne stvari, sme vsaka stranka, potem ko zadobi sklep pravno moć, predlagati, da naj se določi narok za ustno sporno razpravo v glavni stvari.

Zgoranja določila je uporabljati tudi tedaj, kadar sproži odsek uradoma prašanje o dopustnosti pravdne poti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti rzsodila, izdanega o tožbeni zahtevi, ter odloči to prašanje za predmet ustne razprave.

§. 262.

Ako se je pred sporno razpravo opravilo pripravljeno postopanje po zmislu §§. 250. ali 251.,

mora razložiti kak odsekov ud pri sporni razpravi posledke pripravljalnega postopanja na podstavi sodnih zapisnikov.

Pri sporni razpravi se smejo po predlogu ali uradoma na glas prebrati popolnoma ali deloma zapisniki, narejeni v pripravljalnem postopanju o razpravah, zaslišbah in vzprejemanju dokazov. Bere jih kak odsekov ud ali pa zapisnikar.

§. 263.

Stranka, ki je prišla v pripravljalnem postopanju pred odrejenega sodnika, ne sme izjave o dejanstvih, o ponujenih ali predloženih dokazih, katero je, dasi pozvana po sodniku, prej oddati opustila ali oddati se branila, več pozneje oddati v ustni sporni razpravi.

Ako se je pred sporno razpravo opravilo pripravljalo postopanje po zmislu §§. 250. in 251., sme stranka nove zahteve, trditve, dokazila in dokazne ugovore, ki se nanašajo na dele pravnega spora, pretresene v pripravljalnem postopanju, napovedovati v ustni sporni razpravi, če nasprotnik ugovarja, samó tedaj, kadar verjetno izkaže, da ni ob času pripravljalnega postopanja nič vedela o bitju teh zahtev in pa o novonavedenih trditvah, dokazilih in dokaznih ugovorih.

§. 264.

V pripravljalnem postopanju že zaslišane priče in za mnenje prašane izvedence je v ustni sporni razpravi zaslišati vnovič, ako se zdi odseku potrebno, ponoviti tako vzprejem dokazov, da se odpravijo, kakor se vidi, utemeljeni ugovori zoper popolnost ali pravost v pripravljalnem postopanju opravljenega vzprejema dokazov, ali da se ugotovi, kako je v resnici za razsodbo pravde odločilno stanje stvari.

Ugotovitve po zapisniku.

§. 265.

Predsednik sme ukazati, da mora stranka, katera je stavila predlog ali oddala izjavo, take predloge in izjave, ki jih je po §§. 208. in 209. vzprejeti v razpravni zapisnik, zapisati in izročiti predsedniku. Strankam se sme tudi tedaj, kadar pred-

sednik ne ukaže, da naj se predloži zapisek, dovoliti po predlogu, da se zgoraj oznamljeni predlogi in izjave ugotovijo s tem, da se izročijo kratki zapiski.

Zapisek je narediti takoj pri ustni razpravi. Predsedniku izročene spise je pridejati razpravnemu zapisniku kot priloge.

Ukazana ali pripuščena pismena ugotovila je na glas prebrati; o njih pravosti odločuje odsek.

Sklep, s katerim se ukazuje ali pripušča taka pismena ugotovitev, in pa odločilo, ki se izda o pravosti pismenega ugotovila, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Drugi naslov.

Splošna določila o dokazu in o vzprejemanju dokazov.

Dokaz.

§. 266.

Dejanstva, ki jih zatrjuje stranka, ne potrebujejo nobenega dokaza v toliko, v kolikor jih nasprotnik v pripravljalnem pravnem spisu, v teku pravnega spora pri ustni razpravi ali pa v zapisniku odrejenega ali zaprosenega sodnika izrečno prizna. Za veljavnost sodne priznave dejanstev ni potrebno, da bi jo sprejel nasprotnik.

V koliko se taka priznava z dostavki ali omejitvami, katere ji doda stranka, omeče ali se krati ž njimi njeni veljavnosti, in kak vpliv ima preključ na veljavnost priznave, to preudarja sodnija po svojem izprevidu, oprtem na skrbno oceno vseh okolišnosti.

Prav tako mora sodnija preudariti, v koliko neha potreba dokaza vsled izvunsodne priznave.

§ 267.

Ali je dejanske trditve stranke, kadar jih ni izrečno priznal nasprotnik, šteti za priznane, to preudarja sodnija, skrbno se oziraje na vsebino vsega, kar navaja nasprotnik.

Prav tako mora sodnija preudarjati zlasti tudi, ali je izjavo stranke, da ne vé ali da se ne spo-

minja, šteti za izjavo, s katero se izključuje domneva priznave, ali pa za izjavo, ki obsega priznavo.

§. 268.

Ako je razsodba odvisna od dokaza in prištevnosti kaznivega dejanja, je vsebina pravnomočnega obsojajočega razsodila, katero je izdala o tem kazenska sodnija, zavezna za sodnika.

§. 269.

Dejanstva, katera so pri sodnji obče znana, ne potrebujejo nobenega dokaza.

§. 270.

Dejanstva, o katerih je po zakonu domnevati, da so, ne potrebujejo nobenega dokaza. Dokaz, da jih ni, je dopusten, ako ga zakon ne izključuje. Ta protidokaz se sme opraviti tudi z zaslišbo strank po §§. 371. in naslednjih.

§. 271.

V drugem državnem ozemlju veljajoče pravo, potem običajna prava, privilegije in ustavi (statuti) se morajo dokazati samo v toliko, v kolikor so znani sodnji.

Ovedovaje ta pravna vodila, ni sodnija omejena na dokaze, ki jih ponujajo stranke; ona sme upotiti uradoma vse pozvedbe, ki se ji zdé potrebne v ta namen, ter zlasti prositi posredovanja ministra za pravosodje, v kolikor bi bilo to potrebno.

§. 272.

V kolikor ne določa ta zakon nič drugega, mora sodnija, skrbno se oziraje na posledke vse razprave in vsega dokazovanja, preudariti po svoji prepričanosti, ali je šteti kako dejansko povedbo za resnično ali ne.

Prav tako mora zlasti odločiti, kak vpliv ima na presojo primera to, ako se stranka brani, odgovarjati na prašanja, katera se ji stavijo po predsedniku ali pa ž njegovo ali odsekovo privolitvijo.

Okolnosti in pretehte, ki so bile merodajne za prepričanost sodnije, je povedati v obrazložbi razsodila

§. 273.

Ako je gotovo, da gre stranki povračilo škode ali koristi ali da ima ona sicer pravico, kaj terjati, da se pa sporni znesek škode ali koristi, ki jo je povrniti, ali pa terjatve celó ne dá dokazati ali se dá dokazati samó z neprimernimi težkočami, sme sodnija po predlogu ali uradoma določiti po svoji prepričanosti ta znesek, in to tudi brez ozira na dokaz, ki ga je ponudila stranka. Preden se določi znesek, se sme tudi zaslišati pod prisego ena izmed strank o okolnostih, merodajnih za določbo zneska.

Izkaz verjetnosti (potrdba).

§. 274.

Kedor mora dejansko trditev verjetno izkazati (potrdilo), se sme posluževati v to vseh dokazil, izvzemši zasliševanje strank pod prisego. Vzprejemanje dokazov, ki se ne dá opraviti precej, ni primerno namenu izkazovanja verjetnosti.

Vzprejemanje dokazov, ki se opravlja, da se izkaže verjetnost kake okolnosti, ni navezano na posebne, za dokazno postopanje veljajoče predpise.

Vzprejemanje dokazov.

§. 275.

Od strank ponujene dokaze mora sodnija zavrniti izrečno, ako se ji zdé neodločilni.

Vzprejem ponujenih dokazov sme sodnija po predlogu ali uradoma odreči tedaj, kadar se prepriča, da se ponujajo dokazi samo z namérom, da bi se pravda zavlekla.

§. 276.

Dokaze, katere šteje sodnija za odločilne, je vzprejemati v teku razprave pred razsojajočo sodnijo, v kolikor

1. ne ukaže sodnija po določenih tega zakona vzprejemanja dokazov zunaj razpravnega naroka, ali

2. niso bili dokazi vzprejeti že v pripravljalnem postopanju in ni po določenih tega zakona nedopustno, jih vzprejemati vnovič, ali pa se to vsaj ne zdi sodnji brezpotrebno.

Kadar je treba vzprejeti dokaz zunaj razpravnega naroka po odrejenem ali zaprosenem sodniku, tedaj mora ukazati pravdna sodnija, kar je potrebno.

§. 277.

Vzprejem dokaza se ukazuje s sklepom (dokazni sklep). V teh sklepih je natančno označiti sporna dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila.

Mnenje, na katero se opira dokazani sklep, ne veže sodnije v nadaljnjem teku pravnega spora.

Take sklepe je izdati pismeno samo tedaj, kadar je vzprejeti dokaz pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom. V tem primeru je tudi stanje stvari, ki se pokaže iz razprave, vzprejeti v izdelek v toliko, v kolikor je znanje tega stanja stvari sodniku potrebno, da vodi in popolnoma opravi vzprejem dokaza.

Zoper dokazne sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

§. 278.

Vsi vzprejemi dokazov, katerih ni mogoče izvesti precej pri razpravi sami in se posebej katere je opraviti zunaj razpravnega naroka po odrejenem ali zaprošenem sodniku, se morajo, v kolikor bi ne bilo po okoliščinah treba ravnati drugače ali bi se drugače ravnanje sodniji ne zdelo primerno namenu, ukazati še le po popolnem pretresu stanja stvari in s tem istim dokazanim sklepom.

Ako ni pogojev §. 193., odstavek 3., je za pretresovanje posledkov tako vzprejetih dokazov po opravljenem vzprejemu zopet uradoma povzeti razpravo pred razsojajočo sodnijo. Nove dejanske povedbe in ponudbe dokazov, s katerimi bi se oglašale stranke pri ti razpravi, se smejo po predlogu ali uradoma izreči s sklepom za nedopustne, ako niso nove navedbe provzročene po posledkih med tem vzprejetih dokazov in se očitno z namero, da bi se pravda zavlekla, niso oglasile poprej.

§. 279.

Ako je vzprejemu dokaza na poti zadržek, o katerem se ne ve, kako dolgo bo trajal, ako je dvomno, je-li vzprejem dokaza izvršljiv, ali ako je opraviti vzprejem dokaza zunaj ozemlja, za katero ima veljavnost ta zakon, mora sodnija v dokaznem sklepu po predlogu določiti rok, po čegar brezuspešnem preteku se bo razprava, če zahteva ena izmed strank, nadaljevala ne glede na manjkajoči vzprejem dokaza.

Pri nadaljevanju ustni razpravi se sme potem rabiti ta dokaz samo, ako se z njim ne zadrži postopanje.

§. 280.

Pravdna sodnija sme po predlogu dovoliti, da zabeleži vzprejem dokaza eden ali več zapriseženih brzopiscev (stenografov). Brzopisec, kateri ni v obče za to nalogo vzet v prisego, mora priseči v tem zmislu, da to, kar se pové ustno, zvesto zabeleži in zabeleženo prav prepiše. Zaprisežbe ni treba, ako se postavi sodni uradnik za brzopisca.

Brzopisca postavlja po nasvetu predlagatelja predsednik.

Prepis brzopisnega zabeležka v navadno pisavo je v osemindesetih urah po zabeležbi izročiti predsedniku ali sodniku, kateremu je naročen vzprejem dokaza, ter ga priložiti spisom.

V kolikor ne predlagata brzopisne zabeležbe obe stranki soglasno, mora predlagajoča stranka plačati vse vsled tega nastale stroške, ne da bi smela, celo ako zmaga, zahtevati povračila teh stroškov.

§. 281.

Kadar se mora, da se vzprejme dokaz pred razsojajočo sodnijo, preložiti narok, tedaj je narok, pri katerem je opraviti vzprejem dokaza, določiti ob enem za nadaljevanje ustne razprave.

Kadar pa mora vzprejeti dokaz odrejeni ali zaproseni sodnik in se ne dá gotovo določiti čas, kedaj bo končan vzprejem dokaza, tedaj mora predsednik narok za nadaljevanje ustne razprave pred razsojajočo sodnijo določiti uradoma, ko dojdejo spisi in zapisniki o vzprejetem dokazu, ter ga naznaniti strankam.

Vzprejemanje dokazov po zaprošenem ali odrejenem sodniku.

§. 282.

Vzprejeme dokazov, katere je opraviti zunaj razpravnega naroka v kraju pravdne sodnije ali blizu njega, je naročiti enemu udu pravdne sodnije, in to po navadi enemu udu odseka, kateri je poklican v razsodbo pravne stvari.

§. 283.

Zaprosila, katera se izdadó za vzprejem dokaza, ki ga je opraviti zunaj ozemlja, za katero ima

veljavnost ta zakon, se smejo po njegovem predlogu izročiti dokazovavcu, da jih pošlje zaprosenemu oblastvu.

Po predlogu dokazovavca sme dalje sodnija dovoliti, da se opusti izdatba zaprosila in pooblasti dokazovavec, da donese o vzprejemu dokaza javno listino, kakoršna ustreza zakonom tistega državnega ozemlja, v katerem je vzprejeti dokaz. Dokazovavec mora, ako mogoče, naznaniti nasprotniku kraj in čas za vzprejem dokaza tako zgodaj, da bo mogel ta pri vzprejemanju dokaza primerno skrbeti za svoje pravice. Če se je opustila naznanitev, mora razsojajoča sodnija po skrbni oceni vseh okolišnosti odločiti, ali in v koliko ima dokazovavec pravico, rabiti vzprejete dokaze v ustni razpravi.

Za predložbo spisov o vzprejetem dokazu je v obeh primerih določiti v dokaznem sklepu rok, na čegar brezvspešni pretek so navezani v §. 279. oznamljeni pravni nasledki.

§. 284.

Sodniku, kateri opravlja vsled naloga ali zaprosila vzprejem dokaza, pristojé tiste oblasti, katere ima predsednik ob vzprejemu dokaza, ki se opravlja pred razsojajočo sodnijo.

Druge vzprejem dokaza zadevajoče odredbe sme izdajati tak sodnik v toliko, v kolikor niso one izrečno odkazane pravnici sodniji.

§. 285.

Kadar nastane ob vzprejemanju dokaza pred odrejenim ali zaprosenim sodnikom spor, od čegar rešitve je odvisen nadaljni vzprejem dokaza, a katerega odločiti nima pravice sodnik, ki mu je naročeno vzprejeti dokaz, tedaj mora po njegovem poročilu rešiti spor pravdna sodnija. Narok za razpravo o tem vmesnem sporu določi pravdna sodnija uradoma.

Kadar se ob vzprejemanju dokaza, ki se opravlja pred odrejenim ali zaprosenim sodnikom, mora v izvršitev ali dovršitev vzprejema zaprositi druga sodnija, tedaj mora staviti zaprosilo naravnost sodnik, kateremu je izročen vzprejem dokaza. On ima tudi oblast, zaprositi drugo sodnijo, da vzprejme ona dokaz, ako se pokažejo za to vzroki, iz katerih se zdi stvari primerno, da se vzprejme dokaz pred to sodnijo.

§. 286.

Predsednik mora po odrejenem ali zaprosenem sodniku predložene zapisnike in druge spise o vzprejemu dokaza pregledati ter ukreniti, ako zapazi kake pomanjkljivosti, potrebne poprave ali popolnitve. Spise o vzprejetem dokazu je potem imeti razgrnjene strankam na pregled do prvega prihodnjega, za ustno razpravo določenega naroka; ob enem je o tem stranke obvestiti.

O predlogu, ki ga stavi med tem stranka, da naj se odstranijo posamezne pomanjkljivosti v vzprejemu dokaza ali da naj se dopolni vzprejem, odločuje predsednik. Prav tako odreja predsednik brez odloga vse, kar bi bilo potrebno vsled tega. Predlog se sme staviti tudi ustno.

Ako se pokaže potreba, dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza, še le ob ustni razpravi, mora sodnija ukazati, kar je primerno stanju stvari. Ona sme tudi ukazati, da je dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza pri ustni razpravi sami.

§. 287.

Kar podaje vzprejem dokaza, ki se ni opravił pred razsojajočo sodnijo, mora razložiti predsednik ob primernem času pri ustni razpravi na podstavi zapisnikov in drugih spisov, ki se tičejo vzprejetega dokaza.

Ako se zdi kateri stranki, da se ta razložba v odločilnih stvareh ne vjema z vsebino spisov, se morajo po njenem predlogu zapisniki o vzprejetem dokazu in drugi spisi, ki se tičejo vzprejema dokaza, na glas prebrati po vsem obsegu.

Strankam je na voljo, se že pred to razložbo predsednikovo sklicevati v svojih govorih na vsebino spisov o vzprejetem dokazu.

Postopanje ob vzprejemanju dokaza.

§. 288.

Za povabila, ki so potrebna, da se vzprejme dokaz, in pa za vse druge v ta namen potrebne odredbe mora skrbeti uradoma, kadar je vzprejeti dokaz pred razsojajočo sodnijo, odsekov predsednik, sicer pa sodnik, kateremu je naložen vzprejem dokaza. Ta zadnji mora določiti uradoma tudi narok za vzprejem dokaza.

Stranke smejo priče, ki so jih imenovala, ali osebe, katere hočejo sodnji pri razpravi imenovati kot priče ali predlagati kot izvedence, s seboj prilejati k razpravi pred razsojajočo sodnijo tudi brez poprednjega sodnega povabila.

§. 289.

Stranke smejo biti navzočne pri vzprejemanju dokaza; one smejo staviti pričam in izvedencem po predsedniku ali vzprejem dokaza vodečem sodniku ali pa smejo ž njuno privolitvijo staviti tudi same prašanja, ki se jim zdé koristna za pojasnitev ali popolnitev izpovedbe in pa za pojasnitev spornega razmerja ali okoliščin, katere so bistvene za dokazno moč izpovedeb. Sodnik mora zavrniti prašanja, ki se mu zdé neprimerna.

Vzprejem dokaza je, v kolikor se more to zgoditi po stanju stvari, opraviti, če tudi ni prišla nobena obveščenih strank. Vendar sme razsojajoča sodnija ali, dokler ni še končano vzprejemanje dokaza, tudi odrejeni ali zaproseni sodnik dopustiti, da se dopolni vzprejem dokaza, ako stranka verjetno izkaže, da je vsled njenega neprihoda, ki ga je povzročil nenaden dogodek, postal vzprejem dokaza bistveno nepopoln, in ako se more ob enem vzprejem dokaza dopolniti, ne da bi se znatno zakasnil pravni spor.

§. 290.

Zavoljo tega, ker je vzprejem dokaza, ki ga je opravilo oblastvo unanje dežele, pomanjkljiv po zmislu unanjih zakonov, ni zoper njega ugovarjati tedaj, kadar ustreza vzprejem dokaza zakonom, veljajočim za pravdo sodnijo.

§. 291.

Zoper sklepe, s katerimi se zavračajo ponujeni dokazi ali po §. 278., odstavku 2., nove dejanske povedbe in ponudbe dokazov, ali s katerimi se ukazujejo ali odrejenemu sodniku nalagajo vzprejemi dokazov ali se pa izdajajo zaprosila za vzprejem dokaza, dalje zoper sklepe, s katerimi se zavračajo prašanja strank ob vzprejemanju dokaza, in naposled zoper sklepe, s katerimi se dovoljuje ali izključuje raba dokaza po §. 279., odstavku 2., ali se zavrača po §. 286., odstavku 2., stavljen predlog, da naj se dopolni vzprejem dokaza, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Sploh ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki sklepe, s katerimi se dovoljuje brzopisna za-beležba vzprejema dokaza, ali s katerimi se nalaga dokazovavcu dostava zaprosila po §. 283., odstavku 1., ali se določa rok za vzprejem dokaza ali za predložbo spisov o vzprejemu dokaza, ki se opravi zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, dalje sklepi, s katerimi se ukazuje dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza.

Tretji naslov.

Dokaz po listinah.

Dokazna moč listin.

§. 292.

Listine, ki jih je v ozemlju, za katero ima veljavnost ta zakon, naredilo javno oblastvo v mejah svojih uradnih oblasti ali ki jih je naredila oseba, kateri gre javno zaupanje, v odkazanem ji področju v predpisani obliki (javne listine), dokazujejo popolnoma, kar v njih oblastvo uradno ukazuje ali izjavlja ali kar v njih oblastvo ali posvedočujoča oseba izpričuje. Isto velja o listinah, ki so jih naredili sicer zunaj ozemlja, za katero ima veljavnost ta zakon, a vendar v mejah svojih uradnih oblasti taki javni organi, ki so pod oblastvom, katero ima sedež v ozemlju, za katero velja ta zakon.

Dokazati nepravost izpričanega ravnanja ali izpričanega dejanstva ali pa nepravo posvedočbo, je dopustno.

§. 293.

Enako dokazno moč imajo tudi druge listine, katere so s posebnimi zakonitimi predpisi proglašene za javne listine.

Zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, narejene listine, ki veljajo v kraju, v katerem so bile narejene, za javne listine, imajo s pogojem vzajemnosti tudi v ozemlju, za katero velja ta zakon, dokazno moč javnih listin, ako so poverjene, kakor je predpisano.

§. 294.

Zasebne listine, podpisane po izdateljih ali opremljene ž njih po sodnji ali beležniku poverjenim ročnim znamenjem, dokazujejo popolnoma, da izhajajo v njih obsežene izjave od izdateljev.

§. 295.

Pogoje, dobo trajanja in mero dokazne moči trgovinskih knjig, dnevnikov in končnih listov trgovinskih mešetarjev je presojati po veljajočih zakonih. Potrebna dopolnitev dokaza se dá opraviti samó z dokazili, dopustnimi po tem zakonu.

Trgovinske knjige, ki se zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, pišejo po predpisih, veljajočih v kraju, v katerem se pišejo, nimajo dokazne moči v večji meri in ne na daljšo dobo, kakor je priznana v tistem kraju trgovinskim knjigam, ki se pišejo v ozemlju, za katero velja ta zakon.

V koliko daje knjiga, ki se piše o opravljanju gospodarstva, obrta ali drugega pravičnega podjetja, dokaz gledé svoje vsebine in gledé dejanj in opravil, na katere se opirajo vpisi, to preudarja sodnija po §. 272.

§. 296.

Ali in v kaki meri zmanjšujejo prečrti, izstružki in drugi izbrisi, pripiski ali drugačne unanje pomanjkljivosti listini dokazno moč ali ji jo odvzemajo popolnoma, to preudarja sodnija po §. 272.

Nastop dokaza.

§. 297.

Stranka mora listine, na katere se sklicuje v dokaz svojih povedb, predložiti sodniji, ako ni po določilih tega zakona sodnija sama dolžna, skrbeti za to, da se pripravijo in predložé listine.

Predložba listine po dokazovavcu.

§. 298.

Listine je predlagati tako, da more sodnija in nasprotna stranka pregledati vso njih vsebino.

Kadar je jemati v poštev samo posamezne dele listine, ki se tiče raznih pravnih razmer, tedaj sme sodnija, pregledavši vso vsebino listine, po predlogu ukazati, da se pokažejo nasprotniku razen uvoda, konca, datuma in podpisa samo tista mesta, katera so važna za pravno razmerje, ki je predmet spora.

Nasprotnika dokazovavčevega je pozvati, da naj se izjavi o predloženi listini.

§. 299.

Ako je predložila stranka samo prepis listine, se ji sme naložiti po predlogu nasprotne stranke ali uradoma, da naj predloži izvirnik (prvopis). Ali in v koliko je, če tudi se ne izpolni ta nalog, predloženemu prepisu vsled njegovega poverila, njegove starosti, njegovega izvira ali iz drugih razlogov dajati vero, to odločuje sodnija po svojem izprevidu. Pri tem je skrbno ocenjevati za opuščeno predložbo izvirnika navedene razloge in druge okoliščnosti posameznega primera.

§. 300.

Ako se ne more izvirnik listine v ustni razpravi predložiti zavoljo znatnih ovir, ali ako se zavoljo važnosti listine in zavoljo bojazni, da bi se ne izgubila ali poškodila, zdi nevarno, jo predložiti, sme sodnija po predlogu ali uradoma ukazati, da je predložiti listino odrejenemu ali zaprošenemu sodniku.

Sodnija določi v tem primeru, katere okoliščnosti je potrditi z zapisnikom, ki ga je narediti o uradnem dejanju odrejenega ali zaprošenega sodnika; ukazati sme tudi, da je z zapisnikom predložiti prepis listine ali izpisek iz nje.

Nasprotniku dokazovavčevemu je o pravem času naznaniti narok, ki ga je določil odrejeni ali zaprošeni sodnik za predložbo listine. Ako se pri tem naroku ne predloži listina, se ne sme nadaljevanje pravde več zadrževati z ozirom na to dokazilo.

§. 301.

Predlog, da naj se ukaže, predložiti za dokazilo rabno listino, katera je pri javnem oblastvu ali se hrani pri beležniku in se ne izroči ali predloži, če prosi za to naravnost stranka sama, se sme staviti tudi med ustno razpravo.

Ako se ugotovi temu predlogu, mora zaukazati predsednik, kar je potrebno, da se listina pripravi.

§. 302.

Ko se je že predložila listina, se sme dokazovavec temu dokazilu odpovedati samo, če privoli v to nasprotnik.

Predložba listine po nasprotniku.

§. 303.

Ako trdi stranka, da je za njeno dokazovanje odločilna listina v nasprotnikovih rokah, sme sodnija po njenem predlogu naložiti nasprotniku s sklepom, da naj predloži to listino.

Predlagajoča stranka mora donesti prepis listine, katero bi moral predložiti nasprotnik, ali pa mora, ako ji ni to mogoče, kolikor moči natančno in popolnoma povedati vsebino te listine ter navesti dejanske stvari, katere se morajo dokazati z listino, ki jo je predložiti. Prav tako mora razložiti okolnosti, po katerih se pokaže, da ima brž ko ne nasprotnik to listino.

Pred odločbo o tem predlogu je, ako se stavi zunaj ustne razprave, ustno ali pismeno zaslišati nasprotnika.

§. 304.

Predložba listine se ne sme odreči:

1. ako se je nasprotnik sam zastran dokazovanja skliceval v pravdi na listino;
2. ako je nasprotnik po državljanškem pravu dolžan, izročiti ali predložiti listino;
3. ako je listina po vsebini skupna obema strankama.

Za skupno velja listina zlasti za osebe, katerim na korist se je naredila ali katerih vzajemne pravne razmere so izkazane v nji. Za skupno se šteje tudi to, kar se je o pravnem opraviilu pismeno obravnavalo med dotičnimi udeleženci ali med enim izmed njih in med skupnim posrednikom v tem opraviilu.

§. 305.

Predložba drugih listin se sme odreči:

1. ako se tiče vsebina stvari družinskega življenja;
2. ako bi prelomil nasprotnik s predložbo listine častno dolžnost;
3. ako bi bilo priobčilo listine stranki ali drugim osebam na sramoto ali bi po njem nastala za nje nevarnost kazenskosodnega preganjanja;

4. ako bi prelomila stranka s predložbo listine državno priznano dolžnost molčljivosti, katere ni bila veljavno odvezana, ali pa bi razodela umetnijsko ali opravilsko skrivnost;

5. ako je kaj drugih enako važnih vzrokov, kateri opravičujejo odreko predložbe.

§. 306.

Ako se tiče kateri v §. 305. navedenih vzrokov samó posameznih delov vsebine kake listine, je predložiti poverjen izpisek iz listine.

§. 307.

Kadar taji nasprotnik, da nima listine, in se zdi sodniji, da so dejanske stvari, ki jih je dokazati z listino, odločilne, in da je nasprotnik dolžan, predložiti listino, tedaj se sme ukazati s sodnim sklepom, da je nasprotnika zaslišati in ga pod prisego izprašati v ta namen, da se izvé, ima li dotično listino, ali vsaj vé, kje jo je najti, ali pa se li ni listina po njem ali po njegovem povodu, da bi se odtegnila dokazovavcu, odstranila ali naredila nepripravna za rabo.

Kak vpliv ima na presojanje primera to, ako nasprotnik ne izpolni naloga, da naj predloži listino, o kateri je priznal, da jo ima, ali ako glede listine, o kateri taji, da je nima, noče biti zaslišan ali noče izpovedati pod prisego, ali ako se pokaže iz njegove izpovedbe, da se je listina nalašč odstranila ali naredila nepripravno, in zlasti ali je v teh primerih povedbe dokazovavca o vsebini listine šteti za dokazane, to preudarjati, namreč po skrbni oceni vseh okolnosti, je pripuščeno sodnikovemu izprevidu.

Predložba listine po kom drugem.

§. 308.

Kadar ima za dokazovanje potrebno listino v rokah kedo drugi, ki je po predpisih državljanškega prava ali pa zategadelj dolžan, izročiti in predložiti listino, ker je ta listina po vsebini skupna za dokazovavca in tega drugega (§. 304.), tedaj sme pravdna sodnija temu po predlogu dokazovavca naložiti s sklepom, da naj v roku, katerega mu je ob enem določiti, položi na stroške dokazovavca listino pri pravdni sodniji, da se bo rabila pri ustni razpravi.

O takem predlogu mora pravdna sodnija odločiti, zaslišavši nasprotnika in dozdevnega drugega

imetelja listine; ako taji ta, da nima listine, se sme predlogu ugoditi samo tedaj, kadar predlagajoča stranka verjetno izkaže, da je listina v rokah tega drugega. Da se zaslišijo udeleženci, sme določiti pravdna sodnija poseben narok. Sklep je izvršljiv, ko zadobi pravno moč ter izteče rok, postavljen za predložbo.

Kadar se zavrne predlog, tedaj je povrniti dozdevnemu imetelju listine na zahtevanje potrebne stroške, ki mu jih je prizadelo postopanje.

§. 309.

Kadar se mora dozdevni imetelj listine, da jo izroči in predloži, prisiliti s tožbo, ker ni mogoče verjetno izkazati, da je listina v njegovih rokah, ali ker odločba, je-li dolžan, izročiti in predložiti listino, zahteva, da se dozvedó in ugotové prej sporne dejanske okolnosti, tedaj sme pravdna sodnija, ako šteje dejanske stvari, ki jih je dokazati z listino, za odločilne, po predlogu ukazati, da je z nadaljevanjem ustne razprave počakati, dokler ne izteče rok, katerega je ob enem določiti dokazovavcu za predložbo listine (§. 279.).

Nasprotnik dokazovavca pa sme še pred iztekom tega roka predlagati nadaljevanje razprave, ako se tožba dokazovavčeva zoper drugo osebo reši prej ali ako zakasni dokazovavec vložbo tožbe ali pogajanje pravde ali izvršbe.

Listina se predlaga na stroške dokazovavca.

Dokaz pristnosti.

§. 310.

O listinah, katere se kažejo po obliki in vsebini za javne listine, je domnevati, da so pristne.

Ako se zdi sodniji pristnost dvomna, sme ona po predlogu ali uradoma pozvati tisto oblastvo ali tisto osebo, ki je menda naredila listino, da naj se izjavi o pristnosti. Ako se ne da takó odpraviti dvom o pristnosti listine, je dolžan dokazati, da je pristna, kedor hoče rabiti to listino kot dokazilo.

§. 311.

Ali je listino, katero je, kakor je videti, naredilo unanje oblastvo ali oseba javnega zaupanja

v kaki unanji deželi, imeti brez natančnejšega dokaza za pristno, to preudarja sodnija po okolišnih vsakega primera.

V dokaz pristnosti take listine zadostuje, ako ni s posebnimi določili ukazano nič drugega, poveritev po ministerstvu unanijh stvari ali po avstrijsko-ogrskem poslancu ali konzulu.

§. 312.

Pristnost zasebne listine velja za neizpodbijano, ako se dokazovavčev nasprotnik ni izjavil o pristnosti listine, v kolikor se namera, izpodbijati pristnost, ne razodeva iz drugih izjav nasprotnikovih. Ako je na listini podpis imena, se mora dokazovavčev nasprotnik, da ga ne zadene isti pravni nasledek, izjaviti tudi o pristnosti podpisa.

Izpodbijano pristnost zasebne listine ali podpisa imena na nji mora dokazati tisti, ki hoče rabiti listino kot dokazilo.

§. 313.

Stranki, katera je izpodbijala pristnost listine nagajivo, je prisoditi kazen zavorlo nagajivosti.

Primerjanje pisave.

§. 314.

Pristnost ali nepristnost listine se sme dokazati tudi s primerjanjem pisave.

Kot primerjalna pisma se smejo rabiti samo taki spisi, katerih pristnost je neizpodbijana ali se vsaj more dokazati brez znatne zakasnitve.

Določila tega zakona o predlaganju dokaznih listin je uporabljati tudi gledé predlaganja primerjalnih pisem.

Kadar ni zadostnih primerjalnih pisem, se sme tisti stranki, o katere rokopisu je doseči dokaz pristnosti, ukazati, da naj napiše pred sodnijo ali pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom nekoliko besed, katere ji je oznameniti.

Kar napiše tako stranka, je priložiti razpravnemu zapisniku. Kak vpliv ima na dosego dokaza to, če stranka ne sluša takega sodniškega ukaza ali če piše z očitvidno spačenimi pismenkami, to preudariti je prepuščeno sodniku.

§. 315.

Sodnija sme rokopise primerjati sama ali pa sme, ako nastanejo dvomi, vprašati izvedence za mnenje.

O posledku primerjanja pisave odločuje sodnija po svoj prepričanosti.

Sodna shramba listin.

§. 316.

Listine, katerih pristnost se izpodbija ali o katerih se trdi, da je izpremenjena njih vsebina, se smejo, dokler se ne reši pravnomočno pravda, pridržati pri sodniji, v kolikor ni z ozirom na javni red potrebno, izročiti jih drugemu oblastvu.

Obnova listin.

§. 317.

Ako postane zasebna listina nebralna ali ako se pokazi, sme njen imetelj ali vsak drugi udeleženec zahtevati od izdatelja listine, da naj se listina sodno obnovi na stroške predlagateljeve. K temu je povabiti vse osebe, proti katerim bi morala biti listina po stanju stvari v dokaz.

Ko bi izdatelj ne privolil, se sme prisiliti k taki ponovitvi samo s tožbo.

Pojasnilne stvari.

§. 318.

V koliko dajejo dokaz spominki, mejna znamenja, kameni mejniki, jezilne mere, amalni koli in podobna znamenja ali rovaši ali zarezniki, katere so, kakor je dokazano, rabile stranke v svojem občenju, to preudarja sodnija po skrbni oceni vseh okolnosti.

Določila §§. 303. do 309. je zmiseloma uporabljati tudi na predlaganje pojasnilnih stvari.

§. 319.

Zoper sodne sklepe, odredbe in naloge, ki se izdadó po §§. 298., 299., 300., 301., 309., odstavku 1. in 2., 310., 314. in 315., ni pravnih pomočkov.

Sklepe, storjene po §§. 303., 307. in 316., ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.

Četrty naslov.

Dokaz po pričah.

Nedopustnost in odréka pričevanja.

§. 320.

Kot priče se ne smejo zasliševati:

1. Osebe, katere so nezmožne, priobčevati svoje opazbe, ali katere so bile ob času, na katerega bi se morala nanašati njih izpovedba, nezmožne, opazovati dejanstvo, katero je dokazati;

2. duhovniki gledé tega, kar se jim je zaupalo pri spovedi ali sicer pod zavezo duhovske uradne molčljivosti;

3. državni uradniki, ako bi razodeli s svojo izpovedbo uradno skrivnost, katera jih veže, v kolikor jih ne odvežejo njih predstojniki dolžnosti molčanja.

§. 321.

Izpovedbo smé priča odreči:

1. o prašanjih, z odgovorom na katera bi se napravila sramota ali bi nastala nevarnost kazensko-sodnega preganjanja priči sami, njenemu zakonskemu družetu ali osebi, s katero je priča po premii ali po stranski vrsti do drugega kolena v sorodu ali svaštvu ali s katero je zvezana po posinovitvi ali pohčertvi (adopciji), dalje njenim rejnikom in rejencem (rejenkam) in pa njenemu varuhu ali varovancu (varovanki);

2. o prašanjih, z odgovorom na katera bi se storila neposredna imovinskopravna škoda priči sami ali kaki v št. 1 oznamenjeni osebi;

3. gledé dejanstev, o katerih bi ne mogla priča izpovedati, ne da bi prelomila po državi priznane dolžnosti molčljivosti, ki jo ima, v kolikor ni bila veljavno nje odvezana;

4. gledé tega, kar je zaupala stranka priči kot svojemu odvetniku;

5. o prašanjih, na katera bi ne mogla priča odgovoriti, ne da bi razodela umetnijske ali opravilske skrivnosti.

Izpovedba se sme v primerih, navedenih pod št. 1 in 2, glede tamkaj oznamenjenih svojcev odreči tudi tedaj, kadar ni več zakonskega razmerja, po katerem je kedo priči svojec.

§. 322.

Iz strahu pred imovinskopravno škodo se ne sme odreči pričevanje o napravi in vsebini pravnih opravil, h katerim je bila priča privzeta kot posvedočujoča oseba, o dejanstvih, ki se tičejo imovinskih stvari, pogojenih po zakonskem in družinskem razmerju, o porodih, o ženitvah in o smrti v §. 321., št. 1, oznamenjenih svojcev, naposled o dejanjih, katera je opravila priča gledé spornega pravnega razmerja kot pravni prednik ali namestnik katere izmed strank.

§. 323.

Priča, katera hoče izpovedbo odreči popolnoma ali o posameznih prašanjih, mora navesti vzroke odreke ustno ali pismeno pred narokom, določenim v njeno zaslišbo, ali pa pri tem naroku samem, ter mora, ako bi se ugovarjalo, izkazati njih verojetnost.

V prvem primeru je tako navedbo priče naznati strankam, ako mogoče, še pred narokom, določenim v zasliševanje.

§. 324.

O tem, ali je odreka opravičena, odloči, in to s sklepom, razsojajoča sodnija, ako se je izjavila odreka pred njo, sicer pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, pred katerim se je izjavila odreka. Pred odločbo sme sodnija zaslišati stranke.

Pri razpravah, ki bi nastopile o tem, je li odreka opravičena, ni treba prič, da bi jo zastopal odvetnik. Ako je izjavila odreko pismeno ali na sodni zapisnik, se je na njeno navedbo pri odločbi ozirati tudi tedaj, kadar ne pride k naroku, določenemu za njeno zaslišbo.

§. 325.

Ako se odreče pričevanje, ne da bi se naveli vzroki, ali ako ostane priča pri odreki celo tedaj, ko se ta ni spoznala za opravičeno, ali ako odreče priča zahtevano prisego, sme sodnija po izvršbi, dopuščeni, da se izsili kako dejanje, prisiliti pričo uradoma z denarnimi kaznimi ali z zaporom k izpovedbi. Zapor se ne sme podaljšati čez čas, ko se konča pravda na dotični stopinji, ter ne sme nikedar preteči dobe šestih tednov.

Odločba, da je zoper pričo postopati z izvršbo in pa odredba posameznih prisilnih sredstev pri-

stoji razsojajoči sodniji, kadar pa je zaslišati pričo po zaprošenem sodniku, temu zadnjemu. Pred sklepom je pričo zaslišati.

§. 326.

Sklepatl, o tem, ali in kako vpliva na nadaljevanje postopanja v glavni stvari to, da se priča neopravičeno brani izpovedati ali kot priča priseči, ali da se zato ukrenejo zoper njo posebne prisilne odredbe, pristoji razsojajoči sodniji. Odrejeni ali zaprošeni sodnik mora zagadelj vsakokrat nemudoma naznaniti pravdni sodniji te prigodke. Razsojajoča sodnija sme odločiti brez poprednje ustne razprave.

Kadar koli se upira priča neopravičeno, je odgovorna obema strankama za škodo, katera se je jima storila s tem, da se je ovrlo ali zakasnilo dokazovanje; zlasti je tudi dolžna, povrniti vse stroške, ki so se napravili po njenem uporu.

Ako se je uprla priča nagajivo, ji je mimo tega prisoditi še kazen zavoljo nagajivosti. Sklepanje o dolžnosti gledé povračila stroškov pristoji razsojajoči sodniji; prisojati kazni zavoljo nagajivosti ima pravico tudi odrejeni ali zaprošeni sodnik.

Ocena pričine izpovedbe.

§. 327.

Vse okolnosti, katere vplivajo na nepristranost priče in verodostojnost njene izpovedbe, mora sodnija skrbno ocenjati po svoji prepričanosti.

Vzprejemanje dokaza po odrejenem ali zaprošenem sodniku.

§. 328.

Vzprejem dokaza s pričami se sme opraviti po odrejenem ali zaprošenem sodniku:

1. kadar se pokaže za dozvedbo resnice koristno, zaslišati pričo na mestu samem;

2. kadar bi bil vzprejem dokaza pred razsojajočo sodnijo združen z znatnimi težkočami;

3. kadar bi zaslišba priče pred razsojajočo sodnijo z ozirom na odškodnino, ki jo je dati prič za zamudo časa, in z ozirom na stroške, katere ji je povrniti za pot in za pomudo v kraju zaslišbe, prizadevala nerazmerno velikih stroškov;

4. kadar je priča zadržana, priti pred razsojajočo sodnijo.

Pričo, katera ne more, da bi bila zaslišana, zapustiti zastran bolezni, slabotnosti ali iz drugih vzrokov svojega stanovanja ali katera ni po veljajočih predpisih dolžna, priti zastran pričevanja v državljanskih pravnih stvareh v sodišče, je zaslišati v njem stanovanju.

Ude cesarske rodovine zaslišuje kot priče najvišji dvorni maršal ali zunaj Dunaja predsednik okrožne ali deželne sodnije njih bivališča v njih stanovanju.

Ne gledé na okolnosti, oznamenjene v odstavku 1., št. 3, je po predlogu povabiti priče v zasllišbo pred razsojajočo sodnijo tedaj, kadar izjavi stranka, da je voljna, s tem združeni potrošek, v kolikor bi znašal ta več, kakor stroški za vzprejem dokaza po zaprosenem sodniku, plačati brez pravice do povračila. Predsednik sme ukazati, da naj predlagajoča stranka znesek, katerega določi on, predplačno položi v določenem roku v založbo tega potroška (§. 332, odstavek 2.).

Povabilo.

§. 329.

Povabilo za pričo izdaje sodnija.

Povabilo mora mimo imen strank in kratkega oznamenila predmeta zaslišbe obsegati tudi poziv, da je priti zastran pričevanja k naroku, ki ga je ob enem določiti, oznamenivši kraj in čas. V povabilnem listu je naznaniti zakonita določila o pristojbinah prič in pa o zakonitih nasledkih, ako priča ne pride.

§. 330.

Dejalno službujoča oseba oborožene moči se vabi z zaprosilom, katero je obrniti do predstojnega poveljstva priče ali do poveljstva bližnje vojaške postaje.

Povabila za samostalne poveljnike žandarmerije, vojaške policijske straže in varnostne straže je vročevati naravnost tem poveljnikom. Zastran vročevanja povabil za druge ude teh krdel se je obračati do njih predstojnikov.

§. 331.

Kadar je oseba, katero je povabiti za pričo, v javnem uradu ali javni službi in kadar je, da ne trpé škode varnost ali druge javne koristi, ti osebi, dokler je zadržana, previdoma postaviti namestnika, tedaj je ob enem obvestiti njenega neposrednega predstojnika o izdanem povabilu.

To določilo je uporabljati tudi tedaj, kadar je povabiti nameščenca ali služnika pri prevoznem zavodu, obratovanem z mehaničnimi motorji, ali rudniškega, topilničnega ali valjalničnega delavca ali pa osebo, ki je v zasebni gozdarski službi.

§. 332.

Ako bo previdoma dati priči kako povračilo, sme predsednik ali pa odrejeni ali zaproseni sodnik ukazati, da naj dokazovavec znesek, katerega določijo oni, predplačno položi v določenem roku v založbo potroška, ki ga napravi zaslišba priče.

Ako se ta znesek ni položil o pravem času, se sme opustiti izdatba povabila in po predlogu nasprotnikovem nadaljevati razprava ne gledé na še ne opravljeni vzprejem dokaza (§. 279.).

Nasledki neprihoda.

§. 333.

Kadar redno povabljen priča brez zadostne opravičbe ne pride k naroku, določenemu za zasllišbo, tedaj mora razsojajoča sodnija ali pa odrejeni ali zaproseni sodnik izreči s sklepom, da je dolžna povrniti vse stroške, provzročene s tem, da ni prišla; vrhu tega je pričo povabiti vnovič, prisodivši ji ob enem kazen zavoljo nereda. Kadar bi ne prišla večkrat, je kazen zavoljo nereda podvojiti v mejah zakonite mere ter ukazati, da naj se priča pripelje siloma.

Kadar se priča pozneje zadostno opraviči, zakaj ni prišla, tedaj ji je odpustiti prisojene kazni zavoljo nereda; vrhu tega se ji smejo popolnoma ali deloma odpustiti tudi stroški, ki so ji naloženi v povračilo.

Ako ne sluša povabila katera v §. 330. označena oseba, se mora sodnik, ki vodi vzprejem dokaza, da se prisodi priči kazen in da se ona pripelje pred njega, obrniti do njenega predstojnika.

Neposlušna priča je vrhu tega odgovorna za vso škodo, storjeno strankam s tem, da se je po njeni krivdi ovrlo ali zakasnilo dokazovanje.

§. 334.

Prošnja za ugotovitev stroškov, ki jih mora priča povrniti v primerih §§. 326. in 333., se mora

z zaznamkom teh stroškov vred podati, ker bi se sicer ne dopustila več, v osmih dneh potem, ko zadobi pravno moč sklep, s katerim se je priči naložila dolžnost, povrniti stroške. Odrejeni ali zaprošeni sodnik ugotavlja znesek stroškov samo tedaj, kadar je po določilih tega zakona poklican, naložiti dolžnost povračila stroškov.

§. 335.

Ako se je poskusila zaslišba priče brez uspeha ter se je bati, da bi se ne s ponovljenimi poskusi vnovič zakasnila pravda, določi razsojajoča sodnija po predlogu za ta vzprejem dokaza rok, po čegar brezuspešnem izteku je razpravo po predlogu ene izmed strank nadaljevati brez ozira na dokaz, ponujen s to pričo. Rok določiti pristoji razsojajoči sodniji tudi tedaj, kadar bi moral zaslišati pričo odrejeni ali zaprošeni sodnik. Pred odločbo o predlogu je doprašati nasprotnika predlagateljevega.

Gledé poznejše zaslišbe priče veljá predpis §. 279., odstavka 2.

Zasliševanje.

§. 336.

Priče, katere so bile obsojene zavoljo krivega pričevanja ali krive prisega, ali katere ob času, ko se zaslišujejo, še niso dopolnile štirinajstega leta starosti, in naposled osebe, katere nimajo zavoljo manjkajoče zrelosti razuma ali zavoljo slabotnosti razuma zadostnega pojma o bistvu in pomenu prisega, se ne smejo jemati v prisego.

Prav tako sme sodnija opustiti zaprisežbo priče, ako se odpovesta zaprisežbi obe stranki.

Ako se kedo neopravičeno brani priseči, ima to iste posledke, kakor če se neopravičeno brani izpovedati.

§. 337.

Pričo je, preden se zasliši, vzeti v prisego. Vendar se sme, da se pojasnijo osebne razmere priče, dopustnost njene zaslišbe ali zaprisežbe in pa to, ali more kaj izpovedati, kar bi služilo v dozvedbo stanja stvari, priča popraševati o tem, preden se vzame v prisego.

Na podstavi tega popraševanja sme sodnija, doprašavši stranke, skleniti, da priče ni zaslišati,

ali pa si pridržati, da bo sklepala o zaprisežbi priče še le potem, ko bo priča zaslišana. Odrejeni ali zaprošeni sodnik mora pričo zaslišati v vsakem primeru; vendar sme odločbo o zaprisežbi priče odložiti do časa, ko bo priča zaslišana, ali jo pa pridržati razsojajoči sodniji.

Ako se priča ne odpove odgovora na prašanja, gledé katerih bi imela pravico, po §. 321., št. 1 in 2, odreči izpovedbo, si sme razsojajoča sodnija ali zaslišbo vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik prav takó pridržati odločbo o zaprisežbi do časa, ko bo priča zaslišana.

§. 338.

V vseh primerih, v katerih je odločiti o zapriganju prič še le po njih zaslišbi, je pričo pred zaslišbo opomniti na dolžnost, izpovedati resnico, na svetost in važnost pridržane prisega in pa na kazensko pravne posledke krive izpovedbe.

Po končani izpovedbi sme razsojajoča sodnija ali zaslišbo vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik izreči, da z ozirom na to, da izpovedba ni odločilna ali da je le malo verjetna, priče ni zaprisegati.

Ako je opravil zaslišbo odrejeni ali zaprošeni sodnik, sme razsojajoča sodnija, ko ji dojde še ne s prisego potrjena izpovedba, ukazati, da naj se priča dopolnilno vzame v prisego.

§. 339.

Pričam je pred zaslišbo dati na znanje, o katerih prašanjih sme priča odreči izpovedbo (§. 321.).

Priče je zasliševati vsako posamič v nenavzočnosti prič, katere je zaslišati pozneje. Vrsto, po kateri jih je zaslišati, določuje pri zaslišbah pred razsojajočo sodnijo predsednik, sicer pak odrejeni ali zaprošeni sodnik.

Dokler se ne konča zaslišba vseh povabljenih prič, ne sme nobena izmed njih oditi brez sodnikove dovolitve.

Priče, katerih izpovedbe se ne vjemajo, se smejo predstaviti iz oči v oči.

§. 340.

Zasliševanje se pričinja s tem, da se popraša priča po imenu, starosti, véri, poslu in stanovanšču. Po potrebi ji je staviti tudi prašanja o takih okolišnih, katere se tičejo njene verodostojnosti v določni stvari, zlasti pa o njenih razmerah do strank.

Pri zasliševanju mora predsednik ali zasliševanje vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik staviti prič primerna prašanja o tistih dejstvih, za katera je doseči ž njeno izpovedbo dokaz, in pa prašanja za dozvedbo podstave, na katero se opira pričino znanje. Mimo predsednika smejo tudi drugi odsekovci udje staviti prašanja prič, ako se ta zaslišuje pred razsojajočo sodnijo.

§. 341.

Gledé udeležbe strank pri zasliševanju prič veljajo določila §. 289.

Kar se tiče tistih oseb, katere niso po veljajočih predpisih dolžne, priti zastran pričevanja v državljanskih pravnih stvareh v sodišče, je pravico, staviti prašanja, ki jo imajo stranke, izvrševati tako, da podadó one o pravem času svoja prašanja pisana tistemu sodniku, kateremu je naročena zaslišba takih oseb.

§. 342.

Kadar se odreka dopustnost prašanja ali kadar se zdi predsedniku, da je prašanje zavrnilo kot neprimerno, tedaj odločuje o tem po predlogu odsek. Ta odločba pristoji tudi odrejenemu ali zaprošenemu sodniku; a v tem primeru veljá ona samo za začasno in razsojajoča sodnija jo sme izpremeniti.

Ako spozna razsojajoča sodnija, da je bilo kako ob zaslišbi pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom stavljeno prašanje nedopustno, sme ta sodnija izreči, da se odgovor, dán na to prašanje, v nadaljnjem postopanju ne jemlje v poštev.

§. 343.

Izpovedbo priče je po njeni bistveni vsebini, in kjer bi se pokazala potreba, po besedah zabeležiti v zapisniku, kateri se piše o naroku. Ako se je zaslišala priča pri razpravnem naroku, je opraviti to zabeležbo v razpravnem zapisniku.

Zabeležek je prič in pri zaslišbi navzočnim strankam predložiti v pregled ali ga, ako bi se to zahtevalo, na glas prebrati.

V zapisniku je opomniti, ali se je vzela priča v prisego pred zaslišbo ali po zaslišbi, ali se je opustila njena zaprisežba ali pridržala odločbi razsojajoče sodnije, ali so stranke bile in katere izmed njih navzočne pri zaslišbi in naposled, ali in kake ugovore so stranke ali priča oglasile zoper zapisnik.

§. 344.

Razsojajoča sodnija sme po predlogu ali uradoma ukazati ponovljeno zaslišbo prič zlasti tedaj, kadar šteje po odrejenem ali zaprošenem sodniku za opravičeno spoznano odreko izpovedbe ali odgovora na posamezna prašanja za nedopustno, dalje kadar se priče niso zaslišale redno ali ne popolnoma, kadar je izpovedba glede bistvenih stvari nejasna, nedoločna ali dvoumna, ali kadar mislijo priče same, da je potrebno, dopolniti ali popraviti svoje izpovedbe.

Pri ponovljeni ali dopolnilni zaslišbi se sme ukazati, da naj priča, ne da bi zopet prisegla, zagotovi pravnost svoje izpovedbe, sklicevaje se na poprej storjeno prisego.

§. 345.

Stranka se sme priče, katero je predlagala, odreči. Nasprotnik pa sme zahtevati, da naj se priča, ako je že prišla na zaslišbo, ne gledé na to odreko, zasliši ali njeno zasliševanje nadaljuje, ako se je to že pričelo.

Pristojbine prič.

§. 346.

Vsaka priča ima pravico do povračila potrebnih stroškov, prizadetih s tem, da potuje v kraj zaslišbe, da se tamkaj mudi in da potuje nazaj.

Odškodbo za zamujeni čas sme priča zahtevati samó tedaj, kadar se ji stori po ti zamudi občutljiva škoda v njenem vsakdanjem zaslužku.

Za svojo pravico do povračila se mora potegniti priča v štiriindvajsetih urah po zaslišbi, sicer izgubi to pravico.

Na prošnjo priče sme predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik ukazati, da naj se dá priči predplačilo, ki zadostuje, da se založijo iz njega stroški potovanja k sodnji.

§. 347.

Pričam se daje povračilo na podstavi pristojbinskih tarif. Ustanavljati povračilo in odrediti, kar je potrebno za njega izplačilo, je opravilo tistih uradnikov pravne ali zaprošene sodnije, katerim je izročen ta posel. Strankam je dano na voljo, pregledati ustanovilo povračila; kakor stranke tako smejo priče v treh dneh po ustanovitvi zahtevati odločbo sodnije. Ta predlog se sme staviti ustno.

Sodnija odločuje o njem brez poprednje ustne razprave; vendar sme pred odločbo zaslišati pričo, stranke ali eno izmed teh. Odločilo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Kako dohajajo naznanila, prošnje in rekurzi.

§. 348.

Naznanila, prošnje in rekurzi priče se smejo zunaj naroka podajati z dotičnim spisom ali pa izjavljati ustno na sodni zapisnik.

Pravni pomočki.

§. 349.

Zoper odločilo o tem, ali je odreka izpovedbe, prisege ali odgovora na posamezna prašanja opravljena, dalje zoper sklep, da priče po §. 337. ni zaslišati, in pa zoper to, kar se je sklenilo in odredilo pri zaslišanju po zmislu §§. 339. do 342., ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Odločilo razsojajoče sodnije o nadaljevanju postopanja, kadar odreče priča izpovedbo ali prisego, in pa o nadaljevanju razprave v primerih §§. 332. in 335., dalje sklepe, s katerimi se ukazuje, povabiti pričo ali jo pripeljati pred sodnika, ali s katerimi se določuje rok za položbo predplačila za povračilo, ki je je dati priči (§. 332.), potem sklepe, s katerimi se ukazuje, dati priči predplačilo (§. 346.), in pa sklepe, storjene gledé zaprisežbe priče, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Izvedene priče.

§. 350.

Predpisi o dokazu s pričami se uporabljajo tudi, v kolikor je za dokaz minulih dejanstev ali minulega stanja, za katerih opazbo je bilo treba posebne izvednosti, zaslišati take izvedene osebe.

Peti naslov.

Dokaz po izvedencih.

Postavljanje izvedencev.

§. 351.

Kadar nastane potreba, vzprejeti dokaz po izvedencih, tedaj imenuje razsojajoča sodnija enega ali več izvedencev, in to precej, ko zasliši o njih osebi stranke. Pri tem se je, v kolikor ne zahtevajo posebne okoliščnosti nič drugega, ozirati najprej na tiste izvedence, ki so javno postavljeni za oddajanje mnenja potrebovane vrste.

Sodnija sme namesto iz prva postavljenega ali postavljenih izvedencev imenovati druge izvedence.

§. 352.

Kadar se stvar, katero morajo ogledati izvedenci, ne more prinesiti pred razsojajočo sodnijo ali kadar bi bil vzprejem dokaza po izvedencih pred to sodnijo iz drugih vzrokov združen z znatnimi težkočami, tedaj se sme vzprejeti dokaz po odrejenem ali zaprošenem sodniku.

V tem primeru se sme sodniku, kateremu je izročen vzprejem dokaza, prepustiti določba števila in izbira izvedencev; dalje se smejo, ako se zdi to koristno, da ne bo zakasnitve ali nerazmernih stroškov, izbrati izvedenci, ne da bi se zaslišale poprej stranke. Imena postavljenih izvedencev mora odrediti ali zaprošeni sodnik dati strankam na znanje ob enem, ko jim naznani za vzprejem dokaza določeni narok.

§. 353.

Poklic za izvedenca mora slušati, kedor je javno postavljen za oddajanje mnenja potrebovane vrste ali kedor znanost, umetnost ali obrt, od katerih znanja je zavisno zahtevano mnenje, javno izvršuje kot svoj pridobitni posel ali je javno postavljen ali pooblaščen za njih izvrševanje.

Iz istih vzrokov, kateri dajejo priči pravico, odreči izpovedbo, sme zahtevati izvedenec, da naj se oprostí poklica za izvedenca.

Javne uradnike je mimo tega oprostiti tudi tedaj, kadar jim njih predstojniki prepovedó iz službenih ozirov, dati se uporabljati za izvedence, ali kadar so oni oproščeni s posebnimi določili dolžnosti, da se dadó uporabljati za izvedence.

Nasledki neprihoda in odreke oddajanja mnenja.

§. 354.

Kadar se za oddajo mnenja postavljeni izvedenec brez zadostnega vzroka brani, povedati svoje mnenje, ali kadar vkljub rednemu povabilu ne pride brez zadostne opravičbe k naroku, določenemu za vzprejem dokaza, tedaj mu je naložiti s sklepom povračilo vseh stroškov, prizadetih s tem, da ni hotel oddati mnenja ali da ni prišel; vrhu tega je prisoditi izvedencu kazen zavoljo nereda ali, ako se je nagajivo branil, oddati svoje mnenje, kazen zavoljo nagajivosti. Gledé tega sklepanja je zmiseloma uporabljati določila §§. 326., 333. in 334.

Namesto neposlušnega izvedenca se sme postaviti drugi izvedenec.

Neposlušni izvedenec je mimo povračila stroškov odgovoren za vso nadaljnjo škodo, storjeno strankam s tem, da se je po njegovi krivdi ovrlo ali zakasnilo dokazovanje.

Odklon.

§. 355.

Izvedenci se smejo odkloniti iz istih vzrokov, kateri dajejo pravico, odkloniti sodnika; vendar se odklon ne sme opirati na to, da je bil izvedenec prej zaslišán kot priča v isti pravni stvari.

Izjava odklona se mora podati s spisom ali ustno pri pravdni sodnji, če pa se je prepustila izbira izvedencev odrejenemu ali zaprošenemu sodniku, pri tem, in to preden se prične vzprejemanje dokaza, in ako je mnenje oddati pismeno, preden se vloží to mnenje. Pozneje se sme odkloniti izvedenec samo tedaj, kadar stranka verjetno izkaže, da ni mogla izvedeti poprej za odklonilni vzrok ali ga ni mogla vsled nepremagljivega zadržka zglasiti o pravem času-

Kadar bi bil v primeru takega poznejšega odklona vzprejem dokaza, ki ga mora opraviti odrejeni

ali zaprošeni sodnik, že dokončan, tedaj se sme izjaviti odklon samó pri pravdni sodnji.

§. 356.

Ob enem z odklonom je povedati tudi odklonilne vzroke. Odločba o odklonu pristoji razsojajoči sodnji ali pa odrejenemu ali zaprošenemu sodniku po tem, kakor se je izjavil odklon po §. 355. ali pri prvi ali pri zadnjem.

Ako se ne izjavi odklon pri naroku, se odločuje o njem brez poprednje ustne razprave. Odklajnajoča stranka mora na zahtevanje sodnje pred odločbo verjetno izkazati odklonilne vzroke, katere je navela. Ako se odklonu pritrđi, je postaviti brez odloga drugega izvedenca.

Vzprejemanje dokaza.

§. 357.

Razsojajoča sodnja ali vzprejem dokaza vodeči sodnik sme tudi ukazati, da naj se izjavi mnenje pismeno. V tem primeru so izvedenci dolžni, dati na zahtevanje o pismenem mnenju ustna pojasnila ali pojasniti pismeno mnenje pri ustni razpravi.

§. 358.

Vsak izvedenec mora, preden se prične vzprejemati dokaz, storiti prisego za izvedence. Zaprisežba izvedenca se sme opustiti, kadar se ji odrečeta obe stranki.

Ako je izvedenec zaprisežen sploh za oddajanje mnenja potrebovane vrste, zadostuje opomin in sklic na storjeno prisego.

§. 359.

Izvedencem je priobčiti tiste pri sodnji hranjene stvari, spise in pomagala, ki jih je treba, da odgovoré na prašanja, katera se jim zastavijo.

§. 360.

Ako ni moči izjaviti mnenja takoj temeljito in dovršeno, določi vzprejem dokaza vodeči sodnik za oddajo mnenja rok ali pa poseben narok.

Ko je došlo pismeno mnenje sodnji, je dati to rtrankam na znanje (§. 286.).

§. 361.

Ako je za oddajo mnenja postavljenih več izvedencev, smejo ti podati mnenje vkupe, če so si njih misli enake. Ako pa niso oni ene misli, mora vsak izvedenec svojo misel in razloge, na katere se opira, razložiti posebej.

§. 362.

Vsako mnenje je podpreti z razlogi. Preden razloži svojo misel, mora izvedenec, kadar so se pred oddajo mnenja poprej ogledale osebe, reči, mestnosti i. t. r. in kadar je znanje njih kakovosti važno za razumevo in oceno mnenja, dati popis ogledanih stvari (izvid).

Ako se pokaže oddano mnenje nezadostno ali ako so izrekli izvedenci različne misli, sme sodnija uradoma ali po predlogu ukazati, da naj izjavijo vnovič mnenje isti ali drugi izvedenci ali da naj se vsaj privzamejo za to drugi izvedenci. Taka odredba je dopustna zlasti tudi tedaj, kadar je bil izvedenec, ko je oddal mnenje, z uspehom odklonjen. Zaukazati kaj takega ima pravico tudi odrejeni ali zaprošeni sodnik.

§. 363.

Stranka, katera je ponudila dokaz z izvedenci, se sme tega dokaza odpovedati. Nasprotnik pak sme zahtevati, da naj se navzlic temu opravi ukazani vzprejem dokaza, ako se je ali vzprejemanje dokaza že pričelo ali so vsaj zastran vzprejema dokaza že prišli izvedenci k sodniji.

Pravica, ki gré predsedniku po §. 183., da smé uradoma ukazati izjavo mnenja po izvedencih, se ne krajša z odpovedjo strank.

§. 364.

Izvrševaje trgovinsko, pomorsko ali rudarsko sodno oblast sme sodnija, kadar zahteva predmet njene presoje strokovnih vednosti ali kadar je prisanje, je-li v dotični reči gledati na opravilne navade, razsoditi brez pomoči izvedencev, ako je gledé na nje lastno strokovno izvedenost ali na lastno znanost sodnikov nepotrebna ta pomoč.

(Slovenisch.)

Pristojbine.

§. 365.

Izvedenec ima pravico do povračila prizadetih mu stroškov in izdatkov, do odškodbe za zamudo časa in do nagrade za svoj trud; zahtevati smé primerno predplačilo.

Predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, pred katerim se vzprejemlje dokaz, sme ukazati, da naj dokazovavec v založbo stroškov, združenih z vsprejemom dokaza po izvedencih, znesek, katerega mu določi on, položi predplačno (§. 332., odstavek 2.).

Na odmero pristojbin za izvedence se zmisloma uporabljajo določila §. 347. Zoper sklep o izméri teh pristojbin je dopusten rekurz.

Pravni pomočki.

§. 366.

Zoper sklep, s katerim se zavrže odklon izvedenca ali se ukaže, oddati mnenje pismeno, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Odložilo o številu izvedencev, ki jih je postaviti, sklep, s katerim se prepusti postavitve izvedencev odrejenemu sodniku (§. 352.) ali se odveže izvedenec zavoljo odklona, potem sklepe, storjene o zaprisežbi izvedenca, in naposled sklepe, s katerimi se za oddajo mnenja po §. 360. določi narok ali postavi rok, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

§. 367.

V kolikor ni v poprejšnjem določeno nič drugega, je gledé dokaza po izvedencih in zlasti tudi glede njih zasliševanja in glede zapisovanja pri naroku oddanega izvida in mnenja primerno uporabljati predpise o dokazu po pričah.

Šesti naslov.

Dokaz po ogledu.

§. 368.

V pojasnitev stvari sme sodnija po predlogu ali uradoma ukazati ogled, privzemši v to, ako treba, enega ali več izvedencev.

Ako se stvar, ki jo je ogledati, ne more prinesiti pred razsojajočo sodnijo ali ako bi bil ogled pred sodnijo iz drugih vzrokov združen z znatnimi težkočami, se sme ta opraviti po odrejenem ali zaprošenem sodniku. V tem primeru se sme sodniku, kateremu je naročeno, opraviti ogled, prepustiti odločba o privzemanju izvedencev in pa njih imenovanju. Zoper te sklepe ni pravnih pomočkov.

Ako provzroči oprava ogleda previdoma kaj stroškov, sme predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik ukazati, da naj položi dokazovavec predplačno primeren znesek v založbo teh stroškov (§. 332., odstavek 2.).

§. 369.

Kadar je ogledati reč, ki jo ima, kakor pravi dokazovavec, nasprotna stranka ali jo brani javno oblastvo ali beležnik, tedaj je določila §§. 301. in 303. do 307. uporabljati takó, da se presoja, kak vpliv ima to, da se brani nasprotnik, reč pokazati ali izročiti, da se ta reč nalašč ali vsaj po nasprotnikovem povodu odstrani ali poškoduje, ali da se nasprotnik brani, izpovedati o tem, prepušča sodnikovemu, na skrbni oceni vseh okoliščin oprtemu izprevidu.

§. 370.

Zoper sklepe in odredbe pri opravi ogleda ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov. To velja tudi o sklepu, s katerim se zavrže predlog, da naj se privzamejo izvedenci.

Posledek ogleda je zabeležiti v razpravnem zapisniku, ako se pa opravi ogled zunaj razpravnega naroka, v posebnem zapisniku, in to navadno precej potem, ko se konča ogled.

V zapisniku je opomniti, ali so bile stranke in katere izmed njih so bile navzoče pri opravljanju ogleda, in pa ali in kake ugovore so zglasile ob ogledovanju ali pa zoper zapisnik.

Sedmi naslov.

Dokaz z zaslišbo strank.

§. 371.

Sporna, za razsodbo odločilna dejanstva se smejo dokazovati tudi z zaslišbo strank.

To dokazovanje se sme ukazati po predlogu ali uradoma, a vendar samo tedaj, kadar se ni dosegel dokaz niti z drugimi od strank ponujenimi dokazili, niti z vzprejmi dokaza, ki so se morda ukazali uradoma.

§. 372.

Stranke, gledé katerih zaslišbe ali zaprisežbe velja kak izključilni vzrok §§. 320. in 336., odstavka 1., se ne smejo zasliševati zastran dokazovanja.

§. 373.

Ako nastopa v pravnem sporu zakoniti namestnik varovanca ali oskrbovanca, je prepuščeno izprevidu sodnije, ukazati zaslišbo zakonitega namestnika ali, v kolikor to dopušča §. 372., varovanca ali oskrbovanca ali pa s tema vred še tudi namestnika.

Ako je pravdna stranka konkurzna masa (sklada), sme sodnija ukazati zaslišbo upravnika konkurzne mase ali prezadolženca (kridatarja) ali pa obeh.

Gledé zasliševanja je šteti za stranke: v pravnih sporih javne trgovinske družbe vse družabnike, v pravnih sporih komanditnih družeb vse osebno zavezane družabnike in, kadar ima pravni spor kaka druga družba, zadruga, občina, kako društvo ali sicer kaka druga ne med fizične osebe spadajoča pravna oseba, njih zakonite namestnike.

Ako se sme po zgoraj rečenem ali pa, ker nastopajo kot stranka sosporniki, zaslišati več oseb, določi sodnija, ali je zaslišati vse ali katere izmed teh oseb.

§. 374.

Sodnija mora po skrbni oceni vseh okoliščin preudariti, ali je dokazovanje z zaslišbo strank opustiti popolnoma, če se je prepričala, da stranki sporno dejanstvo, katero mora dokazati, ni znano, ali če je zaslišba te stranke nedopustna po določilih §. 372.

§. 375.

Dokazovanje z zaslišbo stranke se ukazuje s sklepom. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov. Dokazuje se tako, da stavi sodnija stranki, ki jo je zaslišati, primerna prašanja o dejanstvih, katera je dokazati z zaslišbo. Za to popraševanje stranke veljajo zmislooma predpisi §§. 340. do 343.

To popraševanje je opraviti pred razsojajočo nijo. Ako ni stranka, ki jo je zaslišati, sama navzočna, je ukazati nje povabilo, priobčivši ji dejanstva, o katerih jo je zaslišati. Vzprejem dokaza po zaprosenem sodniku je dopusten samo, ako branijo nepremagljive ovire stranki, priti osebno, ali ako bi povzročil nje prihod neprimerne stroške.

§. 376.

Stranke je popraševati najprej brez prisega; za nezapriseženo zaslišbo sme priti še zaslišba pod prisego.

Pri nezapriseženi zaslišbi je o dejanstvih, ki jih je dokazati, popraševati navadno obe stranki, ako sta prišli obe. Pred nezapriseženo zaslišbo mora sodnija opozoriti stranke, da se smejo po okolišnih prisiliti k prisegi na svoje izpovedbe.

§. 377.

Ako ne zadostuje posledek nezapriseženega popraševanja, da bi prepričal sodnijo o resničnosti ali neresničnosti dejanstev, ki jih je dokazati, sme ukazati sodnija zaslišbo pod prisego.

Izpovedba pod prisego se sme naložiti o istem dejanstvu samo eni izmed obeh stranek. Pri tem sme sodnija iz nezaprisežene izpovedbe te stranke izbrati posamezne trditve, katere mora potem stranka ponoviti pod prisego; prav tako sme sodnija, ko ukaže zaslišbo pod prisego, določiti obliko, v kateri je izpovedati o posameznih okolišnih pod prisego. Zoper te sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Kar je stranka izpovedala pod prisego, je, ako je krivo, presojsati po kazenskem pravu tako, kakor krivo prisego, storjeno pred sodnijo. Stranko je pred zaslišbo pod prisego opomniti na dolžnost, povedati resnico, na svetost in važnost prisega in

pa na nasledke krive prisega po kazenskem pravu. Ta opomin na prisego je ugotoviti v zapisniku.

§. 378.

Sodnija sklepa po skrbni oceni vseh okolišnih, katero že brez prisega popraševano stranko je o spornem dejanstvu zaslišati pod prisego.

§. 379.

Sodnija sme zavoljo zaslišbe stranke pod prisego odložiti razpravo, ako se zdi primerno, dati stranki, ki jo je zaslišati, čas za premislek.

§. 380.

Določila o dokazu po pričah se uporabljajo tudi na zasliševanje stranek zavoljo dokazovanja, v kolikor ni v tem oddelku izjemnih odredb. Z vzrokom, oznamenjenim v §. 321., št. 2, se pa ne opravičuje odreka izpovedbe po stranki, katero je zaslišati.

Ako katera izmed stranek ne pride k naroku, določenemu za zasliševanje po §. 375., ali ako se katera izmed prišlih stranek brani izpovedati, ne ovira to zaslišbe navzočnega nasprotnika.

Uporabljati prisilne odredbe, da bi se stranka, ki jo je zastran dokazovanja zaslišati brez prisega ali pod prisego, primorala priti pred sodnijo ali tam izpovedati, je nedopustno.

§. 381.

Skrbno ocenjuje vse okolišnih, presojsa sodnija, kak vpliv ima na dosego dokaza to, če se stranka brani brez dovoljnih vzrokov izpovedovati ali odgovarjati na posamezna prašanja, če stranka, povabljen, da bi bila zaslišana brez prisega ali pod prisego, ne pride pred sodnijo, ali če se to, kar je izpovedala stranka pod prisego, ne vjema v odločilnih stvareh s tem, kar je izrekla prej, ko je bila zaslišana brez prisega.

§. 382.

Stranke, katere se zaslišijo zavoljo dokazovanja brez prisega ali pod prisego, nimajo pravice do povračila po zmislu §. 346., kar pa jim ne krati pravice do povračila pravnih stroškov.

Predpisi §§. 372. do 381. veljajo zmislooma tudi o zaslišbi stranke in pa o nje izpraševanju pod prisego, ki se ukaže zastran predložitve dokazne listine ali kake pojasnilne reči ali ogledne stvari.

§. 383.

Kadar je izjavila stranka, da je voljna, okolnosti, ki jih je dokazati, v pravdi potrditi s prisego, a te stranke, ker je prej umrla, ni več moči izpraševati pod prisego, tedaj mora sodnija nje izjavo ocenjati po §. 272.

Osmi naslov.

Zavarovanje dokazov.

§. 384.

V vsaki dobi pravnega spora in celo pred njegovim začetkom se sme v zavarovanje dokazovanja predlagati ogled ali zaslišba prič in izvedencev, ako se je bati, da se sicer izgubi dokazilo ali obteži njegova raba.

Ti vzprejemi dokazov se smejo predlagati tudi brez poslednjih pogojev, ako je ugotoviti nedostatke na stvari ali delu, zavoljo katerih mora nasprotnik dati jamstvo. Ako je pridobitelj stvari naznanil oddajatelju kak nedostatek ali ako ni hotel zavoljo nedostatkosti prevzeti stvari, sme tudi oddajatelj predlagati take vzprejeme dokazov. Prav tako ima podjetnik dela pravico, predlagati to, ako mu je naročnik naznanil kak nedostatek ali se je zavoljo nedostatkosti branil, prevzeti delo.

Predlog je podati pri pravdni sodnji, v nujnih primerih pak in pa kadar pravni spor še ni začel, pri okrajni sodnji, v katere okolišju so stvari, ki jih je ogledati ali ki morajo biti v podstavo dokazu po izvedencih, ali pa so osebe, ki jih je zaslišati. Predlog se sme podati na sodni zapisnik.

§. 385.

Predlagajoča stranka mora povedati dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila, imenovaje priče, ki jih je zaslišati, in izvedence, ki bi se predlagali. Vzroke, iz katerih se je bati, da bi se dokazilo ne izgubilo ali ne obtežila njegova raba, mora razložiti predlagajoča stranka.

Predlagajoča stranka mora nadalje imenovati nasprotnika. To imenovanje se sme opustiti samo tedaj, kadar se iz okolnosti, ki jih razloži stranka, pokaže, da ji po stanju stvari ni mogoče, oznameniti nasprotnika.

§. 386.

O predlogu odločuje sodnija s sklepom brez popreduje ustne razprave. Vendar je pred odločbo, če ni nevarno odlagati, zaslišati nasprotnika, ako je znan in ni že dokazana njegova privolitev. Predlagajoči stranki se sme naložiti pred odločbo, da naj verjetno izkaže okolnosti, ki zahtevajo zavarovanje dokaza.

V odločbo je pred zbornimi sodnijami v nujnih primerih poklican predstojnik zborne sodnije ali predsednik odbora, kateremu je odkazana pravna stvar.

V sklepu, s katerim se ugaja predlogu, mora sodnija oznameniti dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila, ter imenovati priče, ki jih je zaslišati, in postaviti izvedence. Ob enem je ukazati, kar je potrebno, da se opravi vzprejem dokaza. Neznaneu nasprotniku sme sodnija postaviti skrbnika, da ima ob vzprejemanju dokaza skrb za njegove pravice.

Sklep, s katerim se ugodi predlogu, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

§. 387.

Nasprotnika povabi sodnija k naroku, določenemu za vzprejem dokaza, vročivši mu sklep in, če ni bil o predlogu zaslišan prej, tudi en izvod po predlagajoči stranki podanega spisa ali prepis zapisnika, narejenega o njenem predlogu.

V nujnih primerih pa se sme dokaz začeti vzprejemati še prej, ko se vroči sklep znanemu nasprotniku. Dovolilo za to se sme po predlogu podeliti ob enem z odločbo o predlogu, da naj se dopusti vzprejem dokaza. Zoper podelitev ali odreko tega dovolila ni pravnih pomočkov.

§. 388.

Dokaz se vzprejemlje po predpisih drugega, četrtega, petega in šestega naslova v tem oddelku.

Zapisnik o vzprejetem dokazu se hrani pri sodnji, katera je ukazala vzprejeti dokaz. Ako se je pravni spor že začel ali se začne pri kaki drugi sodnji, je poslati zapisnik pravnici sodnji na njeno zaprosbo ali po predlogu katere izmed strank.

Stroške za vzprejem dokaza plača predlagajoča stranka, kar pa ji ne krati pravice, ki bi jo imela do povračila. Nasprotniku je povrniti potrebne stroške za njegovo udeležbo pri vzprejemu dokaza, ne glede na to, kako se razsodi v glavni stvari.

§. 389.

Vsaka stranka sme v teku pravnega spora rabiti v zavarovanje dokaza opravljeni vzprejem dokaza.

Kak vpliv je priznati ugovoru, da se ni vzprejem dokaza opravil po določilih, kateri veljajo za vzprejem dokaza, ki se opravlja v teku pravde, ali da nasprotnik ni bil ali ni bil o pravem času obveščen o vzprejemu dokaza, mora preudarjati razsodajoča sodnja po §. 272.

V teku pravnega spora se sme ukazati, da naj se dopolni ali ponovi vzprejem dokaza.

Drugi oddelek.

Sodbe in sklepi.

Prvi naslov.

Sodbe.

Končna sodba.

§. 390.

Ako je pravni spor po posledkih opravljene razprave in vzprejetih dokazov zrel za končno odločbo, izreče sodnja to odločbo s sodbo (končna sodba).

Isto velja, kadar je izmed več pravnih združenih zavoljo hkratne razprave, zrela samo ena za končno odločbo.

Delna sodba.

§. 391.

Kadar postanejo po izrečni toženčevi priznavi nesporne posamezne od več v isti tožbi napovedanih

zahtev ali postane nesporen del kake zahteve, tedaj sme sodnja gledé te zahteve ali tega dela precej končati razpravo in skleniti sodbo (delna sodba).

Delna sodba se sme izdati tudi tedaj, kadar je, ko se je pognala protitožba, zrela za končno odločbo samo tožba ali protitožba.

Kadar je toženec napovedal z ugovorom nasprotno terjatev, katera ni v pravni zvezi s terjatvo, ki se uveljavlja s tožbo, tedaj se sme, ako je samo razprava o tožbeni zahtevi zrela za razsodbo, odločiti o nji z delno sodbo. Razpravo o nasprotni terjatvi je nadaljevati brez presledka.

§. 392.

Vsako delno sodbo je glede pravnih pomočkov in izvršbe šteti za samostalno sodbo.

Določila §. 52., odstavek 2., veljajo tudi o postranskih pristojbinah zahteve ali delne zahteve, o kateri se je odločilo z delno sodbo.

Vmesna sodba.

§. 393.

Ako je v pravnem sporu kaka zahteva sporna gledé pravne podlage in pa gledé zneska in je razprava zrela za odločbo najprej samo gledé podlage, sme sodnja odločiti prej o podlagi zahteve s sodbo (vmesna sodba).

Dalje se sme z vmesno sodbo, ki se izdá pred razsodbo glavne stvari, v primeru §§. 236. in 259. odločiti o bitju ali nebitju kakega pravnega razmerja ali kake pravice, ko je razprava o ugotovitvenem predlogu zrela za odločbo.

Po zmislju prvih dveh odstavkov izdane sodbe je gledé pravnih pomočkov šteti za končne sodbé. Z vložbo priziva ali dosodne pritožbe (revizije) zoper vmesno sodbo, izdano po odstavku 1., se zavira nadaljna razprava o tožbi, dokler ne zadobi izdana vmesna sodba pravne moči. V vseh drugih primerih se ne gledé na priziv ali dosodno pritožbo zoper vmesno sodbo nadaljuje razprava glavne stvari. Vendar sme sodnja ukazati, da je z nadaljno razpravo o tožbi prenehati, dokler ne zadobi izdana vmesna sodba pravne moči, če je pravno razmerje ali pravico, ki je bistvena za razsodbo glavne stvari, spoznala za neutemeljeno. To odredbo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Kar se tiče stroškov, je zmislooma uporabljati predpis §. 52., odstavka 2.

Sodba na podstavi odpovedi.

§. 394.

Ako se tožnik pri prvem naroku ali pri ustni sporni razpravi odpove napovedani zahtevi, je tožbo po predlogu toženčevem na podstavi odpovedi zavrniti s sodbo.

Ako se tiče odpoved samo ene od več v tožbi napovedanih zahtev ali dela kake zahteve, se sme na podstavi odpovedi po predlogu izdati delna sodba.

Sodba na podstavi pripoznave.

§. 395.

Ako pripozna toženec pri prvem naroku ali pri ustni sporni razpravi popolnoma ali deloma zahtevo, ki se je napovedala proti njemu, odločuje po predlogu tožnikovem sodnija po pripoznavi s sodbo.

Sodba v primerih zamude.

§. 396.

Kadar zamudi tožnik ali toženec prvi narok, tedaj je dejanske navedbe došle stranke, ki se tičejo predmeta pravnega spora, v kolikor niso opovržene z danimi dokazi, šteti za resnične in na ti podstavi je po predlogu došle stranke odločiti o tožbenem zahtevku z zamudno sodbo.

§. 397.

Na pismene sestavke, ki jih je morda doposlala izostala stranka, se ni ozirati.

Zamudno sodbo in pa sodbo na podstavi odpovedi ali pripoznave izdaje pri prvem naroku predsednik ali pa sodnik, kateremu je naročeno, opraviti ta narok.

§. 398.

Ako ni toženec podal o pravem času odgovora na tožbo, se določi narok za ustno sporno razpravo samo na vnovičen predlog tožnikov.

Sporna razprava se mora v tem primeru omejiti na ugovore, oglašene pri prvem naroku za-

voljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodnije, že tekoče pravde in pravnomočno razsojene sporne stvari. Ako se ti ugovori zavržejo, je precej po nadaljnem predlogu tožnikovem izdati zamudno sodbo v glavni stvari (§. 396.).

Ako se je ukazala ločena razprava o označenih ugovorih (§. 260.), sme tožnik potem, ko zavrže sodnija te ugovore, predlagati, da naj se, ker se ni o pravem času podal odgovor na tožbo, določi narok za izdajo zamudne sodbe v glavni stvari.

Ako pride toženec k naroku, določenemu po zmislu zgoranjih odstavkov, ne brani to, izdati zamudno sodbo; na ustne navedbe došlega toženca, ki se tičejo glavne stvari, se ni ozirati pri izdaji zamudne sodbe.

Ako ni prišel tožnik k naroku, določenemu po svojem predlogu v zmislu odstavka 1. in 2., ima to za nasledek počivanje postopanja. Toženec, ki bi prišel, ne sme predlagati niti izdaje zamudne sodbe, niti preložbe naroka, da bi se povzela razprava v glavni stvari.

§. 399.

Ako se je potem, ko se je o pravem času podal odgovor na tožbo, določil narok za ustno sporno razpravo in ako zamudi katera izmed strank ta ali poznejši za ustno sporno razpravo določeni narok, sme došla stranka predlagati pri tem naroku sklepanje sodbe. Sklepaje sodbo se je na nove dejanske navedbe došle stranke, katere se ne ujemajo z vsebino po nji podanih pravnih spisov ali z njenimi prejšnjimi izjavami in dejanskimi povedbami, ozirati samo v toliko, v kolikor so se te naredbe priobčile nasprotniku pred narokom s pripravljalnim pravnim spisom. Nasproti pa se je pri sklepanju sodbe ozirati ne samo na posledke poprej vzprejetih dokazov, ampak tudi na prejšnje izjave in dejanske povedbe sedaj mudne stranke, v kolikor so te poslednje izkazane po podanih pripravljalnih spisih, po razpravnem zapisniku in njegovih prilogah ali po zapisniku odrejenih ali zaprošenih sodnikov ali v kolikor so one predmet vzprejemu dokaza, ukazanemu po sodniji pri prejšnjem naroku.

Kadar se predlog, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba v glavni stvari, stavi ob časi, ko teče ločena razprava o ugovorih, oglašanih pri

prvem naroku zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodnije, že tekoče pravde ali pravno-močnosti, tedaj se sme sodba skleniti še le, ko se zavržejo ti ugovori.

§. 400.

Določila §§. 396. do 399. je uporabljati tudi tedaj, kadar se odpravi katera stranek iz sodilnice zavoljo nepristojnega vedenja.

§. 401.

S tem, da zamudi stranka narok, se nikakor ne izpreminja uporaba določil, katera ustanavljajo, na kaj se je sodniji ozirati uradoma, in se tudi ne odvezuje nasprotnik dolžnosti, donesti tista dokazila, ki so potrebna gledé okolnosti, na katere se je ozirati uradoma.

Prav tako ni zamuda stranke na poti vzprejemanju dokazov pred razsojajočo sodnijo in pa razložbi posledkov ne pred razsojajočo sodnijo opravljenega vzprejema dokazov.

§. 402.

Predlog, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba (§§. 396., 398., 399.), je zavrniti:

1. ako ni dokaza, da je bila izostala stranka redno povabljenja k naroku;
2. ako je pri sodniji obče znano, da je izostala stranka zadržana priti vsled prirodnih dogodkov ali drugih neodvratnih naključeb;
3. ako ne more došla stranka pri naroku priskrbeti dokazila, ki je terja sodnija zavoljo okolnosti, na katero se je ozirati uradoma.

Predlog, da naj se zoper sospornike sklene sodba zavoljo zamude, je tedaj, kadar gre za sosporništvu, katero je presojeti po §. 14., zavrniti, če manjka tudi samo gledé enega sospornika dokaz povabila ali če je nastopil kateri v št. 2 navedenih zadržkov.

Ako se ne ugotovi predlogu, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba, je narok preložiti uradoma na primeren čas in je tudi mudno stranko zopet povabiti k novemu naroku.

§. 403.

Kadar se predlog, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba, zavrne s sklepom, a se ta sklep razveljavi vsled rekurza, tedaj se sme skleniti sodba, ne da bi se določil nov narok.

Vsebina sodbe.

§. 404.

V glavni stvari sklenjena sodba mora rešiti vse glavne stvari se tičeče predloge, v kolikor se ni o posameznih izmed teh predlogov odločilo že prej ali si sodnija ne pridržuje, rešiti jih posebe.

Več pravnih sporov med istimi strankami, kateri so bili po §. 187. združeni v skupno razpravljanje, je odločiti z isto sodbo, ako se ni združba razprave razrešila že pred sklepanjem sodbe ali se ni o kateri združenih pravnih odločilo po §. 390. s posebno sodbo.

§. 405.

Sodnija nima pravice, prisoditi stranki kaj, kar se ni predlagalo. To velja zlasti o užitkih, obrestih in drugih postranskih terjavščinah.

§. 406.

Obsodba, da mora kedo kaj opraviti, je dopustna samo, ako je nastopila dospelost za to že ob času sklepanja sodbe. Kadar gre za zahteve živeža, se sme obsoditi kedó, da ga mora opravljati tudi, če nastopi dospelost za to še le po izdaji sodbe.

§. 407.

Kadar obsodi sodnija koga, da mora opravljati prihodke v denarjih zavoljo usmrtitve, telesne poškodbe ali vzetja svobode, tedaj sme ona, ako je očitvidno potrebno, zavarovati prihodnja plačila, izreči po predlogu v sodbi, da se mora dati tudi varščina. Dasi se ni stavil v pravdi tak predlog, sme upravičenec pozneje zahtevati s tožbo zavarovanje, ako so se med tem znatno poslabšale imovinske razmere obvezančeve.

Z istim pogojem sme upravičenec zahtevati s tožbo, da naj se v sodbi določena varščina zviša.

§. 408.

Ako najde sodnija, da se je propala stranka pravdala očitvidno nagajivo, jo sme po predlogu

zmagalne stranke obsoditi, da plača primeren znesek odškodnine.

Z razpravo o tem predlogu se ne sme zadrževati razsodba v glavni stvari.

Ustanavlja je znesek odškodnine se je ozirati na predpis §. 273.

§. 409.

Ako se naloži v sodbi komu dolžnost, kaj opraviti, je ob enem določiti tudi rok za to opravilo. Ta rok znaša, v kolikor ni v tem zakonu določeno nič drugega, štirinajst dni.

Ako se pa naloži komu dolžnost, opraviti delo ali posel, mora sodnija za izpolnitev te zavezanosti določiti z ozirom na osebne razmere zavezančeve primeren rok. Pri tem je zlasti gledati tudi na to, da ne bo zavezanec z dejanjem, katero mora opraviti, zadržan, o pravem času opraviti dela setve, žetve ali trgatve.

Rokovi začnejo teči s tistim dnevom, ki pride potem, ko zadobi sodba pravno moč.

§. 410.

Ako se prisodi v sodbi stvar, ki ni denarni znesek, se mora izreči ob enem, da se toženec dolžnosti, dati to stvar, lahko oprosti s tem, da plača denarni znesek, katerega je tožnik, kakor je izrekel v tožbi ali med razpravo, voljen prevzeti namesto te stvari.

Pravnomočnost sodbe.

§. 411.

Sodbe, katere ni dopuščeno več izpodbijati s pravnimi pomočki, postanejo pravnomočne v toliko, v kolikor je v sodbi razsojeno o zahtevi, napovedani s tožbo ali protitožbo, ali pa je razsojeno o pravni razmeri ali pravici, ki je postala sporna v teku pravde in gledé katere se je po §§. 236. ali 259. zahtevala ugotovitev bitja ali nebitja. Odločba o bitju ali nebitju nasprotne terjatve, katero je napovedal toženec v poboto (kompenzacijo), ima pravnomočnost samo do visokosti tistega zneska, katerega je pobotati.

Na pravnomočnost sodbe se je ozirati uradoma.

Sklep sodbe, oznanitev sodbe in vročba sodbe.

§. 412.

Sodbo smejo sklepati samo tisti sodniki, ki so se udeležili ustne razprave, katera je v podstavo sodbi.

Kadar se mora pred sklepanjem sodbe premeniti oseba predsednika ali kakega drugih udov odsekovih, tedaj je opraviti na novo ustno razpravo pred premenjenim odsekom, porablja je tožbo, spisom pridejane dokaze in razpravni zapisnik.

§. 413.

Posvetovanje in glasovanje sodnikov ni javno. V težavnejših primerih sme predsednik postaviti za to posvetovanje poročevalca.

§. 414.

Sodbo je na podstavi ustne razprave, in to, ako mogoče, precej potem, ko se ta konča, skleniti in jo oznaniti. S sodbo je oznaniti razsodbene razloge. Oznanitev sodbe je neodvisna od navzočnosti obeh strank.

Odsek se sme pri oznanitvi, celo če je sodba že popolnoma pisмено sestavljena, zadavoljiti s tem, da dá na znanje besede izreka sodbe in da priobči najbistvenejše razloge. Določba zneska stroškov se sme ob oznanitvi sodbe pridržati za njeno izdatbo.

Oznanjeno sodbo je v pismenem izdatku s popolnimi razlogi vred vročiti vsaki stranki.

§. 415.

Kadar se ne more sodba izreči precej po končani ustni razpravi in zlasti tudi, kadar se je končala razprava po §. 193., odstavku 3., preden se je dovršil vzprejem dokazov, tedaj je izreči sodbo v osmih dneh po končani ustni razpravi, v primeru §. 193., odstavka 3., pa v osmih dneh potem, ko dojdejo spisi o še manjkajočem vzprejemu dokazov. V teh primerih se sodba ne oznanja posebej.

§. 416.

Sodba zadobi nasproti strankam moč še le, ko se jim vroči pismeni izdatek sodbe.

Sodnijo pa veže njena rzsodba precej, ko jo je oznanila ali ko jo je v primeru §. 415. izročila v pismenem sestavku za izdatbo.

Pismeni izdatek.

§. 417.

Sodba mora v pismenem izdatku obsegati:

1. Oznamenilo sodnije in imena sodnikov, kateri so sodelovali pri rzsodbi; ako sklene sodbo v izvrševanju posebne sodne oblasti sodnija, kateri pristoji tudi splošna sodna oblast, je dodati oznamenilo sodnije pristavek, ki izraža izvrševanje posebne sodne oblasti;

2. oznamenilo strank po imenu (imenu in priimku), poslu, stanovališču in njih stališču kot stranke, in pa oznamenilo njih zastopnikov in pooblaščenecv po imenu;

3. izrek sodbe;

4. dejanski stan sodbe;

5. razloge rzsodbe.

Dejanski stan sodbe in razloge je po zunanje ločiti ter jih tudi ni združevati z izrekom sodbe. Dejanski stan sodbe mora obsegati jedrnat razložbo stanja stvari, kakor se je pokazalo to iz ustne sporne razprave, opomnivši na predloge, ki so jih stavile stranke v glavni stvari.

Navedbe strank, katere je izrekla sodnija za nedopustne na podstavi §§. 179., 181., odstavka 2., 275., odstavka 2., in 278., odstavka 2., in pa tiste dokaze, katere ni dopustila rabiti, ker je pretekel brez uspeha za njih vzprejem določeni rok, je omeniti v dejanskem stanu sodbe.

§. 418.

Za sodne spise določeni pismeni sestavek sodbe mora podpisati odsekov predsednik in zapisnikar.

Izpisek iz sodbe mora obsegati poleg izreka sodbe tudi v §. 417., št. 1 in 2, oznamenjene navedbe.

Dokler se niso pismeni izdatki sodbe vročili strankam, se ne smejo dajati izpiski in prepisi sodbe.

Poprava sodbe.

§. 419.

Pisne in računske pogrške in druge očitne pomete v sodbi ali v njenih izdatkih sme sodnija,

katere je izrekla sodbo, popraviti vsak čas. Uradoma je opraviti popravek zlasti tedaj, kadar se izdatek sodbe ne ujema z rzsodbo, ki jo je izrekla sodnija.

Sodnija sme odločiti o popravku brez poprednje ustne razprave. Zoper sklep, s katerim se zavrača predlog popravka, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Da je popraviti sodbo, to se sme ukazati tudi na viši stopinji.

Poprava dejanskega stanú.

§. 420.

Ako se nahajajo v dejanskem stanu sodbe druge, kakor v §. 419. oznamenjene pomote ali ako ga je treba popolniti ali pa, da se odstranijo nejasnosti in protislovja, pojasniti, sme vsaka stranka predlagati pri pravdni sodniji potrebni popravek v osmih dneh po vročbi sodbe. O takem predlogu mora sodnija, brž ko mogoče, odločiti s sklepom, določivši prej narok za ustno razpravo, a ne da bi se pripuščal vzprejem dokaza.

Pri odločbi sodelujejo samó tisti sodniki, ki so se udeležili sklepanja sodbe. Ako je zadržan kateri teh sodnikov, odločuje, kadar je enoliko glasov, glas predsednika, in ako bi bil zadržan on, glas starejšega sodnika.

Sklep ni dopuščeno izpodbijati in nedopustna je tudi postavitev v prejšnji stan, če bi se zamudil v odstavku 1. oznamenjeni rok.

§. 421.

Kadar se predlaga popolnitev dejanskega stanu samó zategadelj, ker so se izpustile v njem navedbe in dokazi, katere je po §. 417., poslednjem odstavku, omeniti v dejanskem stanu, tedaj ravna pravdna sodnija po §. 419.

§. 422.

Popravek, katerega opravi sodnija po §§. 419., 420. in 421., je pripisati izvirniku sodbe ter ga zaznamnjati v vseh že odpravljenih izdatkih sodbe, katere je v ta namen terjati nazaj.

Kadar se zavrže predlog, da naj se sodba popravi, je naložiti predlagatelju povračilo vseh stroškov, ki so se nabrali; sicer pa je pobotati stroške vzajemno.

Dopolnitev sodbe.

§. 423.

Ako se je v sodbi prezrla zahteva, o kateri je bilo odločiti po dejanskem stanu sodbe, ali ako se v sodbi o povračilu pravnih stroškov, ki je zahteva stranka, ni odločilo ali se je odločilo le nepopolnoma, je dopolniti sodbo z dodatno odločbo (dopolnilna sodba).

Predlog dopolnitve je podati v osmih dneh po vročbi sodbe pri pravdni sodnji; postavitev v prejšnji stan, ker se je zamudil ta rok, je nedopustna.

Sodnija odločuje po poprednji ustni razpravi. To razpravo je omejiti na nerešeni del pravnega spora. Predlog dopolnitve se zavrača s sklepom.

§. 424.

Razprava o popravi dejanskega stanú sodbe ali o dopolnitvi sodbe nima vpliva na tek roka za oglasitev pravnega pomočka zoper sodbo, katere dejanski stan je popraviti ali katere dopolnitev se predlaga.

Drugi naslov.

Sklepi.

§. 425.

V kolikor ni po določilih tega zakona izreči sodbe, se izdajajo odločbe, naredbe in odredbe s sklepom.

Na svoje sklepe je sodnija navezana v toliko, v kolikor se oni ne tičejo samo vodstva pravde.

Predpisi §. 412. se zmislooma uporabljajo na sklepe sodnije.

§. 426.

Vsi sklepi, katere stori med razpravo ali vzprejemanjem dokaza odsek, predsednik ali pa odrejeni ali zaproseni sodnik, se morajo oznaniti. Te sklepe je strankam, navzočnim pri oznanjanju, vročiti v pismenem izdatku, ako gre stranki pravni pomoček zoper sklep ali pa pravica do takojšnje izvršbe na podstavi sklepa.

Strankam, ki niso bile navzočne pri oznanitvi, se mora v teh in tudi v vseh drugih primerih, v katerih zahteva to vodstvo postopanja, vročiti pismen izdatek.

Kadar pismenega izdatka ni vročiti, tedaj ima ustna oznanitev iste učinke, kakor vročba.

§. 427.

Zunaj naroka storjeni sklepi se dajejo strankam na znanje z vročbo pismenega izdatka (odlok).

Odlok, s katerim se zavrača predlog stranke brez poprednje zaslišbe nasprotnika, je vročiti nasprotniku samó na prošnjo predlagateljevo.

§. 428.

Sklepi o nasprotujočih si predlogih in sklepi, s katerimi se zavrača predlog, se morajo utemljevati.

Pri tem je predloge, o katerih se odločuje v sklepu, in stanje stvari, če se ne dá oboje posneti iz pravnega spisa, ki se je priobčil ob enem, ali iz prepisa zapisnika, sprejeti v obrazložbo v toliko, v kolikor je to potrebno, da se razume izrek ali odredba.

§. 429.

Izvirnik sklepa mora, ako je storil ta sklep odsek, podpisati predsednik, sicer pa sodnik, ki ga je storil.

Pismeni izdatek sklepa mora obsegati tudi v §. 417., št. 1. in 2. oznamene podatke.

§. 430.

Kar se tiče dajanja izdatkov in izpiskov, potem poprave sklepov in njih dopolnitve, kadar se o predlogu stranke deloma ni odločilo ali kadar manjka ali je nepopoln predlagani izrek o povračilu pravnih stroškov, veljajo predpisi §§. 418., 419., 423. in 424.

Tretji del.

Postopanje pred okrajnimi sodnijami.

§. 431.

Na postopanje pred okrajnimi sodnijami se uporabljajo, v kolikor ni določeno nič drugega, predpisi o postopanju pred zbornimi sodnijami prve stopinje.

Pravice in dolžnosti, ustanovljene s predpisi drugega dela za odsek ali njegovega predsednika, izvršuje v postopanju pred okrajnimi sodnijami posamezni sodnik.

§. 432.

Sodnik mora po potrebi strankam, katere so neizvedene v pravu in niso zastopane po odvetnikih, dati za opravo njih pravnih dejanj potrebno navodilo ter jih podučiti o pravnih nasledkih, združenih z njih dejanji in opusti.

Zlasti mora sodnik take stranke, kadar oznanja svoja odločila, opozoriti na rok, v katerem je dopuščeno izpodbijati odločilo z dotičnim pravnim pomočkom, in pa na zakonita določila, po katerih je postaviti odvetnika kot pravnega pooblaščenca, da se poprime pravnega pomočka.

§. 433.

Kedor namerja v pravni stvari, v kateri znesek ali vrednost spornega predmeta ne presega petsto goldinarjev, podati tožbo, ima pravico, preden jo vloži, predlagati pri okrajni sodnji, pristojni za tožbo, da naj povabi nasprotnika k razpravi in zastran poskusa poravnave, ako ima ta nasprotnik domovališče v okolišu okrajne sodnije. V krajih, v katerih je več okrajnih sodnij, se sme mimo tega izdati tako povabilo vsem osebam, katere imajo domovališče v tem kraju, če tudi zunaj okoliša pristojne okrajne sodnije.

Zoper odločilo o takem predlogu ni pravnih pomočkov.

§. 434.

Tožbo in pa vse prošnje, predloge in priobčila, ki jih je podajati zunaj ustne razprave, smejo stranke, ako jih ne zastopa odvetnik, izjaviti na zapisnik.

§. 435.

Ako potrebuje pismeno podana tožba, kakor misli sodnik, v kaki točki dopolnila ali pojasnila, ali ako se pokažejo pomiselki o začetku postopanja, mora dati sodnik tožniku, če ta ni zastopan po odvetniku, preden reši tožbo, potrebno navodilo, da jo primerno popolni ali popravi.

Kadar se pokaže, da je ustno na zapisnik podana tožba nedopustna zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodnije, zavoljo manjkanja osebne oblasti do tožbe ali zavoljo manjkajoče pravdne zmožnosti toženčeve, tedaj je podučiti o tem tožnika ustno ali na zahtevanje pismeno. Prav tako je, ako je tožba očitno neutemeljena, tožnika ustno primerno podučiti. Vzprejema tožbe pa ne sme odreči sodnja, ako sili tožnik vkljub podučilu na to, da se vzame tožba na zapisnik.

§. 436.

Narok za ustno razpravo o tožbi se sme v nujnih primerih in zlasti pri tožbah zavoljo motenja posesti določiti na isti dan, katerega se je podala tožba pri sodnji.

§. 437.

Tožnika je, vročivši mu izdatek sklepa, storjenega o tožbi, povabiti k ustni razpravi s pozivom, da naj prinese s sabo k naroku stvari, ki jih je med razpravo ogledati, in listine, ki se tičejo pravnega spora ter niso pri sodnji v izvirniku. V povabilu je naznaniti tožniku, katere škode so združene po zakonu z zamudo naroka.

§. 438.

Toženca je povabiti s tem, da se mu vroči pismeni izdatek sklepa, storjenega o tožbi, izročivši mu ob enem en izvod pismene tožbe ali prepis o tožbi narejenega zapisnika. Kadar se dopolni ali popravi na zapisnik pismena tožba, tedaj je vročiti tožencu tudi prepis tega zapisnika. Ob enem je pozvati toženca, da naj prinese s sabo k naroku ogledne stvari in listine, ki se tičejo pravnega spora, in da naj še pred narokom, določenim za ustno razpravo, stavi predloge zastran predložbe dokaznih listin in ogled-

nih stvari, ki jih ima nasprotnik ali jih hrani javno oblastvo ali beležnik, in pa zastran kakega sodnega povabila prič. V povabilu je naznaniti tožencu, kake škode so združene po zakonu z zamudo naroka.

§. 439.

Ob določenih sodnih dnevih, ki jih je ustanoviti naprej ter na znanje dati z nabitkom na sodišču, sme priti tožnik tudi brez povabila z nasprotno stranko pred sodnijo, da začne tam pravni spor in razpravlja o njem.

V tem primeru je zabeležiti tožbeni zahtevek v razpravnem zapisniku.

§. 440.

V postopanju pred okrajno sodnijo je določiti navadno že prvi narok za sporno razpravo. Vendar sme sodnija ukazati, da je imeti prvi narok posebe za opravo pravnih dejanj, oznamenjenih v §. 239.

V drugem delu obseženi predpisi o dolžnosti toženca, dati odgovor na tožbo s pripravljalnimi spisom, in pa določila o pripravljalnem postopanju pred odrejenim sodnikom se ne uporabljajo v postopanju pred okrajnimi sodnijami.

Vendar sme sodnija v pravnih sporih v §. 245., št. 1, označene vrste strankam, če so zastopane po odvetnikih, naložiti izmeno pripravljalnih spisov, ali pa sme v pripravo ustne sporne razprave zaslišati stranke na sodni zapisnik.

Ustno razpravo je, če je moči, dokončati pri prvem o tožbi določenem naroku.

Da naj svoje predloge in izjave ugotové pisмено (§. 265.), to sme sodnik naložiti samo tistim strankam, katere so pri ustni razpravi zastopane po odvetnikih.

§. 441.

Ugovor nepristojnosti sodnije mora toženec tudi tedaj, kadar je že določen prvi narok za ustno sporno razpravo, zglasiti pri tem naroku, preden se spusti v razpravo o glavni stvari. Po opravljenem prvem naroku ali potem, ko se je spustil toženec

v glavno stvar; se sme gledati na nepristojnost sodnije samo s pogoji §. 240., odstavka 2.

§. 442.

Zoper stranko, katera zamudi prvi na podstavi tožbe določen narok, je skleniti po predlogu po §. 396. zamudno sodbo, da si je že bil določen prvi narok za opravo sporne razprave.

Kadar ne pride katera stranka k poznejšemu naroku in kadar se je pri sklepanju sodbe (§. 399.) ozirati na nove dejanske navedbe došle stranke, katere so v protislovju z vsebino pripravljalnih spisov, ki jih je podala morda, ali pa z njenimi prejšnjimi izjavami in dejanskimi navedbami in katere tudi niso bile pred narokom naznanjene nasprotniku s pripravljalnim spisom, tedaj je te nove navedbe po predlogu došle stranke ugotoviti po zapisniku in povabiti mudno stranko vnovič k sporni razpravi, priobčivši ji prepis tega zapisnika. Nadaljna mudnost nasprotnikova ni potem več na poti, da bi se ob sklepanju sodbe ne gledalo na navedbe, ugotovljene po zapisniku.

§. 443.

Zapisovanje dejanstev in dokazov, ki jih navajajo stranke, je opravljati, ako ni pripravljalnih spisov (§. 210., odstavek 1.), navadno tako, kakor je omejeno v §. 211.

§. 444.

Ako se pokaže pri naroku potreba, izdati dokazni sklep po zmislu §. 277., odstavka 3., in se razprava ne izreče že pri istem naroku za končano, sme sodnija opustiti zapis tega, kar navedejo stranke glede stanja stvari, in si pridržati razložbo teh navedb za izdatek dokaznega sklepa.

Strankam je vročiti izdatke dokaznega sklepa. Zoper kake neprave podatke v njem o tem, kar so navele stranke gledé dejanstev ali dokazov, se sme ugovarjati pri prvi pribodnji ustni razpravi. Ugovor je posvedočiti po razpravnem zapisniku ali pa s kratkimi zapiski (§. 212., odstavek 2. in 3.).

§. 445.

Ako se ustna razprava opravi in dokonča pri enem naroku, se sme opustiti zapisovanje tega, kar

navedó stranke gledé stanja stvari, in pridržati razlozbo teh navedeb dejanskemu stanu sodbe (§. 417., št. 4). V razpravnem zapisniku je potem posvedočiti samo v §§. 207. in 208. oznamenjene okoliščnosti in izjave.

Izdatek dejanskega stanu sodbe se mora v tem primeru v treh dneh po končani razpravi položiti v sodni pisarnici na vpogled strankam. Te smejo v treh dneh potem, ko se obvestijo o položbi, ugovarjati zoper nepravne podatke dejanskega stanu sodbe o navedenih dejanstvih ali dokazih. Ugovor se sme izjaviti na sodni zapisnik ali pa ugotoviti s kratkimi zapiski (§. 212., odstavek 2. in 3.).

Vsled takega ugovora sme sodnik dejanski stan sodbe primerno izpremeniti.

§. 446.

Kadar okrajna sodnija, katera izvršuje poleg splošne sodne oblasti tudi sodno oblast v trgovinskih, pomorskih ali rudarskih pravnih stvareh, sklense sodbo, izvrševaje to posebno sodno oblast, tedaj je vzprejeti v sodbo pristavek, ki izraža to, ako se dogovorita obé stranki, da je oznameniti pri reševanju stvar za tako, ki spada v področje te posebne sodne oblasti, ali ako zahteva kaka stranka to oznamenilo pred koncem ustne razprave in je sodnija spozna za pravo.

Vzprejem takega pristavka v sodbo ali odréko njegovega vzprejema ni dopuščeno izpodbijati.

§. 447.

V izdatkih sodeb je zlasti opomniti, da je za zglasitev pravnih pomočkov zoper sodbo in pa sploh za postopanje o pravnih pomočkih potrebno zastopanje po odvetniku.

Popravljanje dejanski stan sodbe po zmislu §. 420. gledé sodeb okrajne sodnije ni dopustno.

Posebna določila za postopanje v malotnih stvaréh.

§. 448.

Ako v tožbi terjana denarna vsota ali vrednost spornega predmeta ne presega zneska petdesetih goldinarjev ali ako izjavi tožnik, da je voljen, namesto predmeta, terjanega v tožbi, vzeti denarni znesek, ki ne presega petdesetih goldinarjev (malotne

stvari), veljajo posebna določila, navedena v nastopnih §§. 449. do 453.

§. 449.

Zakonska žena sme s pooblastilom svojega moža v pravdi nastopati zanj.

§. 450.

Kadar se o kakem izmed ugovorov, ozamenjenih v §. 239., odstavku 2., razpravlja posebe in se ta ugovor zavrže na podstavi te razprave, mora sodnik po oznanitvi tega odločila ukazati, da je začeti razpravo v glavni stvari takoj. Odločila o ugovoru ni v takem primeru izdati posebe, ampak je je vzprejeti v rzsodilo, ki se izreče v glavni stvari.

§. 451.

V malotnih stvareh mora razpravni zapisnik obsegati samó:

1. v §. 207. in §. 208., št. 1, ukazane podatke;

2. zapiske o pooblastilu, danem na zapisnik, ako pride stranka s pooblaščencom sama; o tožbenem zahtevku, ako se je stavil ta kak sodni dan po zmislu §. 439.; o bistveni vsebini vzprejetih dokazov in zlasti o tem, se li je priča ali izvedenec vzel v prisego pred zaslišbo ali po zaslišbi ali pa, se li je opustila njiju zaprisežba; dalje o tem, da se je stranka pred nezapriseženo zaslišbo in pred zaslišbo pod prisego opomnila tako, kakor zapoveduje zakon (§§. 376. in 377);

3. pri razpravi sklenjene in oznanjene sodbe in pa tiste naredbe in odredbe sodnikov, zoper katere so dopustni pravni pomočki;

4. opomnjo, ali so bile stranke navzočne, kadar se je oznanjala sodba.

Mimo tega je tedaj, kadar ni moči začete razprave dokončati v enem dnevu, če je toženec izrečno ugovarjal trditvam, na katere se opira tožba, po predlogu ali pa po sodnikovem izprevidu uradoma ob kratkem, kakor določi sodnik, izkazati to po razpravnem zapisniku.

§. 452.

Sodbo je oznaniti ustno. V navzočnosti obeh strank oznanjena sodba zadobi z oznanitvijo na-

sproti strankam moč. Ako sta bili obé stranki navzočni pri oznanitvi sodbe, se vroči pismeni izdatek sodbe stranki samó na zahtevanje. Razen tega primera je vročiti obema strankama uradoma pismeni izdatek.

Pri oznanitvi sodbe mora sodnik opozoriti stranke na to, da je dopuščeno, vložiti priziv zoper to sodbo samó zavoljo ničnosti, naštetih v §. 477., št. 1 do 7. Enak pristavek je sprejeti v pismeni izdatek sodbe.

§. 453.

Kadar se v teku postopanja z izpremembo tožbe prestopi v §. 448. oznamljena meja vrednosti, a ne da bi se ob enem razveljavila s tem stvarna pristojnost okrajne sodnije, tedaj je opraviti razpravo in odločbo pravne stvari po predpisih, ki sicer veljajo za postopanje pred okrajnimi sodnijami.

Posebna določila za postopanje o tožbah zavoljo motenja posesti.

§. 454.

V postopanju o takih tožbah zavoljo motenja posestnega stanú pri stvaréh in pravicah, v katerih meri tožbeni zahtevek samo na brambo in obnovitev poslednja posestnega stanu in katere je podati v tridesetih dneh potem, ko je izvedel tožnik za motež, veljajo nastopna posebna določila (§§. 455. do 460.)

Pismeno podane tožbe je od zunaj oznameniti kot tožbe zavoljo motenja posesti.

§. 455.

Določevaje naroke in roke se je vselej posebno ozirati na nujnost rešitve.

§. 456.

Ako se zahteva v tožbi, da naj se izda prepoved po zmislu §§. 340. do 342. o. d. z., mora sodnik precej ob rešitvi tožbe, ne da bi zaslišal nasprotnika, ukazati, kar je potrebno.

§. 457.

Razpravo je omejiti na pretresovanje in dokazovanje dejanstva poslednjega posestnega stanu in njega motenja, in izključiti je vsakoršno pretresovanje

o pravici do posesti, o naslovu, poštenosti in nepoštenosti posesti ali o kaki pravici do odškodbe.

Dokazovanje z zaslíbo strank po §. 371. in nastopnih je izključeno.

§. 458.

Med razpravo sme sodnik ukazati, da je uporabljati eno ali več v zakonu o izvršilnem in zavarovalnem postopanju dopuščenih začasnih odredb, če se pokaže to potrebno, da se odvrne silna nevarnost krivične poškodbe ali da se ubranijo nasilstva ali pa prepreči nepovratna škoda. Izdaja take odredbe se sme navezati na to, da se dá primerna varščina.

§. 459.

Odločilo je izreči precej po končani razpravi s sklepom (končni sklep) ter je je omejiti na to, da se postavi medčasno pravilo za dejanski posestni stan ali da se začasno izreče po zakonu (§§. 340. do 343. o. d. z.) prepoved ali zavarovanje. S tem se ne ovira, uveljavljati pozneje pri sodnji pravico do posesti in pa zahteve, izvirajoče iz nje. V obrazložbi sklepa je tudi razložiti v jedrnatí besedi stanje stvari. Rok za izpolnitev dolžnosti, naložene obsojencu, določa sodnik po okolišnih posameznega primera.

§. 460.

Izvemši rekurz, so v postopanju o tožbah zavoljo motenja posesti izključeni vsi drugi pravni pomočki in zlasti tudi postavitev v prejšnji stan.

Četrty del.

P r a v n i p o m o č k i.

Prvi oddelek.

Priziv.

Dopustnost.

§. 461.

Zoper sodbe, sklenjene na prvi stopinji, je dopusten priziv.

§. 462.

Prizivna sodnija poprehta odločilo sodnije prve stopinje v mejah prizivnih predlogov.

Prizivni sodnji pa gre ob enem presoati tudi tiste sklepe, kateri so se izdali v postopanju, opravljenem pred sodbo, v kolikor ni po zakonu zabranjeno, izpodbijati jih, ali v kolikor so oni postali neizpremenljivi s tem, da se je opustilo pravnočasno očitane (§. 196.) ali opustil rekurz, ali da se je izdalo odločilo o vložnem rekurzu.

Splošna določila o prizivnem postopanju.

§. 463.

Na prizivno postopanje je uporabljati predpise o postopanju pred zbornimi sodnijami prve stopinje v toliko, v kolikor se ne pokažejo razlike iz nastopnih določil.

V prizivnem postopanju morajo biti stranke zastopane po odvetnikih.

Prizivni rok.

§. 464.

Prizivni rok znaša štirinajst dni; ne sme se podaljšati.

Ta rok se pričinja za vsako stranko tedaj, kadar se ji vroči pismeni izdatek sodbe, v malotnih stvareh pa z oznanitvijo sodbe, ako sta bili navzočni obe stranki.

Zglašanje priziva.

§. 465.

Priziv se zgasi s tem, da se podá pri pravdni sodnji prve stopinje pripravljali spis (prizivni spis).

V tistih krajih, v katerih nimata sedeža vsaj dva odvetnika, se smejo nadomestiti prizivni spisi z ustreznimi izjavami na sodni zapisnik, pri katerih ni treba, da bi sodeloval odvetnik.

Sodnik, kateri nareja zapisnik, mora posebno pozvati stranko, da naj pové natančno prizivne razloge, da naj stavi določen prizivni predlog in pa da naj pové okoliščini in dokaze, ki jih namerja navesti na novo za prizivne razloge, ter jo mora podučiti o pravnih nasledkih, ako bi opustila te podatke.

Določila zakona o prizivnem spisu je obravnavati tudi na izjave na zapisnik, katere nadomeščajo prizivni spis.

§. 466.

S pravočasno zglasitvijo priziva se zavrè začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe v obsegu prizivnih predlogov, dokler se ne reši pravni pomoček.

§. 467.

Prizivni spis mora poleg splošnih potrebnosti vsakega pripravljalnega spisa obsegati:

1. oznamenilo prizivne sodnije;
2. oznamenilo sodbe, zoper katere se zglašá priziv;
3. določno izjavo, v koliko se izpodbija sodba; prav tako določno kratko oznamenilo razlogov izpodbijanja (prizivni razlogi) in izjavo, ali se predlaga razveljava ali prememba sodbe, in katera prememba (prizivni predlog);
4. dejanske navedbe in dokazila, s katerimi se more dokazati resničnost prizivnih razlogov;
5. podpis odvetnika, v kolikor se ne dá prizivni predlog na zapisnik (§. 465., odstavek 2.).

§. 468.

Kadar es zgasi priziv o pravem času, tedaj je prizivni spis ali prepis zapisnika, ki ga nadomešča, vročiti nasprotniku prizivnikovemu, naznanivši mu prizivno sodnijo. Prepozno zglašene prizive mora pravdna sodnija prve stopinje zavrniti.

Kadar hoče prizivnikov nasprotnik (prizivni nasprotnik) v prizivnem postopanju, da ovrže v prizivnem spisu navedene izpodbijalne razloge, rabiti nove, v dosedanjem postopanju še ne navedene okoliščini in dokaze, tedaj mora navedbe dotičnih dejanstev in dokazov, ker bi se sicer ne dopustile, v zasilnem roku štirinajstih dni po prejemu prizivnega spisa naznaniti pravdni sodnji s pripravljalnim spisom ali v primeru §. 465., odstavek 2., z izjavo na sodni zapisnik.

§. 469.

Kadar dojde o pravem času v §. 468., odstavek 2., omenjeno priobčilo ali kadar preteče brez uspeha za to določeni rok, tedaj predloži pravdna sodnija prve stopinje prizivni sodnji prizivni spis in morda od prizivnega nasprotnika došlo priobčilo ali dotične zapisnike z vsemi pravnimi spisi, ki se tičejo

pravnega spora, in zlasti z izkazi o vročbi sodbe in prizivnega spisa.

Ako ni bil pravni spor z izpodbijano sodbopopolnoma rešen in je razpravo o še nerešenih točkah nadaljevati med prizivnim postopanjem, se morajo predložiti prizivni sodnji uradni prepisi predmeta prizivnega postopanja se tikajočih delov tistih pravnih spisov, kateri se potrebujejo ob enem za postopanje na prvi stopinji.

Postopanje pred prizivno sodnijo.

Uvodno postopanje.

§. 470.

Ko dojdejo prizivni spisi k prizivni sodnji, mora predstojnik te sodnije ali pa sodnik, kateremu je naročil predstojnik opravke predsednika prizivnega odseka, vzeti prizivne spise na pretres.

§. 471.

Na podstavi tega pretresa je priziv, ne da bi se poprej določil narok za ustno razpravo, spraviti pred prizivni odsek:

1. ako ni prizivna sodnija pristojna za odločbo o zglašenem prizivu;

2. ako se pokaže, da je priziv zakonito nedopusten ali da se ni zglašil v zakonitem roku;

3. ako ni navedena v prizivnem spisu sodba, zoper katero se zglašja priziv; ako nima prizivni spis nobenega ali nobenega določnega prizivnega predloga, ali ako niso prizivni razlogi navedeni posamez niti izrečno niti z razločnim vzklicem na nje;

4. ako se opira priziv zoper sodbo, sklenjeno zavoljo strankine zamude, na to, da ni bilo nobene zamude;

5. ako se kot nična izpodbija sodba ali postopanje pred sklepom sodbe;

6. ako se izpodbija v sodbo vzprejeti izrek o ugovoru nepristojnosti ali o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti;

7. ako sodnik, kateremu je naročeno pretresovanje prizivnih spisov, misli, da ima sodba ali pred sklepom sodbe opravljeno postopanje v sebi kako ničnost, katere ni oglašil prizivnik.

§. 472.

Nedopusten je priziv zlasti tudi tedaj, kadar ga je vložila oseba, kateri ne pristoji pravni pomoček priziva ali katera se je veljavno odpovedala prizivu.

Ako se odpove kedó pravici priziva po oznanitvi ali vročbi sodbe prve sodnije, ni veljavnost te odpovedi odvisna od tega, da je nasprotnik sprejel odpoved.

§. 473.

Prizivni odsek odločuje o prizivu v primerih §. 471. v nejavni seji in brez poprednje ustne razprave s sklepom.

Kadar misli prizivni odbor, da so za ugotovitev prizivnih razlogov ali ničnosti potrebna dejanska pojasnila strank ali sodnije prve stopinje ali pa da so potrebne druge poprednje pozvedbe, tedaj jih mora ukazati ta prizivni odsek ter jih, uporabljaje dotične, v prizivnih spisih obsežene povedbe strank, opraviti ali sam, ali pa jih dati opraviti po odrejenem sodniku ali po pravdni sodnji prve stopinje.

§. 474.

Ako se pokaže v §. 471., št. 1, oznamenjeni nedostatek, mora izreči sodnija svojo nepristojnost in odkazati priziv sodnji, ki je pristojna zanj.

V primerih §. 471., št. 2 in 3, je priziv zavreči.

Ako se spozna v primeru §. 471., št. 4, priziv za utemeljenega, je sodbo razveljaviti in vrniti pravno stvar pravdni sodnji prve stopinje, da ona po tem, kakor je bila končana razprava prve sodnije, ali samó sklene novo sodbo ali pa nadaljuje razpravo in sklene sodbo.

§. 475.

Kadar je v primeru §. 471., št. 6, sodnija prve stopinje neopravičeno izrekla svojo nepristojnost ali štela brez vzroka, da že teče pravda, ali je po nepravem odklonila razsodbo o tožbeni zahtevi z izgovorom, da je o ti zahtevi že razsojeno pravnomočno, tedaj naloži prizivna sodnija sodnji prve stopinje, da naj se loti sklepanja sodbe v glavni stvari ali pa razpravljanja in sklepanja sodbe po tem, kakor se je izdalo razsodilo prve sodnije po končani razpravi gledé

glavne stvari, ali na podstavi posebne razprave o nepristojnosti, o tem, ali že teče pravda, ali o pravnomočnosti in pa pred dovršitvijo razprave gledé glavne stvari.

Ako se je pa na prvi stopinji pravdna sodnija po nepravem štela za pristojno, je razveljaviti sodbo prve sodnije ter ob enem ukazati, kar je potrebno, da se upoti postopanje pred pristojno sodnijo.

Ako se sodnija prve stopinje po nepravem ni ozirala na že tekočo pravdo ali ako je krivo zavrgla predlog, da naj se zavrne tožba brez razprave v glavni stvari, češ, da je o tožbeni zahtevi že razsojeno pravnomočno, mora prizivna sodnija zavrniti tožbo, razveljavivši po prvi sodnji izdano sodbo.

§. 476.

Kadar se razveljavi izpodbijana sodba zavoljo nepristojnosti sodnije prve stopinje in se odkáže pravna stvar v vnovično razpravo pristojni sodnji, tedaj je dovršiti to vnovično razpravo na podstavi razpravnega zapisnika, narejenega o prvi razpravi, in pa na podstavi vseh drugih prizivni sodnji poslanih pravnih spisov. Vnovično razpravo je upotiti po zmislu §. 138.

Vse, kar so stranke priznale pri prvi razpravi, in vse, kar so vrhu tega izjavile, ostane veljavno tudi za vnovično razpravo. Vendar smejo stranke navajati pri nji tudi take dejanske trditve in dokaze, napadne in zagovorne pomočke, katerih niso navele pri prvi razpravi; prav tako smejo stranke pri prejšnji razpravi zamujene ali odrečene izjave o dejanskih trditvah in ponudbah dokazov še oddati pri poznejši razpravi.

§. 477.

Kot nično (§. 471., št. 5 in 7) je razveljaviti izpodbijano sodbo in, v kolikor se dotika vzrok ničnosti poprednjega postopanja, ob enem tudi to;

1. ako se je razsodbe udeležil sodnik, kateri je bil po zakonu izključen od opravljanja sodniške službe v ti pravni stvari, ali čegar odklon je spoznala sodnija za opravičenega;

2. ako ni bila razsojajoča sodnija sestavljena po predpisu;

3. ako je sodbo sklenila sodnija, katera ni mogla niti po izrečnem dogovoru strank postati pristojna za to pravno stvar;

4. ako se je vzela stranki mogočnost, razpravljati pred sodnijo, z nezakonitim ravnanjem, zlasti s tem, da se je opustila vročba;

5. ako stranka v postopanju celó ni bila zastopana, ali, če potrebuje zakonitega namesnika, ni bila zastopana po njem, v kolikor ni bilo pravdno ravnanje redno odobreno pozneje;

6. ako se je razsodilo o stvari, o kateri se ne razsoja na pravdni poti;

7. ako se je neopravičeno izključila javnost;

8. ako so stranke ali njih pooblaščenici zoper predpis §. 210., odstavka 2., načrte razpravnih zapisnikov, ki so jih sestavili sami, pridejali spisom;

9. ako je oblika sodbe tako pomanjkljiva, da ni moči sodbe zanesljivo popretehtati, potem ako je sodba sama s sabo v protislovju ali ni razsodilo podprto z razlogi in ni moči odstraniti teh nedostatkov s popravo sodbe (§. 419.), ki bi jo ukazala prizivna sodnija.

Za pozneje odobreno se šteje pravdno ravnanje (št. 5) zlasti tedaj, kadar se je zakoniti namestnik, ne da bi očital nedostatka namestovanja, spustil v prizivno postopanje s tem, da je vložil prizivni spis ali pripravljen spis (§. 468.).

§. 478.

Kadar se razveljavi sodba prve sodnije zavoljo ničnosti, ne da bi bilo s tem za rešitev stvari treba nadaljne razprave (§. 477., št. 5 in 6), tedaj je, kakor daleč sega ničnost, izreči zavrnitev tožbe.

Kadar je vsled tega, da se popolnoma ali deloma razveljavi sodba prve sodnije zavoljo ničnosti, treba nadaljne razprave, tedaj je stvar vrniti v ta namen sodnji prve stopinje.

Ako se razveljavi sodba prve sodnije zavoljo katerega v §. 477., št. 1 in 2, navedenega vzroka ničnosti, se sme stvar v vnovično razpravo namesto pravnih sodnji prve stopinje odkazati drugi sodnji iste vrste, ki je v okolišu prizivne sodnije.

Po odstavku 2. in 3. izrečeni odkaz je pa razveljaviti, ako obe stranki v zasilnem roku osmih dni potem, ko se jima vroči odločilo prizivne sodnije, stavita predlog, da naj razsodi po opravljeni potrebnih novi razpravi prizivna sodnija o stvari sami. Ta predlog je staviti pri prizivni sodniji.

§. 479.

Ako se odkaze pravna stvar po §. 478. sodniji prve stopinje, mora določiti ta uradoma narok za ustno razpravo. Z določitvijo naroka pa je počakati, dokler ne zadobi odločilo prizivne sodnije pravne moči, ako je izrekla ta sodnija, da je postopanje na prvi stopinji povzeti ali nadaljevati še le potem, ko zadobi prizivno odločilo pravno moč. To se sme izreči uradoma ali po predlogu; zoper tak izrek ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Prav tako mora v primeru §. 474., odstavka 1., potem, ko zadobi odločilo prizivne sodnije pravno moč, ukazati pristojna prizivna sodnija uradoma, kar je potrebno za nadaljevanje postopanja pred njo.

Določitev prizivne razprave.

§. 480.

Kadar ni pogojev, da bi se prozročila odločba prizivnega odseka, ali kadar je spoznal prizivni odsek prizivni spis za primeren, da se gledé nanj določi narok za ustno prizivno razpravo, tedaj mora predsednik prizivnega odseka določiti ta narok tako, da je med vročbo povabil strankam in med narokom doba kakih štirinajstih dni. V nujnih primerih se sme ta rok tudi skrajšati.

Narok za ustno prizivno razpravo je določiti tudi tedaj, kadar je prizivna sodnija priziv, vložen zavoljo tega, ker se je po pomoti domnevala zamuda, dalje zavoljo nepristojnosti sodnije, zavoljo odločbe o tem, da že teče pravda, ali o pravnomočnosti ali zavoljo ničnosti, v nejavni seji zavrgla, a se navajajo v prizivnem spisu tudi še drugi, ustni razpravi pridržani izpodbijalni razlogi.

Kadar so stranke že imenovalе odvetnike, ki jih zastopajo v prizivnem postopanju, tedaj je povabilo k ustni razpravi poslati tēm.

§. 481.

Kadar se pokaže že ob določitvi naroka potreba, ugotoviti v prizivni razpravi resničnost posameznih v prizivnem spisu ali v pripravljalnem spisu navedenih dejanstev, na katera se opira priziv, dalje ponoviti ali dopolniti že na prvi stopinji navedene dokaze ali vzprejeti doslej samó ponujene dokaze, tedaj mora predsednik prizivnega odseka imenovane priče ali na prvi stopinji zaslišane izvedence povabiti k prizivni razpravi, pozvati stranke, da naj pridejo, da bodo zaslišane pod prisego, in ukazati, da se priskrbé vsa druga dokazila.

Ustna prizivna razprava.

§. 482.

V razpravi pred prizivno sodnijo se ne sme oglasiti, izvzemši zahtevo povračila stroškov za prizivno postopanje, niti nova zahteva, niti nov ugovor.

Dejanske okolnosti in dokaze, ki po vsebini pravnih spisov prve sodnije in dejanskega stanu sodbe niso bili navedeni na prvi stopinji, smejo stranke navajati v prizivnem postopanju samo, da dotedajo ali ovržejo oglašene prizivne razloge; na take nove navedbe se je smeti vrhu tega ozirati samo tedaj, kadar so bile poprej s prizivnim spisom ali pa s pripravljalnim spisom (§. 468.) priobčene nasprotniku.

§. 483

V ustni razpravi se ne smejo prizivni predlogi brez dovolila nasprotnikovega niti razširjati niti nadomeščati z drugimi. Isto velja o prizivnih razlogih, navedenih v prizivnem spisu.

To dovolilo se šteje za dano, ako razpravlja navzočni nasprotnik o izpremenjenih predlogih ali o znovič oglašanih prizivnih razlogih, ne da bi ugovarjal zoper premembo.

Izpremeniti tožbo, ki je v podstavo izpodbijani sodbi, ni dopuščeno niti z dovolilom nasprotnikovim.

§. 484.

Priziv umakniti je dopuščeno do konca ustne prizivne razprave. Umik se sme izjaviti pri ustni razpravi ali pa z vložbo spisa pri prizivni

sodnji. Ako se poda spis še pred pričetkom ustne prizivne razprave, sme prizivna sodnja ukazati, da je opustiti določeni narok.

Iz umika nastane mimo izgube pravnega pomočka tudi dolžnost, plačati iz pravnega pomočka izvirajoče in zlasti tudi vse s tem nasprotniku prizadete stroške.

O dolžnosti, povrniti stroške, odločuje prizivna sodnja s sklepom. Predlog je staviti, ker bi se sicer ne dopustil, pri ustni prizivni razpravi, če se pa za ustno prizivno razpravo določeni narok po odstavku 1. ni opravil, v osmih dneh, potem ko je bil prizivni nasprotnik obveščen o tem, da se je umaknil priziv.

§. 485.

Z razpravo o prizivu zoper sodbo, katere dopolnitev se je predlagala po §. 423., se sme po predlogu prenehati, dokler ali ne zadobi dopolnilna sodba pravne moči brez priziva ali ne dojde prizivni sodnji tudi priziv zoper dopolnilno sodbo. V poslednjem primeru je združiti razpravo o obeh prizivih.

Prav tako se sme s prizivno razpravo po predlogu prenehati do odločbe o zahtevani popravi dejanskega stanu sodbe (§. 420.), v kolikor bi utegnil vplivati zahtevani popravek na presojanje priziva.

§. 486.

Ustna prizivna razprava se pričenja po oklicu stvari z govorom enega uda prizivnega odseka kot poročevalca.

On mora s pomočjo pravnih spisov razložiti stanje stvari in dosedanji tek pravnega spora, v kolikor je to potrebno, da se razumejo prizivni predlogi in da se pretrase pravost izpodbijane sodbe in prizivnih razlogov, dalje mora razložiti bistvo spisov, ki so jih vložile stranke v prizivnem postopanju, ter oznameniti sporne točke, ki se pokažejo iz njih. Govornik ne sme povedati svojega mnenja o razsodilu, ki je je izreči.

Potem prebere zapisnikar predloge strank in po prizivu zadeti del sodbe prve sodnje z dotičnimi razlogi vred in, če se to zdi primerno predsedniku ali prizivnemu odseku, tudi dotične dele razpravnega zapisnika prve stopinje.

Nato se poslušajo govori strank. Ako se govor katere stranke ne strinja z vsebino pravnih spisov, mora predsednik opozoriti na to.

§. 487.

Predlog, da naj se odkloni pristojnost prizivne sodnje, se sme v prizivnem postopanju staviti samó tedaj, kadar je doseči ali odkloniti nastop prizivne sodnje, ki izvršuje trgovinsko ali pomorsko sodno oblast ali sodno oblast v stvareh rudarstva. Da se doseže nastop take prizivne sodnje, se sme ta predlog staviti samo tedaj, kadar je bil v §. 446. oznamenjeni pristavek vzprejet v sodbo prve stopinje; da pa se odkloni nastop take prizivne sodnje, se sme ta predlog staviti samó, kadar ne obsega sodba prve stopinje v §. 446. oznamenjenega pristavka. Tudi ne sme v prvem primeru staviti predloga tista stranka, katera se je izjavila zoper to, da bi se vzprejel tak pristavek v sodbo prve sodnje.

Predlog, da naj se odkloni pristojnost prizivne sodnje, je staviti, ker bi se sicer ne dopustil, precej potem, ko dokonča poročevavec govor, s katerim se pričenja prizivna razprava; o tem predlogu je razpravljati in odločiti brez odloga, preden se povzame razprava o prizivu.

Ako se ugotovi predlogu, da naj se odkloni pristojnost prizivne sodnje, mora ta sodnja izreči svojo nepristojnost s sklepom. Ko zadobi sklep pravno moč, je nadaljevati prizivno postopanje pred pristojno prizivno sodnijo. Ta sodnja je v takem primeru navezana na odločilo, izrečeno gledé na vrsto sodne oblasti, ki jo je izvrševati.

Ako se predlog zavrže, je takoj povzeti in izvršiti prizivno postopanje. Odločila o predlogu ni v tem primeru izdati posebe, ampak je je vzprejeti v rozsodilo, katero izda prizivna sodnja v glavni stvari.

§. 488.

Prizivni odbor sme ne samó vzprejeti dokaze, ki so v podporo prizivnim razlogom ali v njih izpodbijanje, ampak, če bi se mu to zdelo potrebno za odločbo o prizivnih predlogih, tudi ponoviti ali dopolniti že na prvi stopinji vzprejete dokaze in pa dodatno vzprejeti v postopanju prve sodnje po strankah brez uspeha ponujene dokaze.

Prizivni odsek sme v poslednjem primeru, in pa če je dopolniti ogled, opraviti sam dokazno postopanje po predpisih, ki veljajo o njem na prvi stopinji, ali pa ukazati, da naj vzprejme dokaz odrejeni ali zaprošeni sodnik.

Ako se je opravil na prvi stopinji dokaz po izvedencih, sme ukazati prizivna sodnija, da ga je opraviti vnovič, ter imenovati zanj druge izvedence.

§. 489.

Ako je bila katera stranka na prvi stopinji zaslišana pod prisego, ne sme ukazati prizivna sodnija, da naj se zasliši nasprotna stranka pod prisego o istem dejanstvu.

Ako ukaže prizivni odsek, da je že na prvi stopinji pod prisego zaslišana stranko zaslišati vnovič pod prisego, jo je zaslišati, opomnivši jo na prisego, storjeno na prvi stopinji.

Da je stranko, ki se je na prvi stopinji branila biti zaslišana ali branila izpovedovati pod prisego, zaslišati pod prisego, to sme ukazati prizivna sodnija samo tedaj, kadar se je prepričala, da je imela stranka dovolj vzrokov, braniti se zaslišbe, in da so ti vzroki odpadli od tega časa.

§. 490.

Prizivna sodnija mora po predlogu še pred odločbo o prizivu izreči s sklepom, v koliko je sodba nižje stopinje kot neizpodbijana že izvršljiva. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

§. 491.

Kadar ne pride ena ali ne prideta obe stranki, je vendar razpravljati o prizivu in odločiti z ozirom na navedbe prizivnega spisa in pripravljalnega spisa, ki bi se bil podal (§. 468.). Ali je šteti kako novo navedbo (§. 482., odstavek 2.) za priznano ali za izpodbijano, to odločuje prizivna sodnija, oziraje se na dejanski stan izpodbijane sodbe in na vse druge pravdne spise prve in druge stopinje.

§. 492.

Stranke se smejo odpovedati določitvi naroka za ustno razpravo o prizivu. Odpoved je veljavna, ako so jo stranke izrečno izjavile v prizivnem spisu ali

po pravdnem spisu, podanem pri pravdni sodnji prve stopinje ali pri prizivni sodnji. V tem primeru sme imeti prizivni spis tudi pravne izvaje in razložbe o dejanstvih in dokazih (§. 78., poslednji odstavek).

O prizivu se potem razsoja brez poprednje ustne razprave v nejavni seji. Vendar sme sodnija določiti ustno razpravo, ako se ji zdi to v pozameznem primeru potrebno.

§. 493.

V zapisnik o ustni prizivni razpravi je vzprejeti vsebino dejanskih navedeb in ponujenih dokazov strank samo v toliko, v kolikor se razlikuje od navedeb v pravnih spisih prve sodnije o vsebini razprave.

Ako se ustna prizivna razprava opravi in dokonča pri enem naroku, se sme razložba tega, kar navajajo stranke glede stanja stvari, prihraniti dejanskemu stanu sodbe (§. 417., št. 4). V razpravnem zapisniku je potem posvedočiti samó v §§. 207. in 208. oznamenjene okolnosti in izjave. Predlogi, da naj se popravijo v dejanski stan sodbe vzprejeti podatki o navedenih dejanstvih in dokazih strank, se morajo staviti v osmih dneh po vročbi sodbe pri prizivni sodnji (§. 420.).

Prizivna odločba.

§. 494.

Kadar se prepriča sodnija vsled prizivne razprave, da ima izpodbijana sodba ali pa postopanje na prvi stopinji v sebi doslej neopaženo ničnost, tedaj je, v kolikor ne gre za nedostatek zastopa, odpravljen z izrečno ali molčečo odobritvijo (§. 477., št. 5), ravnati po zmislu §§. 477. in 478., če tudi ni navela ničnosti nobena izmed strank.

§. 495.

Kadar se zapazijo v §. 471., št. 2 in 3, označeni nedostatki še le pri ustni razpravi in kadar odreče navzočni prizivnikov nasprotnik privolilo, da naj se popravi prizivni spis (§. 471., št. 3), tedaj je zavrniti priziv s sklepom.

§. 496.

Prizivna sodnija mora vrniti stvar pravdni sodnji prve stopinje v razpravo in sklepanje sodbe, ako, a ne da bi bila v tem ničnost:

1. niso bili stvarni predlogi z izpodbijano končno sodbo rešeni popolnoma;

2. ima postopanje prve stopinje bistvene nedostatke, ki so zabranili nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari;

3. dejanstva, ki se zdé prizivni sodnji odločilna, po vsebini pravnih spisov celó niso bila pretresana na prvi stopinji.

Postopanje pred pravdno sodnijo se mora v primeru št. 1 omejiti na zahteve in predloge, ki so ostali nerešeni, v primeru št. 2 pa na tiste dele postopanja in sodbe prve sodnije, katerih se tiče nedostatek.

Prizivna sodnija sme, ne da bi stvari vračala, in to, če treba, dopolnivi na prvi stopinji opravljeno razpravo, odločiti s sodbo v stvari sami, ako ali to predlagata obe stranki soglasno ali ako se zdi to po izprevidu sodnije primerno, da se pospeši rešitev ali da ne bo znatnih stroškov.

§. 497.

V kolikor ni uporabljati določil §§. 494., 495. in 496., odločuje prizivna sodnija s sodbo v stvari sami.

Njeno odločilo mora obsegati vse sporne točke, ki se tičejo prisojene ali odsojene zahteve in potrebujejo po prizivnih predlogih pretresa in presoje na drugi stopinji.

Sodba prve sodnije se sme izpremeniti samo v toliko, v kolikor se predlaga prememba.

§. 498.

Prizivna sodnija mora vzeti v podstavo svoji odločbi v pravnih spisih prve sodnije in v sodbi prve stopinje ugotovljene, po oglasenih prizivnih razlogih ne zadete posledke razprave in dokazovanja, v kolikor niso bili ti posledki kakó popravljeni po prizivni razpravi sami.

Kak pomen je pripisovati ugovoru, ki se je vložil o pravem času zoper posamezne ugotovitve v zapisniku prve stopinje ali zoper podatke o na-

vedenih dejanstvih in dokazih, katere obsega izdaték dokaznega sklepa ali dejanski stan sodbe (§§. 444., 445.), to presoja, ako treba, po ustni razpravi o ugotovitvah in podatkih, zoper katere méri ugovor (§. 488.), prizivna sodnija, skrbno ocenjuje posledke prizivnega postopanja in vse druge okolnosti.

§. 499.

Pravna stvar se vrača pravdni sodnji prve stopinje v primerih §§. 494. in 496. s sklepom.

Sodnija, kateri dojde vsled sklepa prizivne sodnije pravna stvar v popolnoma ali deloma novo razpravo ali razsodbo ali v opravilo prizivnega postopanja (§. 487.), je pri tem navezana na pravni nazor, po katerem se je ravnala prizivna sodnija pri sklepanju.

Gledé uvedbe nove razprave je uporabljati predpis §. 479.

Isto velja, kadar izpremeni prizivna sodnija sodbo, s katero se je tožba za obnovo spoznala za nedopustno, in kadar je bila razprava na prvi stopinji omejena na prašanje, ali je dopustna obnova postopanja.

§. 500.

Sodbo ali sklep prizivne sodnije, s katerima se rešuje priziv, je vročiti strankam vselej v pismenem izdatku.

Ob razložbi dejanskega stanu v sodbi prizivne sodnije ni zabranjeno, nanašati se na sodbo prve sodnije.

§. 501.

V malotnih stvareh se sme sodba prve sodnije izpodbijati s prizivom samó zavoljo ničnosti, naštetih v §. 477., št. 1 do 7.

Drugi oddelek.

Dosodna pritožba (revizija).

Dopustnost.

§. 502.

Zoper sodbe prizivnih sodnij je dopustna dosodna pritožba (revizija).

V malotnih stvareh ni zoper odločilo prizivne sodnije nadaljnega pravnega pomočka.

§. 503.

Dosodba (revizija) se sme zahtevati samó iz katerega nastopnih razlogov:

1. ker je sodba prizivne sodnije zavoljo katerega v §. 477. oznamenjenih nedostatkov nična;

2. ker ima prizivno postopanje nedostatek, ki je, ne da bi napravil ničnosti, mogel ovirati nadrobni pretres in temeljito presojo sporne stvari;

3. ker se pokaže, da se je sodbi prizivne sodnije v bistveni stvari vzel v podstavo tak dejanski pogoj, kateri se ne ujema s pravnimi spisi prve in druge stopinje;

4. ker se opira sodba prizivne sodnije na nepravni pravni nazor o stvari.

§. 504.

Revizijska sodnija poprehteta sodbo prizivne sodnije v mejah predlogov, stavljenih v dosodnem postopanju.

Nove dejanske trditve ali novi dokazi se smejo navajati na dosodni stopinji samo v podporo ali izpodbijanje trditve, da je sodba prizivne sodnije nična zavoljo katerega v §. 477. oznamenjenih nedostatkov, ali da ima prizivno postopanje nedostatek, ki je mogel ovirati nadrobni pretres in temeljito presojo sporne stvari.

Zglašanje dosodne pritožbe.

§. 505.

Dosodna pritožba se zglesi s tem, da se podá pri pravdni sodnji prve stopinje pravdni spis (dosodni spis).

Dosodni rok znaša štirinajst dni od vročbe prizivnega razsodila ter se ne sme podaljšati.

S pravočasno zglasitvijo dosodne pritožbe se zavré začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe v obsegu dosodnih predlogov, dokler se ne reši ta pravni pomoček. Dosodna pritožba zoper potrdilno sodbo druge stopinje nima zavirajoče moči

§. 506.

Mimo splošnih potrebosti pravnega spisa mora obsegati dosodni spis:

1. oznamenilo sodbe, zoper katero méri dosodna pritožba;

2. določno izjavo, v koliko se izpodbija sodba, prav tako določno kratko oznamenilo razlogov izpodbijanja (dosodni razlogi) in izjavo, ali se predlaga razveljava ali prememba sodbe, in katere prememba (dosodni predlog);

3. dejanske navedbe in dokazila, s katerimi je dokazati resničnost v §. 503., št. 1 in 2, omenjenih dosodnih razlogov;

4. podpis odvetnika.

V kolikor se opira dosodna pritožba na dosodni razlog, omenjen v §. 503., št. 4, je v dosodnem spisu razložiti brez obširnosti, iz katerih razlogov se kaže pravni nazor o stvari neprav.

§. 507.

Kadar se zglesi dosodna pritožba o pravem času, ukaže pravdna sodnija prve stopinje, da je vročiti en izvod dosodnega spisa nasprotniku prositelja za dosodbo (dosodni [revizijski] nasprotnik) Prekasno zglašene dosodne pritožbe mora pravdna sodnija prve stopinje zavrniti.

Dosodnemu nasprotniku je dano na voljo, v zasilnem roku štirinajstih dni po vročbi dosodnega spisa podati pri pravdni sodnji prve stopinje odgovor na dosodno pritožbo s pravnim spisom.

Glede odgovora na dosodno pritožbo se zmišloma uporabljajo določila §. 506., izvzemši pod št. 1 in 2 navedene potrebnosti. Na nova dejanstva in nove dokaze, katere hoče rabiti dosodni nasprotnik v ovržbo dosodnih razlogov, navedenih v dosodnem spisu, se je v dosodnem postopanju ozirati samo v toliko, v kolikor so navedeni že v odgovoru na dosodno pritožbo.

Da se je vložil odgovor na dosodno pritožbo, to je dati prositelju za dosodbo na znanje, priobčivši mu en izvod odgovora na dosodno pritožbo.

Vložbo dosodnega spisa in odgovora na dosodno pritožbo ni dopuščeno nadomeščati z izjavama na sodni zapisnik.

§. 508.

Ko se je podal odgovor na dosodno pritožbo ali ko je pretekel brez uspeha za to določeni rok, predloži pravdna sodnija prve stopinje oznamenjene spise z vsemi, na pravni spor se nanašajočimi pravnimi

spisi vred prizivni sodniji, katera jih potem, pridjavši jim vse na ta pravni spor se nanašajoče spise prizivne sodnije, odpravi do revizijske sodnije.

Predložbo spisov revizijski sodniji je tedaj, kadar se je predlagal popravek dejanskega stanu po prizivni sodniji sklenjene sodbe, odložiti, dokler se ne reši popravljalno postopanje.

Postopanje pred revizijsko sodnijo.

§. 509.

Revizijska sodnija odločuje o dosodni pritožbi v nejavni seji brez poprednje ustne razprave.

Vendar se sme, ako se zdi v posameznem primeru revizijski sodniji potrebno za odločbo o vloženi dosodni pritožbi, določiti po predlogu ali uradoma tudi ustno razpravo pred revizijsko sodnijo. Kar se tiče te razprave, veljajo o nji predpisi, dani za ustno razpravo pred prizivno sodnijo.

Pozvedbe ali vzprejeme dokazov, ki so potrebni za ugotovitev dosodnih razlogov, navedenih v §. 503., št. 1 in 2, je opravljati po zaprosenem sodniku, kateri mora spise o opravljenih pozvedbah ali vzprejemih dokazov predložiti naravnost revizijski sodniji. K tem pozvedbam in vzprejemom dokazov je vselej privzeti stranke.

§. 510.

Revizijska sodnija odločuje navadno v stvari sami. Kadar pa izreče sodbo prizivne sodnije po §. 477., št. 4 in 5, za nično ali jo razveljavi iz vzroka, oznamenjenega v §. 503., št. 2, ter misli, da je vsled tega treba nove razprave za rešitev stvari, tedaj mora v ta namen vrniti sporno stvar prizivni sodniji.

Kadar razveljavi revizijska sodnija sodbo ali postopanje zavljo ničnosti, ki se je primerila že na prvi stopinji in katere je paziti uradoma, tedaj mora ona zavrniti stvar na prvo stopinjo (§. 478., odstavek 2. in 3.).

§. 511.

Sodnija, kateri se je vrnila stvar, je pri nadaljnjem ravnanju in pri odločbi navezana na pravnii nazor, katerega je vzela revizijska sodnija v podstavo svoji razveljavljajoči sodbi.

Da se povzame postopanje pred prizivno sodnijo ali pred sodnijo prve stopinje, morata ti sodniji določiti uradoma narok za ustno razpravo.

§. 512.

Kadar spozna revizijska sodnija, da se je vložila dosodna pritožba nagajivo ali samo, da bi se stvar zakasnila, tedaj je prositelju za dosodbo ali po okolišnostih njegovemu odvetniku prisoditi kazen zavljo nagajivosti.

§. 513.

V kolikor se ne pokažejo iz določil tega oddelka razlike, je uporabljati predpise o prizivu tudi na dosodno pritožbo.

Tretji oddelek.

Rekurz.

Dopustnost.

§. 514.

Zoper sklepe (odloke) je, v kolikor ne izključuje ta zakon njih izpodbijanja, dopusten rekurz.

Z rekurzom se smejo izpodbijati sklepi zlasti tudi iz vzrokov, navedenih v §. 477.

Zoper sklepe, s katerimi se po §. 51., odstavku 2., povračilo stroškov nalaga sodniji, smejo sodniški uradniki, ki so po teh sklepih dolžni povrniti stroške, vložiti rekurz.

§. 515.

V primerih, v katerih ni po določilih tega zakona dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov zoper kak sklep, smejo stranke oglasiti svoje pritožbe zoper ta sklep s pravnim pomočkom, vložnim zoper prvo nastopno odločilo, katero je dopuščeno izpodbijati.

§. 516.

Sklepi, ki jih stori predstojnik zborne sodnije, predsednik odsekov ali odrejeni sodnik, se smejo, v kolikor ni ukazano nič drugega, izpodbijati s pravnim pomočkom rekurza; vendar ni dopuščeno, izpodbijati jih, če se ni prej predlagala prememba takih sklepov pri zborni sodniji.

§. 517.

V malotnih stvareh se sme vlagati rekurz samo zoper nastopne sklepe prve stopinje:

1. ako se je odrekel začetek ali nadaljevanje zakonitega postopanja o tožbi;

2. ako se je odločilo o predlogu, da naj se dá varščina za pravne stroške ali da naj se dopolni ta varščina;

3. ako se je zahtevali, da naj se preloži narok, ugodilo s prekrškom določil §. 134. in se sme sklep poleg tega izpodbijati po §. 141.;

4. ako se je zavrnil predlog, da naj se dovoli postavitev v prejšnji stan zavoljo zamude naroka ali za to, ker je pretekel rok za zglasitev pravnega pomočka;

5. ako se je o stroških, ki jih je povrniti, odločilo s sklepom.

Zoper sklepe prizivne sodnije je v malotnih stvareh izključen rekurz.

§. 518.

V postopanju o tožbah zastran motenja posestnega stanu (§. 454.) se sme zglašati rekurz samo zoper sklepe, s katerimi se odreka začetek ali nadaljevanje postopanja o tožbi, in pa zoper končni sklep.

Pritožbe zoper vse druge v teku postopanja storjene sklepe, in zlasti zoperčasne odredbe, izdane med postopanjem, je združiti z rekurzom, nastavljenim zoper končni sklep.

§. 519.

Zoper sklepe prizivne sodnije, ki se izdadó v prizivnem postopanju, je rekurz dopusten samó:

1. ako se je s sklepom zavrnil priziv;

2. ako je izrekla prizivna sodnija ničnost sodbe prve sodnije s sklepom;

3. ako se je odkazala pravna stvar s sklepom v odločbo ali pa v razpravo in odločbo sodniji prve stopinje ali kaki drugi prizivni sodniji in se je ob enem izreklo v sklepu prizivne sodnije, da je postopanje na prvi stopinji ali prizivno postopanje povzeti ali nadaljevati še le, ko zadobi ta sklep pravno moč.

Zglašanje rekurza.

§. 520.

Rekurz se zglaši s tem, da se podá pravdni spis (rekurzni spis) pri tisti sodniji, katere sklep se izpodbija, katere predstojnik je izdal izpodbijani sklep ali h kateri je pripadal odsekov predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, zoper čegar sklep se vlaga rekurz. Pri okrajnih sodnijah se smejo rekurzi strank, ki niso zastopane po odvetniku, dajati tudi ustno na zapisnik; pismeni rekurzi morajo imeti podpis odvetnika.

Ako se sklep zastran nepravlega pravnega nazona, na katerega se opira, izpodbija z rekurzom, je primerno uporabljati predpis §. 506., zadnjega odstavka.

§. 521.

Rekurzni rok znaša štirinajst dni ter se ne sme podaljšati.

Ta rok se pričinja z dnevom po vročbi pismenega izdatka sklepa, katerega se namerja izpodbijati, ali po vročbi rekurznega odločila, v malotnih stvareh pa, ako sta bili obé stranki navzočni pri oznanitvi sklepa, z dnevom po oznanitvi.

§. 522.

Ako je rekurz nastavljen zoper to, da se je odrekla ali odvzela pravica ubogih, dalje zoper kazenske odredbe zoper pričo ali izvedenca, ali zoper sklep, ki se tiče samó vodstva pravde, smeta sodnija ali sodnik, katerih odločilo ali odredba se izpodbija, ugoditi sama rekurznemu zahtevku.

Kadar se jima to ne zdi primerno ali kadar se izpodbijajo z rekurzom drugi kakor v prvem odstavku oznamenjeni sklepi, tedaj se mora rekurz brez odloga predložiti rekurzni sodniji s pojasnilnim poročilom in vsemi za presojo rekurza potrebnimi spisi.

§. 523.

Rekurze zoper sklepe, zoper katere po predpisih tega zakona sploh ni rekurza ali vsaj ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov, potem rekurze, ki se zglasijo po preteku rekurznega roka, mora sodnija, pri kateri se podadó, zavrniti uradoma.

§. 524.

Rekurz nima gledé izvršitve izpodbijanega sklepa in gledé začetka njegove izvršljivosti nobene

odložive moči. Izjema nastopi, v kolikor ne določa zakon nič drugega, pri kazenskih odredbah, katere je dopuščeno izpodbijati po redu sodnih stopinj.

Ako pa iz zavire postopanja, izvršitve izpodbijanega sklepa ali eksekucije, ki jo je upotiti na njegovi podstavi, ne nastane nasprotni stanki nerazmerna škoda, in bi se brez take zavire ne mogel doseči namen rekurza, mora sodnija, zoper katere sklep se je vložil rekurz, zaukazati po predlogu začasno zaviro ter ob enem dati potrebne zavarovalne naredbe. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Isto oblast ima predstojnik sodnije, odsekov predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, ako se vloži rekurz zoper njih sklepe.

§. 525.

V kolikor se v postopanju o tožbi zastran motenja posestnega stanu med razpravo danih začasnih naredeb, ne dotika izvršbe končnega sklepa, mora sodnik prve stopinje določiti po svojem izprevidu, ali morajo te naredbe, dokler teče rekurz, obstati ali pa, ali jih je razveljaviti še pred rešitvijo rekurza.

Postopanje pred rekurzno sodnijo.

§. 526.

O rekurzu je brez poprednje ustne razprave odločiti v nejavni seji s sklepom. Pred odločbo sme rekurzna sodnija ukazati pozvedbe, ki se ji zdé potrebne.

Nedopusten ali zakasnel rekurz je zavreči takoj.

Odločilo rekurzne sodnije se izdaje in vročuje, zmisloma uporabljaje določila §. 500.

§. 527.

Ako se ugotovi rekurz, sme rekurzna sodnija naročiti nadaljne odredbe, ki bi bile potrebne vsled njenega izreka, tisti sodniji ali tistemu sodniku, ki je izdala ali izdal izpodbijani sklep.

Kadar se izpodbijani sklep razveljavi na drugi stopinji in se naloži sodniji prve stopinje, da naj izreče po zaslišbi strank novo odločilo, tedaj je dopuščeno izpodbijati odločilo rekurzne sodnije samo,

ako je določeno v njem, da je izvršiti prvi stopinji dani nalog še le potem, ko zadobi to odločilo pravno moč.

§. 528.

Rekurze zoper odločila sodnije druge stopinje, s katerimi se je potrdil izpodbijani sklep prve sodnije, mora sodnija prve stopinje zavračati uradoma.

Kadar spozna rekurzna sodnija, da se je rekurz, zglašen zoper sklep sodnije druge stopinje, podal iz nagajivosti ali samo z namenom, da bi se stvar zakasnila, tedaj je pritožniku ali po okoliščinah njegovemu odvetniku prisoditi kazen zavoljo nagajivosti.

Peti del.

Tožba zavoljo ničnosti in tožba za obnovo.

§. 529.

Pravnomočno razsodilo, s katerim je stvar rešena, se sme izpodbijati s tožbo zavoljo ničnosti:

1. ako je bil razsojajoči sodnik od opravljanja sodniške službe v dotičnem pravem sporu izključen po zakonu;

2. ako stranka v postopanju celó ni bila zastopana ali, če potrebuje zakonitega namestnika, ni bila zastopana po njem, v kolikor ni bilo pravno ravnanje redno odobreno pozneje.

Tožba zavoljo ničnosti pa je nedopustna, ako se je v primeru, oznamenjenem v št. 1, izključilni vzrok, v primeru št. 2 pa nedostatek pravne zmožnosti ali zakonitega namestovanja že pred pravnomočno razsodbo navel brez uspeha s prošnjo za odklon ali s predlogom, da naj se izreče postopanje za nično, ali pa s kakim pravnim pomočkom.

Dalje je tožba zavoljo ničnosti nedopustna, ako je bilo stranki mogoče, navesti izključilni vzrok (št. 1) v poprejšnjem postopanju ali pa s pravnim pomočkom.

§. 530.

S sodbo končano postopanje se sme po predlogu stranke obnoviti:

1. ako je listina, na katero je oprta sodba, narejena krivo ali prenarejena;

2. ako se je priča ali izvedenec zagrešil s krivo izpovedbo ali nasprotnik pri zaslišbi s krivo prisego in je sodba oprta na tako izpovedbo;

3. ako se je dosegla sodba po takem goljufivem dejanju strankinega zastopnika, njenega nasprotnika ali nasprotnikovega zastopnika, katero mora sodnija preganjati s kazenskim postopanjem;

4. ako je sodnik, izdajaje sodbo ali kako prejšnje odločilo, ki je sodbi v podstavo, zakrivil glede pravnega spora na škodo stranki tak prelom svojih uradnih dolžnosti, katerega je kaznovati po kazenskem zakonu;

5. ako se razsodilo kazenske sodnije, na katero je oprta sodba, razveljavi z drugo sodbo, ki je zadobila pravno moč;

6. ako stranka najde ali ji je odslej mogoče rabiti sodbo, katera se je o isti zahtevi ali istem pravnem razmerju izdala poprej ter je že zadobila pravno moč (§. 411.), in stori ta sodba pravico med strankami v postopanju, katero je obnoviti;

7. ako izvé stranka za nova dejanstva ali najde ali ji je odslej mogoče rabiti dokazila, s katerih navedbo in rabo bi bila dosegla v prejšnjem postopanju sebi ugodnejšo razsodbo glavne stvari.

Zavoljo okolnosti, navedenih v št. 6 in 7, je obnova dopustna samo tedaj, kadar se stranka brez svoje krivde ni mogla opirati na pravno moč sodbe ali na nova dejanstva ali dokazila pred koncem ustne razprave, po kateri se je izdala sodba prve stopinje.

§. 531.

Obnova se sme dovoliti tudi za opravo dokazov, izključenih od razprave po §. 279., odstavku 2., ako bi bila poraba teh dokazov v prejšnjem postopanju očitno pripomogla stranki do ugodnejše razsodbe glavne stvari.

§. 532.

Za tožbo zavoljo ničnosti in za tožbo za obnovo, vloženo po §. 530., št. 4, je pristojna izključno tista sodnija, katera je sklenila s tožbo izpodbijano sodbo, ako se pa izpodbija v tožbi več v istem

pravnem sporu po sodnijah raznih stopinj sklenjenih sodeb, najviša izmed teh sodnij.

V vseh drugih primerih (§§. 530., št. 1 do 3, 5, 6 in 7, in 531.) se mora tožba za obnovo podajati pri pravdni sodnji prve stopinje, ako pa zadeva oglašeni izpodbijalni vzrok samó na viši stopinji izdano sodbo, pri dotični sodnji više stopinje.

Postopanje.

§. 533.

V kolikor se ne pokažajo po nastopnih določilih razlike, se uporabljajo predpisi prvega do četrtega dela tega zakona primerno na vlaganja tožbe zavoljo ničnosti in tožbe za obnovo in pa na nadaljnje postopanje.

§. 534.

Tožbo je vložiti v zasilnem roku enega meseca.

Ta rok je računati:

1. v primeru §. 529., št. 1, od dneva, katerega je izvedela stranka za izključilni vzrok, ali ako se je to zgodilo, preden je zadobilo izpodbijano razsodilo pravno moč, od poslednjega dneva;

2. v primeru §. 529., št. 2, od dneva, katerega se je vročilo razsodilo stranki, in ako nima ta pravdne zmožnosti, njenemu zakonitemu namestniku, a prav tako ne, preden ni zadobilo izpodbijano razsodilo pravne moči;

3. v primerih §. 530., št. 1 do 5, od dneva, katerega je zadobila pravno moč sodba kazenske sodnije ali pa sklep, s katerim se izreka ustavitev kazenskospodnega postopanja;

4. v primeru §. 530., št. 6 in 7, od dneva, katerega je bilo stranki mogoče, porabiti pravno-močno sodbo ali razložiti pri sodnji dejanstva in dokazila, ki jih je izvedela;

5. v primeru §. 531. od vročitve sodbe prve stopinje.

Po preteku dešetih let, potem ko je zadobila sodba pravno moč, ni dopuščeno več vložiti tožbo, izvzemši primer, naveden v št. 2.

§. 535.

Kadar se tožba ne vloži pri sodnji, katera je v prejšnjem postopanju razsodila na prvi stopinji,

ampak pri viši sodnji, pri kateri more glavna stvar po predpisih, veljajočih o postopanju pred to sodnijo, dozoreti za razsojo, tedaj so gledé na ustno razpravo, na dokazovanje in na to, kako je priobčiti o tožbi sklenjeno sodbo prvi stopinji, potem gledé na izpodbitnost sodbe merodajna tista določila, ki bi bila merodajna za to višo sodnijo kot stopinjo za pravne pomočke.

§. 536.

Tožba mora obsegati sešobno:

1. oznamenilo izpodbijanega rzsodila;
2. oznamenilo zakonitega izpodbijalnega vzroka (vzroka ničnosti, obnove);
3. povedbo okolnosti, iz katerih se razvidi, da se je držal tožnik zakonitega roka za tožbo, in oznamenilo dokazil, kar jih ima za to;
4. povedbo za presojo pristojnosti bistvenih okolnosti;
5. izjavo, v koliko se predlaga, da naj se odpravi izpodbijano raz-odilo in katera druga rzsodba se predlaga v glavni stvari.

§. 537.

Sodnik, zaradi čegar sodelovanja pri razsojanju se je podala tožba zavoljo ničnosti (§. 529., št. 1) ali zaradi čegar ravnanja se je podala tožba za obnovo po §. 530., št. 4, je izključen od vodbe razprave in od rzsodbe o tožbi zavoljo ničnosti ali za obnovo.

§. 538.

Pred določitvijo naroka za ustno razpravo mora sodnija, namreč zborna sodnija v nejavni seji, preudariti, ali je tožba oprta na kak zakonit izpodbijalni vzrok (§§. 529. do 531.) in ali se je vložila v zakonitem roku. Ako manjka katere teh potrebnosti ali ako je tožba nedopustna zavoljo kakega v §. 230., odstavku 2., navedenega vzroka, je tožbo zavrniti s sklepom kot neprimerno, da bi se ji določil narok za ustno razpravo.

Na zahtevanje sodnije mora tožnik verjetno izkazati okolnosti, iz katerih se razvidi, da se je držal zakonitega roka.

§. 539.

Kadar se zahteva obnova zavoljo katerega kaznivega dejanja, navedenega v §. 530, št. 1 do 4,

ne da bi se bila zastran njega že izrekla pravnomočna obsodba, mora ukreniti pravdna sodnija brez poprednje ustne razprave, da se začne kazensko-sodno postopanje zastran dozvedbe in ugotovitve za-trjevanega kaznivega dejanja. Zoper ta sklep ni pravnih pomočkov; pred sklepanjem sme sodnija zaslišati stranke ali eno izmed njih ter upotiti pozvedbe, ki se ji zdé vrhu tega važne.

Narok za ustno razpravo o tožbi za obnovo je določiti še le po pravnomočno končanem kazensko-sodnem postopanju, in to samo tedaj, kadar ali je to postopanje imelo za nas'edek pravnomočno obsodbo zastran kaznivega dejanja, zatrjevanega v utemeljitev tožbe za obnovo, ali kadar kazenskoso-dno postopanje ni imelo takega nasledka iz drugih razlogov kakor zavoljo manjkajočega dejanskega stanu ali manjkanja dokazov. Sicer je tožbo, ko se dadó na znanje posledki kazenskoso-dnega postopanja, zavrniti kot nedopustno. Taka tožba se tudi zavrača brez poprednje ustne razprave in pri zbornih sodnijah s sklepom, storjenim v nejavni seji. Kazenska sodnija ali državnopravdniško oblastvo mora, ko dá na znanje sklepe, storjene o tem, da ni začeti ali da je ustaviti kazensko postopanje, vselej izrečno oznameniti razlog, zakaj se postopanje ni začelo ali zakaj se je ustavilo.

§. 540.

Kadar je izkazan v primerih §. 530. vzrok obnove z listinami, priloženimi tožbi v izvorniku ali poverjenem prepisu, ali kadar se predlaga obnova po zmislu §. 531., tedaj je razpravo in rzsodbo o vzroku in dopustnosti obnove s pridržkom pravice, priznane sodnji po §. 189., združiti z razpravo glavne stvari.

Glavna stvar se pri tem razpravlja znova, v toliko, v kolikor jo zadeva izpodbijalni vzrok.

Kadar pa po predpisih, veljajočih o postopanju pred sodnijo više stopinje, ki je pristojna za rzsodbo o dovolitvi obnove, ne more glavna stvar dozoreti za rzsodbo pred to sodnijo, tedaj se mora ta sodnija omejiti na rzsodbo o dopustnosti obnove in, ko zadobi obnovo dovoljujoča sodba pravno moč, vrniti pravni spor v razpravo glavne stvari sodnji, katera je bila za to pristojna na prvi stopinji. Ta mora potem določiti uradoma narok za ustno razpravo glavne stvari ter ga opraviti po predpisih, veljajočih za postopanje pred to sodnijo.

§. 541.

V vseh drugih primerih je razpravljati in odločati s sodbo samo o vzroku in dopustnosti obnove postopanja ali o izreku njegove ničnosti.

Če se obnova dovoli, je postopanje v glavni stvari, v kolikor je zadeva izpodbijalni vzrok, opraviti pri tisti sodnji, pri kateri se je podala tožba za obnovo, ali če po predpisih, veljajočih o postopanju, ne more glavna stvar dozoreti za razsodbo pred to sodnijo, pri tisti sodnji, katera je bila za razpravo glavne stvari pristojna na prvi stopinji.

Kar se tiče vrnitve pravnega spora, potem določitve naroka za ustno razpravo in dovršitve razprave, o tem veljajo določila §. 540., odstavka 3.

§. 542.

Ako je opraviti razpravo o glavni stvari pri sodnji, pristojni za razsodbo o dopustnosti obnove, sme sodnija, oznanivši razsodilo, s katerim se je ugodilo zahtevku obnove, ukazati s sklepom, da je pred izdabo tega odločila razpravljati v glavni stvari. Zoper ta sklep ni pravnih pomočkov.

Razsodilo o dopustnosti obnove je v tem primeru vzprejeti v razsodbo o glavni stvari.

§. 543.

Ako se pokaže še le pri ustni razpravi, da se opira tožba za obnovo ali tožba zavoljo ničnosti na zakonito nedopusten izpodbijalni vzrok ali da se je podala prekasno, je zavrniti tožbo s sklepom.

§. 544.

O tožbi za obnovo, katera se poda ob enem z zglasitvijo priziva ali dosodne pritožbe zoper isto sodbo ali med tem, ko teče prizivno ali dosodno postopanje, je uradoma ali po predlogu ukazati nemudoma, da naj se pretrga prizivno ali dosodno postopanje, ako se oglasi kak v §. 530., št. 1 do 5 naveden vzrok za obnovo in se priloži izdana pravnomočna kazenska sodba tožbi v prvopisu ali poverjenem prepisu.

Sodnija, pri kateri se je podala tožba za obnovo, mora v primeru takega sklepa tisti sodnji, pri kateri se razpravlja ta čas o zglašenem pravnem pomočku, takoj dati na znanje zaukazani pretrg postopanja o pravnih pomočkih.

§. 545.

Ali je v drugih primerih, ker se je vložila tožba za obnovo, pretrgati gledé na isto sodbo začeto ali tekoče prizivno ali dosodno postopanje, o tem odločuje za razpravo o tožbi pristojna sodnija uradoma ali po predlogu z ozirom na posebne okoliščnosti primera in na dokaze, navedene gledé bitja vzroka obnove.

Tak pretrg se sme skleniti tudi še med ustno razpravo o tožbi za obnovo. Ukazuje pretrg se uporabljajo določila §. 544., odstavka 2.

§. 546.

Zoper sklep, s katerim se odločuje o kakem predlogu, stavljenem po §§. 544. in 545., ni pravnih pomočkov.

Ako se je tožba za obnovo zavrnila pravnomočno, je uradoma ali po predlogu zoper povzeti pretrgano postopanje o pravnih pomočkih. Predlog je staviti pri tisti sodnji, pred katero je prizivno ali dosodno postopanje teklo ob času, ko se je ukazal pretrg. Ta sodnija mora ukazati uradoma, da naj se o pravem času zoper predložijo spisi, potrebni za nadaljevanje razprave.

§. 547.

V kolikor se po zgoranjih določilih zato, ker se je vložila tožba za obnovo, ne ukaže pretrg tekočega postopanja o pravnih pomočkih, nima vložba tožbe za obnovo gledé na začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe nobene zavirajoče moči.

Na izvršljivost izpodbijane pravnomočne sodbe nima vložba tožbe zavoljo ničnosti ali tožbe za obnovo nobenega vpliva.

Šesti del.

Posebni načini postopanja.

Prvi oddelek.

Mandatno postopanje (postopanje o plačilnem nalogu).

§. 548.

V tožbi, vloženi za uveljavo terjatve v denarjih ali drugih nadomestnih stvareh, sme tožnik predlagati, da naj se izda proti tožencu plačilni nalog (mandat), ako se vsa dejanstva, na katera se opirajo zahteva tožnikova v glavni stvari in pa postranske terjatve, dokažejo z listinami naslednjih vrst, predloženimi v izvirniku (prvopisu) nesumne unanje oblike, namreč:

1. z javnimi listinami, narejenimi v ozemlju veljavnosti tega zakona;

2. z zasebnimi listinami, na katerih so podpisi izdateljev poverjeni po kaki sodnji ali kakem beležniku domače dežele;

3. z drugimi listinami, na podstavi katerih je za terjavščino, napovedano v tožbi, vpisana stvarna pravica v kaki javni knjigi domače dežele, ako ni poleg tega zoper sodni ukaz, vsled katerega se je opravil ta vpis, niti vložen rekurz, niti zaznamovano v knjigi, da je ta vpis sporen.

§. 549.

Ako ne vloži tožbe tista oseba, katera bi bila po listinah, ki so tožbi v podstavo, upravičena v to, ali ako se vloži tožba zoper kako drugo osebo, kakor zoper zavezanca, imenovanega v teh listinah, se sme predlogu, da naj se izda plačilni nalog, ugoditi le takrat, kadar in v kolikor se z listinami v §. 548. oznamljenega svojstva dokaže, da je pravica ali dolžnost od prvotnih upravičencev ali zavezancev povsem ali deloma prešla na tiste osebe, po katerih ali zoper katere se vloga tožba.

V izterjavo takih terjavščin, katerim bi se mogel postaviti nasproti ugovor zastare, se sme izdati plačilni nalog samo tedaj, kadar se dokaže pretrg ali ovira zastare že v tožbi z listinami v §. 548. oznamljenega svojstva.

§. 550.

Vsled predloga, stavljenega po §§. 548. in 549., je izdati plačilni nalog brez poprednje ustne

razprave in ne zaslišavši toženca. Ako je za izdajo plačilnega naloga pristojna okrajna sodnija, sme tožnik, v kolikor se listine, potrebne po §§. 548. in 549. za utemeljitev njegovih zahtev, hranijo v izvirniku pri ravno ti sodnji, nadomestiti predložbo listin s tem, da se skliče na dotične sodne spise.

V plačilnem nalogu je izreči, da mora toženec v štirinajstih dneh po vročbi plačilnega naloga zadostiti, da se ogne izvršbi (eksekuciji), proti njemu napovedanim zahtevam in plačati stroške, ki jih določi sodnija, ali pa oglasiti svoje ugovore zoper plačilni nalog.

Plačilni nalog je vročiti tožencu po določenih, veljajočih za tožbe.

§. 551.

Kadar se predlaga v pismo podani tožbi izdaja plačilnega naloga proti več tožencem, tedaj se sme ugoditi temu predlogu samo gledé tistih tožencev, za katere so se predložili izvodi tožbenega spisa, opremljeni s prepisi vseh prilog. Pri tem je merodajen povrstni red, v katerem so toženci imenovani v tožbi.

§. 552.

Zoper izdajo plačilnega naloga ni pravnih pomočkov, vendar se sme odločilo v plačilnem nalogu o stroških izpodbijati z rekurzom.

Ugovore zoper plačilni nalog je vložiti v roku, oznamljenem v plačilnem nalogu, pri tisti sodnji, ki je izdala nalog. Prepozno vložene ugovore je zavrniti brez razprave.

O ugovorih, podanih o pravem času, je brez vnovičnega predloga tožnikovega določiti v kolikor moči kratkem času narok za ustno sporno razpravo.

§. 553.

V sodbi, rešujoči postopanje, je izreči, ali ostane proti tožencu izdani plačilni nalog v moči ali se-li in v koliko se razveljavlja.

§. 554.

Kadar se ne more ugoditi v tožbi stavljenemu predlogu, da naj se izda plačilni nalog, tedaj je, če je tožba taka, da se ji sme določiti narok za ustno razpravo pred dotično sodnijo, ravnati po predpisu zakona; mimo tega primera je zavrniti tožbo kot neprimerno, da bi se začelo postopanje o nji.

Drugi oddelek.

Postopanje v meničnih sporih.

§. 555.

V postopanju o tožbah, s katerimi se uveljavljajo menične zahteve, je

1. v sodbi rok za izpolnitev tožencu naložene dolžnosti določiti na tri dni;

2. rok, da se predlaga postavitev v prejšnji stan, da se zgledi priziv ali dosodna pritožba in pa da se podá rekurz, znaša osem dni. Ti roki se ne smejo podaljševati.

§. 556.

V pravnih sporih, izvirajočih iz menic, ni dopustna postavitev v prejšnji stan in tudi ne obnova postopanja na škodo stranki, katera je v glavni pravdi ravnala v dobri veri, kadar je ta stranka med tem svoje menične pravice do drugih oseb s pretekom časa izgubila povsem ali deloma ali jim vsaj zavoljo kratkosti ostalega časa ne more več zadobiti veljave.

§. 557.

Kadar se opira s tožbo uveljavljana terjatev na menico, katera ima vse potrebnosti za veljavnost in gledé katere pristnosti se ne pokažejo nikakoršni pomiselki, in kadar se predloži ob enem v tožbi z menico vred v prvopisu tudi protest in vzvratni račun, v kolikor so te listine v posameznem primeru potrebne za utemeljitev tožnikovih zahtev, tedaj sme zahtevati tožnik, da naj se naloži tožencu, da mora plačati v neodločljivem roku treh dni pod izvršbo menični dolg z izkazanimi postranskimi terjatvami in zahtevanimi ter po sodniku določenimi stroški vred ali pa da mora oglasiti dotične ugovore (plačilni nalog).

§. 558.

V tožbi za zavarovanje, vloženi na podstavi člena 25. ali 29. meničnega reda, sme tožnik, ako predloži prvopis protesta in dokaže v primerih člena 29. tudi druge pogoje svoje zahteve z verjetnimi, tožbi v prvopisu priloženimi listinami, staviti predlog, da naj se naloži tožencu, da mora dati v zasilnem roku treh dni pod izvršbo varščino v zmislu predpisov meničnega reda in plačati zahte-

vane in po sodniku določene stroške ali pa da mora oglasiti dotične ugovore (zavarovalni nalog).

§. 559.

Ako se predlaga v tožbi, da naj se izda plačilni ali zavarovalni nalog, se uporabljajo primerno v nadaljnjem postopanju določila prvega oddelka (§§. 550. do 554.).

Tretji oddelek.

Postopanje v sporih iz zakupne ali najemne pogodbe.

Odpoved.

§. 560.

V kolikor je odpoved zakupne ali najemne pogodbe o zemljiščih, poslopih in drugih nepremičnih ali po zakonih za nepremične izrečenih stvareh, o mlinih na ladjah in na ladjah zgrajenih drugih stavbinah potrebna po predpisih državljanskega prava, da se zabrani molčéča obnova zakupne ali najemne pogodbe ali da se doseže njena razveza, se smé dati odpoved:

1. kadar sklenejo stranke poseben dogovor o roku za odpoved in za vrnitev zakupne ali najemne stvari, navadno samo v tem roku.

2. Ako ni takega dogovora, se mora v tistih krajih, v katerih so po predpisih, izdanih o tem, ali če ni takih predpisov, po posebni navadi dotičnega kraja določeni za izpraznjevanje zakupnih ali najemnih stvari neki dnevi v letu s postavljenimi odpovednimi rokovi, dati odpoved pred iztekom za to določenega časa.

3. V vseh drugih primerih se morajo zakupi ali najmi odpovedati poprej, ko je zakupno ali najemno stvar nazaj dati ali nazaj vzeti, namreč zakupi vsaj šest mesecev, letni najmi ali taki najmi, katerih pogodbeni doba trajanja presega eno leto, vsaj tri mesece, najmi, katerih pogodbeni doba trajanja je sicer daljša kakor en mesec, a ne dosega enega leta, vsaj štirinajst dni, vsi drugi najmi naposled pa vsaj osem dni poprej.

§. 561.

Zakupne ali najemne pogodbe sme kakor zakupodavec ali najmodavec, tako zakupnik ali najemnik odpovedati sodno ali nesodno.

Odpoved, ki jo je kaka stranka dala veljavno, sme proti nji sami izvršiti druga stranka.

§. 562.

Sodna odpoved se sme podati s spisom ali ustno. Spis ali o odpovedi narejeni zapisnik mora vseovati zlasti oznamenilo zakupne ali najemne stvari, povedbo časa, kedaj izteče zakupna ali najemna pogodba, in naposled predlog, da naj se naloži nasprotniku, ali da zakupno ali najemno stvar ob določenem času pod izvršbo preda ali prevzame ali pa da poda zoper odpoved svoje ugovore pri sodnji. Za podajo ugovorov je, če znaša odpovedni rok vsaj štirinajst dni, določiti rok osmih dni, sicer pa rok treh dni.

Ako ne stanuje odpovednik niti v kraju niti v okolišu pristojne okrajne sodnije, mora postaviti tamkaj stanujočega pooblaščenca za vročbe ter povedati pri odpovedi njegovo ime in stanovališče.

Odpovedi, katere ne vstrezajo tem predpisom ali se podadó pri nepristojni sodnji, je, ako bi se ne dala njih pomanjkljivost odstraniti po §. 84., zavrniti uradoma s sklepom.

§. 563.

Da bo sodna odpoved veljavna za prvi prihodnji rok, se mora podati pri sodnji in vročiti pred iztekom v §. 560., št. 1 in 2, določenih rokov. Odpovedi, ki se podadó še le po izteku teh rokov, je zavrniti uradoma s sklepom.

Odpovedi, podane pred začetkom pogodbenega ali zakonitega odpovednega roka, se iz tega samega vzroka ne smejo zavračati.

§. 564.

Nalog, katerega izdá sodnja o odpovedi nasprotniku odpovedujoče stranke po §. 562., je vročiti nemudoma nasprotniku po predpisih, veljajočih za vročevanje tožeb, priobčivši mu en izvod dotičnega spisa ali zapisnikovega prepisa.

Ako se vendar vročba v primerih §. 560., št. 1 in 2, opravi še le po preteku tam oznamenjenih odpovednih rokov, je odpoved vendar veljavna, če se zoper sodni nalog ne podadó ugovori v roku, čločenem za to.

Nesodna odpoved.

§. 565.

Nesodna odpoved se sme opraviti po beležniku ali kako drugači.

Priobčilo, katero je dati nasprotniku odpovedujoče stranke zastran odpovedi, mora vselej vseovati tudi v §. 562., odstavku 1. in 2., oznamenjene povedbe.

Da zadobi taka nesodna odpoved moč sodne odpovedi, mora biti dokazana z listinami, katere ne dopuščajo gledé dokazne moči nobenega pomisla, in se je vrhu tega pri odpovedi držati rokov, navedenih v §§. 563. in 564.

Čas odpovedi ali vročbe odpovedi mora biti dokazan tudi z listinami, ki imajo v odstavku 3. oznamenjeno svojstvo.

§. 566.

Oseba, zoper katero je nastavljena nesodna odpoved, mora v osmih, če pa znaša rok za odpoved manj kakor štirinajst dni, v treh dneh (§. 562., odstavek 1.) po dani ali prejeti odpovedi podati nameravane ugovore zoper njo pismeno ali ustno pri tisti sodnji, v katere okolišu leži zakupna ali najemna stvar, ker bi sicer zadobila odpoved moč.

Katerega dne se je stranki, ki ugovarja, priobčila odpoved, to mora na zahtevanje sodnije dokazati odpovedujoča stranka s tem, da predloži v §. 565., odstavku 4., omenjene listine.

Nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar.

§. 567.

Pri zakupnih ali najemnih pogodbah, katere nehajo brez poprednje odpovedi po preteku določenega časa, sme vsaka stranka še pred iztekom zakupne ali najemne dobe predlagati sodno odredbo, s katero se nalaga nasprotniku, da naj preda ali prevzame ob določenem času pod izvršbo zakupno ali najemno stvar ali pa da naj poda zoper ta nalog v osmih dneh svoje ugovore pri sodnji.

Ako se je sklenilo zakupno ali najemno razmerje za več kakor šest mesecev, se sme ta predlog staviti samo v zadnjih šestih mesecih.

Določilo §. 564., odstavka 1., je uporabljati tudi na vročevanje takih nalogov.

Ako je za razveljavo zakupne ali najemne pogodbe treba odpovedi, se sme zahteva, da naj se zakupna ali najemna stvar predá ali prevzame, uveljavljati s tožbo že pred iztekom odpovednega roka in združiti s tožbo tudi odpoved.

Razmerje do podzakupnika ali podnajemnika.

§. 568.

Vse odpovedi, vsi nalogi, vse odločbe in odredbe, ki se dosežejo zoper zakupnika ali najemnika ter se tičejo bitja ali razveze zakupne ali najemne pogodbe o stvareh, oznamenjenih v §. 560., so veljavne in izvršljive tudi zoper podzakupnika ali podnajemnika, ako ni temu na poti kako med podzakupnikom ali podnajemnikom in med zakupodavcem ali najmodavcem dogovorjeno pravno razmerje.

Molčeča obnova zakupne ali najemne pogodbe.

§. 569.

Zakupne ali najemne pogodbe, katere nehajo s pretekom časa, ne da bi bilo za razvezo pogodbe ali za oviro molčeče njene obnove treba odpovedi, je vsled tega, da nadaljuje zakupnik ali najemnik uživanje ali rabo zakupne ali najemne stvari in da dopušča to zakupodavec, ali najmodavec brez ugovora, imeti za molče obnovljene samó tedaj, kadar v roku štirinajstih dni po preteku zakupne ali najemne dobe, ali pri pogodbah, ki so bile sklenjene prvotno na krajšo dobo kakor na en mesec, v roku, znašajočem polovico prvotno pogojene dobe, po izteku pogodbe ne vloži tožbe niti zakupodavec ali najmodavec za vrnitev, niti zakupnik ali najemnik za nazajno prevzetev zakupne ali najemne stvari.

Roki v zakupnih ali najemnih stvareh.

§. 570.

V §§. 560. do 569. določeni roki se ne smejo podaljšati.

Postopanje.

§. 571.

O ugovorih, vloženi o pravem času, je določiti narok za ustno razpravo. Določevaje prvi in kake poznejše naroke in pa roke se je ozirati posebno na nujnost zakupnih ali najemnih stvari.

Stranko, od katere izhaja odpoved ali poziv, da naj se nazaj dá ali nazaj prevzame zakupna ali najemna stvar, je štetí za tožnika.

Prepozno vložene ugovore zoper odpoved zakupne ali najemne pogodbe ali zoper sodni nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar, je zavrniti uradoma brez razprave.

Postavitev v prejšnji stan, ker se je zamudil rok za vložbo ugovorov, ni dopustna.

§. 572.

V sodbi, rešujoči postopanje o ugovorih, je izreči, ali in v koliko se odpoved ali po §. 567. izdani nalog spoznava za veljavnega ali razveljavlja, in pa, ali in kedaj je toženec dolžan, zakupno ali najemno stvar predati ali prevzeti.

§. 573.

Kadar se spozna toženec za dolžnega, zakupno ali najemno stvar predati ali prevzeti, pa je zakupna ali najemna doba ob času sklepanja sodbe že iztekla, tedaj je pri najemnem razmerju izreči v sodbi, da je dotično stvar predati ali prevzeti takoj; pri zakupih se sme dati v ta namen rok, ki ne presega osem dni.

Ako zakupna ali najemna doba ni še iztekla, je določiti čas predaje ali prevzetbe po posebnih predpisih, ki veljajo o rokih za izpraznitev, in če takih predpisov ni, po navadah dotičnega kraja.

Ako bi ne bilo tudi takih navad, je ukazati pri najemih, da je pričeiti izpraznjevanje najkasneje tretjega dne pred pretekom najemne dobe, da je prepustiti prevzemniku o poldne tega dneva pripraven prostor za shrambo dela njegovega premičnega blaga, da mu je pa predati popolnoma izpraznjeno v najem vzeto stvar do poldne poslednjega dneva najemne dobe. Pri zakupih zemljišč, na katerih stojé poslopja, je ukazati, da je pričeiti izpraznjevanje najkasneje osmega dne pred pretekom zakupne dobe, da je prepustiti prevzemniku o poldne tega dneva primeren del prostorov za shrambo premičnih reči in za pričetek gospodarstva in da mu je predati popolnoma izpraznjeno zakupno stvar do poldne poslednjega dneva zakupne dobe. Pri zakupih drugih vrst je ukazati, da je izprazniti zakupno stvar in jo predati do izteka zakupne dobe.

Tretji ali osmi dan pred pretekom zakupne ali najemne dobe je računati tako, da prideta med dan,

ko se izpraznjevanje prične in med dan, ko se dokonča, dva cela ali pride sedem celih koledarskih dni.

Določila odstavka 2. do 4. o izpraznjevanju in predaji zakupne ali najemne stvari veljajo tudi tedaj, kadar se niso oglasili o pravem času ugovori zoper sodno ali nesodno odpoved ali zoper nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar.

Izvršba se sme na podstavi pravnomočnih sodb, odpovedi in sodnih nalogov, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar, dovoliti precej, ko je pretekel rok, v katerem je bilo po zgoranjih odstavkih predati zakupno ali najemno stvar povsem izpraznjeno.

§. 574.

Določila §. 573. je uporabljati tudi tedaj, kadar se zakupna ali najemna pogodba brez poprednje sodne ali nesodne odpovedi vsled tožbe izreče s sodbo za razveljavljeno ali ugaslo.

§. 575.

V postopanju, urejenem v tem oddelku, znaša rok, da se stavi predlog postavitve v prejšnji stan, potem rok, da se zgласi priziv ali dosodna pritožba in pa da se vloži rekurz, osem dni. Ti rokovi se ne smejo podaljšati.

Zoper sodne naloge za predajo ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, kateri se izdadó na podstavi odpovedi ali pa prošnje, stavljene po §. 567., ni mimo ugovorov, ki se smejo oglasiti, pravnih pomočkov.

Sodna ali nesodna odpoved ali nalog za predajo ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, zoper katere se niso oglasili o pravem času ugovori, dalje o takih ugovorih izdane pravnomočne sodbe izgube brez škode za odločilo o povračilu stroškov moč, ako se v štirinajstih dneh po nastopu časa, določenega v teh nalogih ali v sodbi za izpraznitev ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, ne predlaga izvršba zastran te izpraznitve ali prevzetbe.

Pogodba proti plačevanju zakupnine v pridelkih.

§. 576.

Določila tega oddelka se uporabljajo tudi na pogodbe, oznamenjene v §. 1103. o. d. z. Take pogodbe je po zmislu tega zakona šteti za zakupne pogodbe.

Četrty oddelek.

Postopanje pred izbranimi sodnijami.

Pogodba na izbrane sodnike.

§. 577.

Dogovor, da je razsoditi pravni spor po enem ali več izbranih sodnikih (pogodba na izbrane sodnike), ima pravno moč v toliko, v kolikor so zmožne stranke o predmetu spora skleniti poravnavo.

V pogodbi na izbrane sodnike se sme tudi veljavno dogovoriti, da se morajo spori, ki nastanejo v prihodnje iz določenega pravnega razmerja, razsojevati po enem ali po več izbranih sodnikih.

Pogodba na izbrane sodnike se mora narediti pismeno.

§. 578.

Sodniški uradniki ne smejo, dokler so v sodniški službi, sprejemati posla izbranih sodnikov.

§. 579.

Nihče ni dolžan, sprejeti posel izbranega sodnika. Iz tehtnih vzrokov sme izbrani sodnik tudi potem, ko je že sprejel ta posel, odložiti prevzeto dolžnost.

§. 580.

Kadar niso v pogodbi na izbrane sodnike niti imenovani ti sodniki, niti ni v nji določila o njih številu in imenovanju, imenuje vsaka stranka enega izbranega sodnika. Ta dva si izbereta prvomestnika.

§. 581.

Kedor mora vsled pogodbe na izbrane sodnike imenovati izbranega sodnika, tega sme nasprotnik, ali ako pristoji imenovanje takega sodnika kaki drugi osebi, sme pozvati to osebo vsakatera izmed strank, da naj ga imenuje v štirinajstih dneh ter obvesti o tem pozivajočo stranko. Isti poziv je dopusten tedaj, kadar na podstavi pogodbe na izbrane sodnike že imenovani izbrani sodnik noče sprejeti posla ali izpolnjevati dolžnosti izbranega sodnika, dalje kadar umrje, se z uspehom odkloni ali odpade iz katerega drugega vzroka

Ako mora imenovati tudi pozivajoča stranka izbranega sodnika, mora združiti s svojim pozivom naznanilo, katero osebo je postavila ona za izbranega sodnika.

Ti vzajemni pozivi in ta naznanila se smejo opravljati po pošti ali po beležniku.

Osebo, ki je poklicana imenovati izbranega sodnika, veže opravljeno imenovanje, brž ko dobi nasprotnik ali katera stranka naznanilo o tem imenovanju.

§. 582.

Ako se izbrani sodnik ne imenuje o pravem času ali ako se ne moreta izbrana sodnika zediniti o osebi prvomestnika, opravi imenovanje po predlogu sodnija. Predlog je staviti pri tisti sodniji, katera bi bila, če bi ne bilo pogodbe na izbrane sodnike, pristojna na prvi stopinji za pravni spor. Staviti ta predlog imajo pravico stranke in v primeru §. 58C. tudi vsak izmed obeh izbranih sodnikov. Za stavljenje predloga ni niti pred zbornimi sodnijami potreben zastop po odvetniku.

Sklep, ki se izda o predlogu, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

§. 583.

Kadar se stranke ne morejo zediniti o izbranih sodnikih, katere morajo postaviti vkupe, tedaj mora v §. 582. oznamljena sodnija po predlogu izreči, da je pogodba na izbrane sodnike razveljavljena,

Isto se mora zgoditi:

1. kadar so postavljene v pogodbi na izbrane sodnike določene osebe za sodnike in kateri teh izbranih sodnikov umrje, kadar vsled odklona ali izakega drugega vzroka odpade, posla izbranega sodnika noče prevzeti ali pa odstopi od pogodbe, sklenjene zastran tega ž njim, ali

2. kadar se v pogodbi na izbrane sodnike imenovani ali na podstavi take pogodbe po stranki ali v zmislu §. 582. po sodniji postavljeni izbrani sodnik brani, izpolnjevati s sprejemom imenovanja prevzeto dolžnost, ali odlašati izpolnjevanje nepriстойno.

Kadar je pogodba na izbrane sodnike sklenjena gledé vseh iz določenega pravnega razmerja izvira-jočih sporov in je okolnost, zavoljo katere mora sodnija izreči pogodbo na izbrane sodnike za ne-

veljavno, taka, da ne izključuje reševanja po izbranih sodnikih gledé sporov, ki morda še nastanejo iz tega pravnega razmerja v prihodnje, tedaj mora sodnija omejiti svoj izrek tako, da je pogodba na izbrane sodnike neveljavna samo za dotični dolo-čeni primer.

§. 584.

O predlogu, stavljenem po zmislu §. 583., je odločiti po poprednji ustni razpravi s sklepom. To odločilo in pa odločilo o predlogu, stavljenem po §. 582., sme izreči pri zbornih sodnijah tudi predstojnik zborne sodnije ali pa po predstojniku odrejeni sodnik.

Izbrani sodnik, kateri s sprejemom imenovanja prevzete dolžnosti celó ne izpolni ali je ne izpolni o pravem času, je odgovoren strankam za vso škodo, katero je napravil s svojim krivnim uporom ali odla-ganjem, kar sicer ne krati strankam pravice, zahte-vati, da naj se razveljavi pogodba na izbrane sodnike.

§. 585.

Določila §§. 582. in 583. se ne uporabljajo v toliko, v kolikor so stranke v pogodbi na izbrane sodnike ali v tem, kar so dogovorile pismeno po sklepu take pogodbe, ustanovile za oznamjenene primere kaj drugega.

§. 586.

Izbrani sodnik se sme odkloniti iz istih vzrokov, kateri dajejo pravico, odkloniti sodnika (§§. 19. in 20. pravilnika sodn. prist.).

Stranka, katera je imenovala izbranega sodnika sama ali vkupe s svojim nasprotnikom, ga smé odkloniti samo tedaj, kadar je nastal odklonilni vzrok ali je stranka izvedela zanj še le po njegovem imenovanju.

Postopanje pred izbranimi sodniki.

§. 587.

Izbrani sodniki morajo, preden izdadó razsod, zaslišati stranke ter dozvedeti stanje stvari, na katero se opira spor. Postopanje določajo, v kolikor ni s pogodbo na izbrane sodnike ali s poznejšim pisme-nim dogovorom ustanovljeno nič drugega, izbrani sodniki po svojem izprevidu.

Ako se ne spusti ena stranka v razpravo pred izbranimi sodniki, je razpravljati z drugo stranko samo.

§. 588.

Izbrani sodniki smejo stranke in pa priče in izvedence, ki pridejo prostovoljno pred nje, zasliševati samo brez prisege. Oni ne smejo niti proti strankam niti proti drugim osebam rabiti prisilnih sredstev ali jim prisojati kazni.

§. 589.

Sodniška dela, katera se zdé izbranim sodnikom potrebna in katera opravljati nimajo oni pravice, opravlja na prošnjo izbranih sodnikov pristojna državna sodnija. V dvomu je staviti zaprosilo do tiste okrajne sodnije, v katere okolišu je opraviti delo ali vzprejeti dokaz.

Zaprošena sodnija mora izpolniti zaprosilo, ako ni to po zakonu nedopustno. Gledé na vzprejem dokaza pristojé ti sodniji zlasti tudi tista odločila, katera so za primer, da vzprejemlje dokaz zaproseni sodnik, po določitih tega zakona pridržana razsojajoči sodniji ali pa pravdni sodniji.

§. 590.

Ako je poklicanih v razsojanje več izbranih sodnikov kakor dva, je skleniti razsod z nadpolovično večino glasov, če ni kaj drugega določeno v pogodbi na izbrane sodnike.

§. 591.

Ako ni moči ob razsojanju doseči potrebne večine glasov ali, če sta postavljena samo dva izbrana sodnika, ni moči doseči enoglasnosti, morajo dati izbrani sodniki to na znanje strankam.

Ako ni v pogodbi na izbrane sodnike ali v poznejem pismenem dogovoru strank za tak primer poskrbljeno drugači, sme vsaka stranka pri sodniji, oznamenjeni v §. 582., staviti predlog, da naj ona izreče, da je pogodba na izbrane sodnike razveljavljena ali da nima moči za posamezni primer (§. 584.).

§. 592.

Strankam je vročiti izdatke razsoda izbranih sodnikov, in to, ako jih ne prevzamejo same pred izbrano sodnijo, po pošti ali po beležniku osebno.

Na teh izdatkih in pa na izvirniku razsoda izbranih sodnikov je povedati dan, katerega se je sestavil razsod; mimo tega morajo izvirnik in izdatke

podpisati vsi izbrani sodniki, ker bi bil sicer razsod izbranih sodnikov neveljaven.

§. 593.

Izvirnik razsoda izbranih sodnikov mora z listinskimi potrdili vred, da so se strankam vročili izdatki, shraniti oseba, oznamenjena v pogodbi na izbrane sodnike. Ako ni dotičnega dogovora ali ako je imenovani hranitelj umrl, morajo določiti izbrani sodniki način hrambe. V dvomu je položiti te spise pri kakem beležniku tistega okraja, v katerem je imela izbrana sodnija sedež.

Izvirnik razsoda izbranih sodnikov in pa listinska potrdila o vročitvi je šteti za strankam skupne listine.

§. 594.

Razsod izbranih sodnikov ima med strankami moč pravnomočne sodbe sodnijske, ako se niso stranke v pogodbi na izbrane sodnike dogovorile, da je dopustno, izpodbijati sodbo pred višo stopinjo izbrane sodnije.

Izbrani sodniki morajo, ako zahteva to kaka stranka, na izdatku svojega razsoda pismeno potrditi, da je postal ta razsod pravnomočen in izvršljiv.

Kedaj je razsod izbranih sodnikov brez moči?

§. 595.

Razsod izbranih sodnikov nima moči:

1. ako ni bilo sploh pogodbe na izbrane sodnike ali ako je bila taka pogodba neveljavna, ako je izgubila moč pred sklepom razsoda izbranih sodnikov ali pa jo je izgubila za posamezni primer;

2. ako stranka, katera trdi, da razsod izbranih sodnikov nima moči, v postopanju pred njimi ni bila redno poslušana ali ako ona, če ji je treba zakonitega namestnika, v tem postopanju ni bila zastopana po njem, v kolikor ni bilo v poslednjem primeru pravdno ravnanje redno odobreno pozneje;

3. ako se je gledé sestave izbrane sodnije ali sklepanja prelomilo kako določilo zakona ali pogodbe, ali ako niso izvirnika in izdatkov razsoda podpisali vsi izbrani sodniki;

4. ako je izbrana sodnija neopravičeno zavrnila odklon izbranega sodnika;

5. ako je izbrana sodnija prestopila meje svoje naloge;

6. ako nasprotuje razsod izbranih sodnikov neogibnim pravnim predpisom;

7. ako je razsod izbranih sodnikov obsodila stranko k zakonito nedopustnemu ali prepovedanemu dejanju;

8. ako so dani pogoji, pod katerimi se sme po §. 530., št. 1 do 7, izpodbijati sodnijska sodba s tožbo za obnovo.

§. 596.

Če se toži, da naj se razveljavi razsod izbranih sodnikov, je podati tožbo pri sodnji, oznamenjeni v §. 582.

Vložiti jo je, ako se opira na kak v §. 595., št. 1 do 7, navedeni vzrok, v roku treh mesecev, ker bi se sicer ne dopustila. Ta rok se pričinja s tistim dnevom, katerega se je vročil stranki razsod izbranih sodnikov, če pa je izvedela stranka za izpodbijalni vzrok še le pozneje, s tistim dnevom, katerega je izvedela zanj.

V primeru §. 595., št. 8, je presoјati rok za tožbo po določilih o tožbi za obnovo.

§. 597.

O tožbi, da naj se razveljavi razsod izbranih sodnikov, je postopati po obćih predpisih tega zakona.

§. 598.

Uporabi določil §§. 586., 592. in 595. se ne smejo stranke odreči niti v pogodbi na izbrane sodnike, niti po drugem dogovoru.

§. 599.

Predpisi tega oddelka se uporabljajo zmislooma na izbrane sodnije, katere se postavljajo na zakonito dopusten način z odredbami po poslednji volji ali z drugimi ne na dogovor spornih strank oprtimi odredbami ali pa s pravili. Uporaba §§. 586., 592. in 595. se tudi ne more po enostranskih odredbah ali določilih pravil izključiti veljavno

Po zakonu z dne 15. novembra 1867. l. (drž. zak. št. 134) v poravnavo sporov, izvirajoćih iz društvenega razmerja, ustanovljene izbrane sodnije niso zavezane določilom tega oddelka.

Peti oddelek.

Postopanje v sporih zavoljo krivic, storjenih po sodniških uradnikih.

§. 600.

Za postopanje v sporih o tožbah, katere se na podstavi zakona z dne 12. julija 1872. l. (drž. zak. št. 112) zavoljo krivic, storjenih po sodniških uradnikih, podajajo zoper te ali zoper državo, so predpisi tega civilnega pravnega reda merodajni takó, da za postopanje pred višo deželno sodnijo, ki je pristojna za odločbo o taki tožbi na prvi stopinji, veljajo predpisi drugega dela, za prizivno postopanje pred najvišo sodnijo pa določila, obsežena v prvem oddelku četrtega dela civilnega pravnega reda.

§. 601.

Po §. 12. zakona z dne 12. julija 1872. l. (drž. zak. št. 112) predpisano priobćilo o vložbi tožbe daje pristojnemu disciplinarnemu oblastvu predsednik odseka, kateremu je odkazana pravna stvar.

Pravdna sodnija sme celo pred narokom, doloćenim za ustno razpravo, po predlogu ali uradoma ukazati, da je s pravnim sporom prenehati, dokler se ne konča disciplinarno postopanje, ako ima konćni posledek tega postopanja ali pa poraba pozvedeb, ki jih je opraviti disciplinarno, kakor je prevedeti, vpliv na odločbo pravde. Ko dojde priobćilo o posledku dokonćanega disciplinarnega postopanja, mora pravdna sodnija doloćiti uradoma narok za ustno razpravo.

§. 602.

Gledé na izterjavo povračila s plaćilnim poveljem (§. 19. zakona z dne 12. julija 1872. l., drž. zak. št. 112) in gledé na postopanje, ki se opravlja po izdaji plaćilnega povelja, je uporabljati predpise o mandatnem postopanju s to premembo, da je pristojna za izdajo plaćilnega naloga samo pravdna sodnija in da je vlagati pri nji ugovore zoper plaćilni nalog.

V Išču, dne 1. avgusta 1895.

Franc Jožef s. r.

Kielmansegg s. r.

Krall s. r.

K a z a l o.

Prvi del.

Splošna določila.

Prvi oddelek. Stranke. §§. 1.—73.

Prvi naslov. Pravdna zmožnost. §§. 1.—10. 365

Drugi naslov. Sosporništvo in glavna interven-
cija. §§. 11.—16. 366Tretji naslov. Udeležba drugih oseb na pravnem
sporu. §§. 17.—25. 367

Četrti naslov. Pooblaščenci. §§. 26.—39. 368

Peti naslov. Pravdni stroški. §§. 40.—55. 370

Šesti naslov. Dajanje varščine. §§. 56.—62. 373

Sedmi naslov. Pravica ubogih. §§. 63.—73. 374

Drugi oddelek. Postopanje. §§. 74.—170.

Prvi naslov. Pravdni spisi. §§. 74.—86. 376

Drugi naslov. Vročbe. §§. 87.—122. 378

Tretji naslov. Rokovi in naroki. §§. 123.—143. 383

Četrti naslov. Nasledki zamude, postavitev
v prejšnji stan. §§. 144.—154. 386Peti naslov. Pretrg in počivanje postopanja.
§§. 155.—170. 388

Tretji oddelek. Ustna razprava.

§§. 171.—225.

Prvi naslov. Javnost. §§. 171.—175. 390

Drugi naslov. Govori strank in vodstvo pravde.
§§. 176.—196. 391

Tretji naslov. Sejna policija. §§. 197.—203. 394

Četrti naslov. Poravnava. §§. 204.—206. 395

Peti naslov. Zapisniki. §§. 207.—217. 396

Šesti naslov. Spisi. §§. 218.—219. 397

Sedmi naslov. Kazni. §. 220. 398

Osmi naslov. Nedeljski počitek in sodni praz-
niki. §§. 221.—225. 398

Drugi del.

Postopanje pred zbornimi sodnijami prve
stopinje.

Prvi oddelek. Postopanje do sodbe.

§§. 226.—389.

Prvi naslov. Tožba, odgovor na tožbo, priprav-
ljalno postopanje in sporna razprava
§§. 226.—265. 399Drugi naslov. Splošna določila o dokazu in o
vzprejemanju dokazov §§. 266.—291. 406

Na strani

Tretji naslov. Dokaz po listinah. §§. 292.—319. 410

Četrti naslov. Dokaz po pričah. §§. 320.—350. 414

Peti naslov. Dokaz po izvedencih. §§. 351.—367. 419

Šesti naslov. Dokaz po ogledu. §§. 368.—370. 421

Sedmi naslov. Dokaz z zaslusbo strank. §§. 371.
do 383. 422Osmi naslov. Zavarovanje dokazov §§. 384.
do 389. 424

Drugi oddelek. Sodbe in sklepi.

§§. 390.—430.

Prvi naslov. Sodbe. §§. 390.—424. 425

Drugi naslov. Sklepi. §§. 425.—430. 430

Tretji del.

Postopanje pred okrajnimi sodnijami. §§. 431.
do 460. 431

Četrti del.

Pravni pomočki.

Prvi oddelek. Priziv. §§. 461.—501. 434

Drugi oddelek. Dosedna pritožba (revizija).
§§. 502.—513. 441

Tretji oddelek. Rekurz. §§. 514.—528. 443

Peti del.

Tožba zavoljo ničnosti in tožba za obnovo.
§§. 529.—547. 445

Šesti del.

Posebni načini postopanja.

Prvi oddelek. Mandatno postopanje (postopanje o plačilnem nalogu) §§. 548.—554. 449

Drugi oddelek. Postopanje v meničnih sporih.
§§. 555.—559. 450

Tretji oddelek. Postopanje v sporih iz zakupne ali najemne pogodbe. §§. 560.—576. 450

Četrti oddelek. Postopanje pred izbranimi sodnijami. §§. 577.—599. 453

Peti oddelek. Postopanje v sporih zavoljo krivic, storjenih po sodniških uradnikih.
§§. 600.—602. 456

Na strani

